

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום ארנ שלשת
הלמודים האלו, בונה לעצמו

בי"ת נצחי

זוה מרה שהו'ף לפניו ל'עז'מי
ע'למים ולנצח נצחים (אשר בחל).

למוד יומי

ב'בלי י'רושלמי ת'וספתא
בעריכה מפארת מוקדת ומפסקת

פרשת חקת תשפ"ד

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

1415 55th Street
Brooklyn NY 11219
347.760.5924

היכל הקודש

קרית יואל

8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563

היכל הקודש

מאנסי

34 Union Rd.
Spring Valley, NY 10977
845.445.9314

היכל הקודש

כני ברק

רחוב ירושלים 2
052.760.5715

היכל הקודש

וויליאמסבורג

27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652

היכל הקודש

קרית יואל

8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299

היכל הקודש

בלומינגטאון

24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804

היכל הקודש

ירושלים

רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

בבא בתרא. השותפין – פרק ראשון דף יב עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
הוספות

פרין פצימו מטמא כל סביביו - פירש הקונטרס: כל סביביו - ארבע אמות, כקבר. ואין נראה לרבינו שמשן, כיון דמסיימי מחציתו, ולכא למויחש שמא יעלה על הבית ואיזהו עליו - לית לן למימי שימטא ארבע אמות סביביו, כדמוכח בפרש"א "מחציתו" (סוטה מו.א.) גבי חצר הקבר, והעמד בתוכה טהור - הני מילי חצר הקבר דמסיימי מחציתו, אבל בעלמא חפיס. לכך נראה לו לפרש: בנין שיש חיצו דרביה בליתו מן הבית ככל עד, ויש ברוך פותח טפה לכל אחד. ובשלא פרץ פצימו, אף על פי ששמו - אינו מטמא רחץ השאי זיקן, שחטמו מן מת עומד לצאת דרך פתח. אבל אם פרץ פצימו וחזר ובנאן כשאר כותלי, ואין באן פתח כלל - מטמא כל סביביו, ודל חי זוז איכא לסופרי דישאן דרך תרתו וחוץ וזו יראו מן הבית, ויש ליש פירוש הקונטרס: דבית בניו מן מסיימי מחציתא. דאף על בג דרביא למיחש שמא יעלה על הבית - מכל מקום איכא למיחש שמא יעלה בכותלו, דקבר מטמא מנענא אפילו מן הצד, כדמוכח בספרי בפרשת פרה ארומה: "בקבר" - זה קבר סתום, או אינו אלא פתח? אמרת כל הימורה והוא אחד שהוא מקבל טומאה - אמנו מטמא בכל הצדן דקבר פתוח. הקבר שאינו מקבל טומאה - אינו דין שלא יטמא מכל הצדן שהוא פתוח? משמע כדשדואו סתום - מטמא אף בנוגע בו מן הצד.

מצור שחזיקו בו ברבים אסור לקלקלו - היינו כשהחזיקו ברשות. אבל אם באין להחזיק שלא ברשות - יש למחות בידם, ולקטוף פירא. ולכח, כדמוכח ב"רמב"ם (בבא קמא כ"ח. ו"א פלגי מר כי אתרעה מבר כי אתרעה - פירש רבנו יצחק מן רבנו מרדכי: בדאתריה דרבי יהודה היה קרקע חשוב וטוב, והיה חשוב לטרוח בתחילה חצאי קבין. אבל באחריה דרמא קמא לא היה קרקע טוב כל כך, והיה חשוב לטרוח בפתות ממשעה קבין. ואף על פי שלא היה בו כדי חרשת יום - ואין ראה לטרוח. והשתא יבבבל מאי, ואלו הקרקע טוב כל כך, ואינו אלא כשעור השני במשנתנו. הכי גרס רבינו חננאל: **ואי** בעית אימא כדברא אחריתא - פירשה: בית חרשת יום, וישפיר יומי לחרשא, ודשביא לורעה - חרש, ובחזירתו עד מושך ומחרישה על הקרקע חורע, זה החורץ. **ואי** בעית אימא יומא חורעא - ודקאמרת לא הוי חרי יומי כרביא - כדביא ופלאג, והדר חרי וכו' עד השלים - יומא.

דולא פירש רבינו חננאל ארץ שעשוקין אותה בדלי, לכל אחד ארץ שעשוקין עליהם אחד. וקשה לרבינו יצחק: דאם כן היה ליה למינחי: "בבבל טמא", כדבעי באיני על מן נראה בפירוש הקונטרס. **אמבר** רבי יסי אלו אלא אלא דבדי ביבואת - **אמבר** רבי אלא כלומר שאומר בלא טעם. דהי אלא גונא בסוף (אלו) מוטין (בבבית מהא.) גבי יורת שאן בה ציפורן מוטין ממנע ובמשא אבל לא באהל. וקאמר: 51 שיש בדיחין דבריבי ביבואת מה שאמר: אלא חורע - לישנא באהל, ואי לא רבי הוא - לא לישנא כלל וכן יש לומר בסוף פרק "ביבדי מעבדין" (עירובין פ"ג. ס"א.) חכם לאו בניא הוא - **אמבר** תאמרי: בפרקין סור"ר (סנהדרין ע"ה.) דקאמר משרביב בית המקדש נישל טעם ביאה ונתן לערבי עבידה תקשי ליה נמי: אטו קודם שנתרבל לא היה לכו טעם אלא לערבי עבידה? והא מפיק ליה מרמתיב ימים גנובים ימחקי (משלי ט.) כדפרכי רביא ויש לומר: דאיכא לשוני התיב כדמשעי ביאה, ומשרביב עבידה לא נישל. ולא חש להקשות בכל מקום.

בית סתום - שהיה לו פתח לחצר, וסתמו. יש לו ארבע אמות - בחלוקת החצר, אם באו לחלוק כצילו הוא פתוח. **אינו מטמא סביביו** - אלא כנגד הפתח, אם מת בתוכו. **פרץ את פצימו** - חיר הוא קבר, והבכמים שיטמאו את סביבות הקבר ארבע אמות. כדיר שלא יקברו עשיר טהרות עד הקבר ואיזהו, ולא אדעתיה. **לעיר אחרת** - לדרך עד אחרת הרשות. ובקשו בני העיר - שהמבואות לא יטמאנו מאחריהם. בני אוחת העיר - האחרת, מעבדין עליהן, שכבר החזיקו לקבר דרכן דרך אתון המבואות. בני רשות הרבים מעבדין עליהן - משום דכי דחקו בני רשות הרבים והסתלקו לותן המבואות, הני מילי - תוך ארבע אמות של ראש המבוי הסמוכות לרשות הרבים מעבדין מלחמדין בלדתן לשם ברשות הרבים דכו - לענן ספק טומאה ברשות הרבים. ולא הוא - שאפילו רצו להעמידם לפנים מארבע אמות - מעבדין עליהן. בני רדו יומא - בית חרשת יום אחד, ולחן כן לוח. **אלא תחריש** - מחרמנא: הני תרדי (דברים כב.) הכי גרסינן: בי רדו יומא מאי אי יומא דרמא חרי יומא כרביא לא הוי ואי יומא כרביא יומא דרמא לא הוי. אי בעית אימא יומא חורעא אחרת ארבע אמות וחני ואי בעית אימא כדברא ובאחריו. **אי יומא חורעא** - בשעת חורע הוא נוח לחרוש, שכבר נחרשה בשעת הגר. **הי יומי כרביא** - כלומר בשעת הגר היאך ישכר שוריים? אין בו כדי מילאת בני יבם, ויש בו יותר מפי רביא יום אחד. **ואי ביבואת כרביא** - של שעת הגר קאמרת - לא הוי יומא חורעא, והיאך ישכר שוריים בשעת חורע? **אי בעית אימא יומא חורעא** - ודקאטא סוף: **לך** חרי יומי כרביא לא הוי - באחריה דכרבי ותנו בשעת הגר איכא ביזמא חורעא חרי יומי כרביא. **ואי בעית אימא יומא כרביא** - דקאמרת, לא הוי יומא חורעא - בחוריי שעסקין שארץ עיקר ישו בה מצלת ומנורדת, ויש טורח בשעת חורע כשעת הגר. לישנא אחריתא אימא גרסינן: **אי בעית אימא יומא כרביא**, ודקאטא סוף: **אי בעית אימא לא הוי** - באחריה דכרבי ותנו בשעת חורע, אחת קודם לורעה ואתח לאחר חורעה לכפות חורעים. **אי בעית אימא יומא חורעא**, ודקאמרת תנו כרביא לא הוי - בחוריי שעסקין שיש טורח גדול בשעת הגר, ויומא דרמא הוי חרי יומי כרביא. ולשון זה הגון. **דולא** - אם יש לחן חור שממנו משקן שדה. **בי רדו יומא** - עד שיהא בו כדי להקשות שדה כדי עפולה יום לוח וכו' עפולה יום לוח, משום שכר פועל, פרידאם - כרס. שלושה קבין - לכל אחד, לפי חשבון אטיתם חורע ומשקן. **אי אלו אלא דברי ביבואת** - בלא טעם. **אוציאה** - עד שנים עשר גפנים חרי אוציאה. **דרימין** - ערל. **נישלא בנזאה** - כי משום דרמין ליה לעיל: **אינו אלא אלא דברי ביבואת**, שקרא דברי הבכמים בנזאה. נקט לה לראש מלחא. **אטו חכם לאו בניא הוא** - וכי אין חכם ראוי לזהות חכם דקאמר מן נישלה מן הביבאים וניתנה לחכמים, מכלל דמעיקרא לא היתה בנזאה לחכמים. הכי קאמר אף על פי שנישלה מן הביבאים - שאינם חכמים, הנישלה לא נישלה. וביבאים יום, לכן כלל הבמה. **חורע** - שלא נישלה מן הבכמים.

בית סתום - יש לו ארבע אמות, פרץ את פצימו - אין לו ארבע אמות; קבר שפתחו סתום - אינו מטמא כל סביביו, פרץ את פצימו וסתמו - מטמא כל סביביו; בית סתום - אינו מטמא כל סביביו, אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: מבואות המפולשות לעיר אחת ובקשו בני העיר לטחמן - בני אותה העיר מעבדין עליהן; לא מוכפי פי ליבא דרמא אחריתא מעבדין, אלא אפילו כי איבא דרמא אחריתא נמי מעבדי, משום דרב - והתהא אמר רב, דאמר: מצד שחזיקו בו רבים - אסור לקלקלו. קרוב גדול, דאמר רבי יודן: רבים שפרדו דרך לעצמן - מה שפרדו בירו. אמר רב ענן אמר רשמיאל: מבואות המפולשות לרשות הרבים ובקשו בני מבואות להעמיד לכן בלדתן לשם ברשות הרבים מעבדין עליהן. סבור מניה: הני מילי פארבע אמות, קרדו זרא אמר רב נתן, דאמר רבי זורא אמר רב תנמן: ארבע אמות הפסוקות לרשות הרבים כרשות הרבים ולי, היא, התם - לענן טומאה, אבל היא - ויזמין דרדקין בני רשות הרבים יצילו טובא. **ואלא את השדה - עד שיהא בה תשעה קבין לוח אתשעה קבין לוח כו', **ולא פלגי, מר כי אתרעה וקר כי רדו אתרעה. כבבל מאי? אמר רב יוסף: כי רדו יומא. מאי בי רדו יומא? אי יומא דרמא - חרי יומא כרביא לא הוי, אי יומא כרביא - יומא דרמא לא הוי. אי בעית אימא: יומא דרמא - דרמין ליה תני - אי בעית אימא: יומא דרמא - דרמין ותני; ואי בעית אימא: יומא דרמא - דרמין. דולא - אמר רב תנמן: בי ראלו יומא. פירדאם - אמר אבהו דשמיאל: בת שלשית קבין. תניא נמי הכי: האומר לחבירו 'מנען ככרם אני מוכר לך' - סומכוס אומר: לא יפחות משלשה קבין. אמר רבי יוסי: אין אלו אלא תלת ביבואות. **כבבל מאי? אמר רבא בר קאנא: תלת אצביאות בני תריסר גונגין, בי היכי דרפיקי גירא ביומא.** אמר רב אבדימי דמן חיפה: מיום שחרב בית המקדש, נישלה בנזאה מן הביבאים וניתנה לחכמים. **אטו חכם לאו בניא הוא? הכי קאמר: אף על פי שנישלה מן הביבאים, מן החכמים לא נישלה. אמר אמיר: וחכם עדיף מנביא, שנאמר: 'ונבא לכב חכמה', מן נתלה במי? הוי אומר: קטן נתלה בגדול. אמר אבין: תדע, דאמר גברא רבה מילתא, ומתאמר משמייה דגברא רבה אחריתא מותיה. אמר רבא: **מאי קשיא? דילמא תרתייהו בני חד מילא גינהו אלא אמר רבא: תדע, דאמר גברא רבה מילתא, ומתאמר משרביב********

בבא בתרא. השותפין - פרק ראשון דף רב עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזלץ)" רש"י

1 כל המריעין על מלא במהרה מטיבין לו - וישלחו 'מורבה' (בבא קמא 8ב) דקאמר רב אחא
2 גופי. לטעם אין מטיבין לו, איכא למימר דמתחלה אמר: לא במהרה מטיבין, שהיה
3 מצפה שיחזירוהו לדלתו, ובשראה שלא החזירוהו - שוב אמר: לעולם אין מטיבין לו.
4 הלך בבור חלק פשוט וחיבין ליה אחד מרעא - כדפנפא ק"ב ב"יש נחליק" (בבא בתרא קכב,
5 א) מדתיבין "פי שנים" - מקיש חלק בבורה לחלק
6 פשוט. **מ"צ"ר** אמר רבי - אית דריס בתר הכי
7 'אמר אחתווא, אם כן 'בי נשיח' - היינו תמו, ו
8 ולא היה לחמו בנים כי אם גנות, ואת דורס:
9 'אמר אחי, חן 'בי נשיח היינו אבוי.
10 **בגון** זה כופין על מדת סדום - תימה לרבינו
11 יצחק לרבה, אמאי איצטריך קרא בבבור
12 דחיבין על אחד מרעא? ואומר רבינו יצחק: לפי
13 שלא נתן לו כח הכתוב לא כל שני אחיו, ואילו היו
14 שני אחיו רוצים להשתתף - לא כפינן לשלישי
15 לתת להם חלק ביתו. ועוד: דבבור מנהג קרייה
16 רומנא, כדאמר ב"יש נחליק" (שם) דבתיב לתת
17 לו פי שנים', ואין כותב את דעתו. ולאבי בני, אי
18 לאו דקרייה רומנא בבור - הנה אמרנא "קוסם על
19 שם אחיו" - כאילו הוא ואחיו קיימין. ורבינו יצחק
20 כן אבהים מרעא: ורבי דאמר רבא כופין - לא
21 מדין תורה קאמר, ורביין היה יכול למחות שבגודו
22 דאיכא קפידיא ברחוהו, כדאמר במבמה דחכין.
23 ועוד: אי דכופין על מדת סדום בזה נהה חזק לא
24 חסר - היינו נפיש דרז בחצר ביתו, שאינו
25 מעלה לו שכר. אבל הא פשיטא שיכול למחות בו
26 שלא כענין לרוב ביתו, אפילו בחצר דלא קיימא
27 לארעא, ונכסי ארעא עביד למינה, ודחה זה נהנה
28 וזה לא חסר. אלא מתקנת דבמיס קאמר רב
29 דכופין. והשתא אין להקשות בכל אמאי איצטריך
30 קרא בבבור.

31 **מעליגין** ליה נכסיי שדי מרוין - פירש
32 הקונטרס: בשדה הבעל שיכולים
33 לומר שפעמים מתברכת משאר שדות. ובהרתי
34 ארעאת אחרי גנרי לא שייך למימר מעליגין, כיון
35 שצריך להשקות את המתברכת ון יותר מן, ואין
36 נראה, דגם אותם שצריך להשקות מתברכת תחת
37 מדם פעמים יותר, שאחת לוקח בשדותן ואחת
38 אינה לוקח. ופירש רבינו הוב: מעליגין נכסיי אבר
39 מרוין - לא ניתן לך זכות שיש לנו בשדה זו אם
40 לא בדמים יקרים, כמו בני מרוין שהיו ששירים
41 ולא היו מותרים קרקעותיהם אלא בדמים יקרים.
42 ורתחי ארעאת אחרי גנרי לא קאי אשארבא
43 ההוא. ונראה אלא מילתא באנפן נפשעה, כלומר,
44 שתי שדות יש לכל אחד נהר ורזעה האחד
45 ושתוקל כל אחת לשתיים, שיקח אחי שדה זו וחצי
46 שדה זו, אמר רבה: כופין על מדת סדום ויטול כל
47 שדה שלם, כרי שיהא לכל אחד חלק אחד
48 מרעא. וכן כי לפרש תרתי ארעאת אחד גנרא -
49 שהנהגה נפיק בין שתי השדות, ואם חילקו כל
50 שדה לשתיים, לא יחיד חלקו אחד מרעא. והשתא
51 ברבי לא שייך למימר מעליגין נכסיי דבר מרוין,
52 דאטא אם היה האחד רעה לחלק לעשרים נאמר
53 שחילקו משום מעליגין ולשון "מעליגין" נמי אינו
54 מתיישב לפירוש הקונטרס.

משיחיה דרבי עקיבא בוותיה - ולביא למימר בני חד מולא ניהו, שהרי רבי עקיבא
הכח מענו דרבה. ולא מעטא קאמר - במלוליה? ובין דאמר טעמא - אז היה כסותא
שמכוח לירד בארובה במקרה בעלמא, אלא סברת הוב היא הבאה לו כנבואה, וכה
להכסיא להלכה למשה מסיני. בריסתקא - שוק רשות הרבים. "פיליך" - השתא במתא
מחסיא, שהיה רשות להיות ראש השביעה עכשיו.
בבבוי עתיד - כדאמרוס באגרות דחזק שמו
טביומי. קיימא לי שעתא - מול. שדיו וזמא
דרגנ לבית - דמר בר רב אשי. לאימילויי ביה
לעילוי עצה ורשות להמליך את רב אחא -
פתח ותנא - דרשה, ונעשה ראש השביעה, כל
המריעין לו בני - כלומר, הואיל ונדהה השעה
לא מיליבוי עד. אשי נבוב - כשהוא חלול,
בלא כרס מלאה. ילבב - במה לבבות, שאינו
מסכים לדעת שלמה. ינכב בתולות - לב
אטום כבתולות עושה נבוב לחולל. פשיטא חלק
בבור וחלק פשוט - שני חלקין שהבבור נטל,
אחד משום בבורה ואחד משום פשוטות. חיבין
ליה אחד מרעא זו אצל זה, שדרי שניון חלק
קא, והרי קן חבלק אחד. יבם מאי - ומדימם
את, אשת אחיו דקם תחזיו לנחלה, ונטול שלי
חלקים, מאי? מי מנא אמרי ליה הואיל ומכח
אחינא קאמי - לא יחיבי ליה נחלה אחד
מרעא זו אצל זו, אי לא מעליחא גבן ברמי.
הבבור אשר תלד - ביבם קמשתעי, דמעה
בגדול ליבם, "אשר תלד" - פרט לאילנות.
וחכי משום קרא: "יבמה היא עלי גיה וזה
דבבור", איזה מן הדבבנין יבא עליה - "דבבור",
"אשר תלד" - ובגון שהיבמה בת ולדות היא,
פרט לאילנות. הובי אינא אמצראי דבי נשא
קנה קרקע אצל שדה אבוי. כי מנא ליפילי
- וזם אחיו נבבסי אבוי. על מרת סדום - זה
נהנה וזה לא חסר. אמרי אחי מעליגין ליה
עילויאי - לנו היה ומשבתת בקרקעותיו של בר
מרוין, שהיו מעולות. ומסתברא אחד דרבי יוסף
בשהיה בעל, שביחיל לומר פעמים שו
מתברכת משאר השדות. תרי אינאמא אתיי
גנרי - אם בית השלחן היא, ויש לשני אחין
להלוק שתי שדות, לכל אחת יש לה יאור
להשקות ממנו, וזה קנה שדה אצל האחד מהן,
ורוצה שיתן אחיו זו השתמכה לשלו. בגון זו
כופין - דהא דליקעו השעה ים היא יש לה
יאור להשקות ממנו. האי מרזיל ותי לא
מרזיל - דרך היארמים ליבש שבגודו (שם)
והשם נמשכין ממנו מתמעט, לפעמים שה
ישע היה אנוי יבש. ואומר לו חלק חלק
בשתיים, דלאו מדת סדום היא, או תן לנו
עילוי ברמי. תרתי - ארעאת יש להם לחלק
על חד גנרא, ואחד מהן קנה קרקע אצל
האחת. כופין על מרת סדום - דכיון דאחד
גנרא ננהו - שתהון שות. ניהא לי לאשוי
אריסי - טוב לי שיהא על שתי שדות, אחת
מנאן ואחת מנאן ארעא לי באבעוד, כי
שתרבה לך אריסין, ותהא שדה שלי משתמרת
יפה.

1 **משיחיה דרבי עקיבא בוותיה** - ולביא למימר בני חד מולא ניהו, שהרי רבי עקיבא
2 הכח מענו דרבה. ולא מעטא קאמר - במלוליה? ובין דאמר טעמא - אז היה כסותא
3 שמכוח לירד בארובה במקרה בעלמא, אלא סברת הוב היא הבאה לו כנבואה, וכה
4 להכסיא להלכה למשה מסיני. בריסתקא - שוק רשות הרבים. "פיליך" - השתא במתא
5 מחסיא, שהיה רשות להיות ראש השביעה עכשיו.
6 בבבוי עתיד - כדאמרוס באגרות דחזק שמו
7 טביומי. קיימא לי שעתא - מול. שדיו וזמא
8 דרגנ לבית - דמר בר רב אשי. לאימילויי ביה
9 לעילוי עצה ורשות להמליך את רב אחא -
10 פתח ותנא - דרשה, ונעשה ראש השביעה, כל
11 המריעין לו בני - כלומר, הואיל ונדהה השעה
12 לא מיליבוי עד. אשי נבוב - כשהוא חלול,
13 בלא כרס מלאה. ילבב - במה לבבות, שאינו
14 מסכים לדעת שלמה. ינכב בתולות - לב
15 אטום כבתולות עושה נבוב לחולל. פשיטא חלק
16 בבור וחלק פשוט - שני חלקין שהבבור נטל,
17 אחד משום בבורה ואחד משום פשוטות. חיבין
18 ליה אחד מרעא זו אצל זה, שדרי שניון חלק
19 קא, והרי קן חבלק אחד. יבם מאי - ומדימם
20 את, אשת אחיו דקם תחזיו לנחלה, ונטול שלי
21 חלקים, מאי? מי מנא אמרי ליה הואיל ומכח
22 אחינא קאמי - לא יחיבי ליה נחלה אחד
23 מרעא זו אצל זו, אי לא מעליחא גבן ברמי.
24 הבבור אשר תלד - ביבם קמשתעי, דמעה
25 בגדול ליבם, "אשר תלד" - פרט לאילנות.
26 וחכי משום קרא: "יבמה היא עלי גיה וזה
27 דבבור", איזה מן הדבבנין יבא עליה - "דבבור",
28 "אשר תלד" - ובגון שהיבמה בת ולדות היא,
29 פרט לאילנות. הובי אינא אמצראי דבי נשא
30 קנה קרקע אצל שדה אבוי. כי מנא ליפילי
31 - וזם אחיו נבבסי אבוי. על מרת סדום - זה
32 נהנה וזה לא חסר. אמרי אחי מעליגין ליה
33 עילויאי - לנו היה ומשבתת בקרקעותיו של בר
34 מרוין, שהיו מעולות. ומסתברא אחד דרבי יוסף
35 בשהיה בעל, שביחיל לומר פעמים שו
36 מתברכת משאר השדות. תרי אינאמא אתיי
37 גנרי - אם בית השלחן היא, ויש לשני אחין
38 להלוק שתי שדות, לכל אחת יש לה יאור
39 להשקות ממנו, וזה קנה שדה אצל האחד מהן,
40 ורוצה שיתן אחיו זו השתמכה לשלו. בגון זו
41 כופין - דהא דליקעו השעה ים היא יש לה
42 יאור להשקות ממנו. האי מרזיל ותי לא
43 מרזיל - דרך היארמים ליבש שבגודו (שם)
44 והשם נמשכין ממנו מתמעט, לפעמים שה
45 ישע היה אנוי יבש. ואומר לו חלק חלק
46 בשתיים, דלאו מדת סדום היא, או תן לנו
47 עילוי ברמי. תרתי - ארעאת יש להם לחלק
48 על חד גנרא, ואחד מהן קנה קרקע אצל
49 האחת. כופין על מרת סדום - דכיון דאחד
50 גנרא ננהו - שתהון שות. ניהא לי לאשוי
51 אריסי - טוב לי שיהא על שתי שדות, אחת
52 מנאן ואחת מנאן ארעא לי באבעוד, כי
53 שתרבה לך אריסין, ותהא שדה שלי משתמרת
54 יפה.

41 **כופין על מדת סדום. מתקף לה**
42 **אבוי, מצא אמר:** ענינא ארעא אריסי והלקתא פרי יוסף, אפוש לאו מילתא היא.
43 **חד**

בבא בתרא. השותפין - פרק ראשון דף יג עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)"
 רש"י
 תוספות

1 חד גיסא נגרא וחד גיסא נגרא - שדה של שני אחים, שיש נהר על פני מדרה, ונגר על
 2 פני צפונה. פלגי ליה בקריאת וול - לפי שתרנגור טוב מן הנגר, והסמך למיש טוב מן הרוחק.
 3 ואם חלוקה מן הצפון - נמצא (מן) כל הנהר לאחד, והשני אין לו אלא נגר צפונה.
 4 ופעמים שהוא יבש, ואם חלוקה מן המדרה למערב - וידה לאחד והנהר על פני מדרה
 5 ונגר על פני צפונה, ולשני אין לו אלא נהר

1 גיסא נגרא וחד גיסא נגרא - פירש רבינו
 2 הנבאל: שדה אשר מדרה וצפונה נהרא,
 3 ומערבה ודרומה מושך נגרא - חלוקה אותה כקריאה
 4 וזל: פירושו: חלוקה אותה באבלטון, מקרן מדרחה

5 צע אחד נגרא וחד גיסא נגרא. וכל היבא דמשוך
 6 נגרא או נגרא קריה חד גיסא. **אית** דינא נגד
 7 או אנוד - נראה לרבינו יצחק דאפילו ברמיס
 8 וקיים דרבה יוזה משיחו לומר לו: או נהרא או
 9 אנוד. ואין נראה לרבינו יצחק בן אבדורם, דאם בן
 10 יוסל לבסל אחיה את דבכורו על ידי עילוי רמיס
 11 בחבר שאין בן זרין חלוקה. **כבור** דמשוח
 12 לחן כו' - וחימה: דאמאי נקט בכור ופשוט, ולא
 13 נקט פשוט ופשוט? ואומר רבינו תב: דפשוט
 14 ופשוט נחת ליה שיעבוד לזה יום אחד ולזה יום
 15 אחד. אבל בכור ופשוט עשאי ליה, אם יעבוד
 16 לבכור שני ימים - דהוה נהי דבכור יותר מפי
 17 שנים, שאם יש עיר רחוקה מחלקו יום אחד
 18 ומשתכרים בה הרבה, שיש שם סחורה בולג,
 19 ופשוט שאין לו שדות אלא יום אחד - לא יוכל
 20 ללך שם והבכור שיש לו שני ימים - יוכל ללך
 21 שם, ומשכור יותר הרבה מפשוט. ומשני: דמכל
 22 מקום קן חלוקה, ורבינו יצחק מפרשי: דבכור
 23 בכור ופשוט, משום דאמר בימי שדה נשוי
 24 (מכובת גצא) דשור לחרישה ועמד לחרישה -
 25 דכולי עלמא השכר לאמצע, אף על פי שאין לזה
 26 כי אם מנה ולזה נאמתי. ולרבי פרץ: רישא
 27 דעבשו אן הבכור נטל פי שנים ומשני: דעבד
 28 לזה יום אחד ולזה שני ימים. ולא דמי לשור
 29 לחרישה ועמד לחרישה: דהתם היה השכר
 30 לאמצע משום דמיעיק אדעתא דהכי נשתתפו,
 31 אבל גבי בכור ופשוט איך היה טעמו - כל אחד נטל כפי חלקו. **רישא** שפחה אינו
 32 יוכל באר על גב דאמר ריבא על יבמתו (בבמות 36א), דהכל מרדים בעבד שאין לו חיים,
 33 וריבנו יצחק מפרשי: דאמאי נקט שפחה רבינו יצחק?
 34 דכאן כופין ליה רבו יום אחד ואת עממו יום אחד,
 35 דברי בית הלל, בית שפאי ואמורים: תתקנתם את רבו,
 36 את עצמו לא תקנתם, לישא שפחה אינו יכול לישא
 37 בת חורין אינו יכול, ובמילא? והלא לא נגרא העולם
 38 אלא לפריה ורביה, שפאמרי: "לא תהו בראה לשבת
 39 וירצה" אלא כופין את רבו ועושין אותו בן חורין,
 40 ותובטין שטר על חצי דמיו. ותהו בית הלל לחרות
 41 דקדרי בית שפאי - שאני הקא, ד"אגוד" אוקא, "גוד"
 42 ליפא. תא שמע: שני אחין, אחד עני ואחד עשיר,
 43 והניח להן אביהן ורביהן וביית הבר, עשאן לשכר -
 44 השטר לאמצע, עשאן לעצמו - הרי עשיר אומר לעני:
 45 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.

1 חד גיסא נגרא וחד גיסא נגרא - פלגין לה בקריאת וול.
 2 "ולא את המרקיחין" כו', אין בהן כרי ליה וכרי ליה,
 3 מהו? רב יהודה אמר: אית דינא ד"גוד או אגוד", רב
 4 נחמן אמר: לית דינא ד"גוד או אגוד". אמר ליה רבא
 5 לרב נחמן, לרדף דאמרתי: לית דינא ד"גוד או אגוד",
 6 כבור ופשוט שהניח להן אביהן עבד ובהמה נאמאה,
 7 פיציז עושוין? אמר ליה, שאני אמר: עובד ליה יום
 8 אחד ולזה שני ימים. מיתבי: מי שחציו עבד וחציו יום
 9 חורין, עובד את רבו יום אחד ואת עצמו יום אחד,
 10 דברי בית הלל, בית שפאי ואמורים: תתקנתם את רבו,
 11 את עצמו לא תקנתם, לישא שפחה אינו יכול לישא
 12 בת חורין אינו יכול, ובמילא? והלא לא נגרא העולם
 13 אלא לפריה ורביה, שפאמרי: "לא תהו בראה לשבת
 14 וירצה" אלא כופין את רבו ועושין אותו בן חורין,
 15 ותובטין שטר על חצי דמיו. ותהו בית הלל לחרות
 16 דקדרי בית שפאי - שאני הקא, ד"אגוד" אוקא, "גוד"
 17 ליפא. תא שמע: שני אחין, אחד עני ואחד עשיר,
 18 והניח להן אביהן ורביהן וביית הבר, עשאן לשכר -
 19 השטר לאמצע, עשאן לעצמו - הרי עשיר אומר לעני:
 20 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.

1 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 2 יבד - ועבד יכול להבא, אבל אינו אומר: קנה
 3 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 4 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 5 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 6 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 7 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 8 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 9 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 10 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 11 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 12 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 13 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 14 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 15 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 16 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 17 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 18 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 19 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 20 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 21 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 22 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 23 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 24 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 25 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 26 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 27 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 28 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 29 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 30 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 31 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 32 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 33 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 34 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 35 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 36 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 37 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 38 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 39 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 40 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 41 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 42 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 43 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 44 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 45 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.

1 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 2 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 3 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 4 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 5 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 6 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 7 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 8 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 9 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 10 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 11 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 12 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 13 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 14 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 15 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 16 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 17 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 18 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 19 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 20 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 21 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 22 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 23 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 24 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 25 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 26 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 27 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 28 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 29 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 30 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 31 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 32 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 33 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 34 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 35 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 36 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 37 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 38 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 39 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 40 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 41 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 42 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 43 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 44 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.
 45 חלקי, שאין דמים לבן חורין, שאין עבד עברי נמכר אלא לשש.

1 (לעיל) שמעי מיה דלית דינא דגדו או אנד - ואם תאמר: שאני הבא, שאן העבד

2 טוען לו דמיס כתיב, אלא בתוב לו שטר על דמיו ויש לומר: דשמעט
3 משום דלא יבטל הוא דכופין, ולא הוא הכי אין כופין בכל ענין, אפילו יתי רמיס. אם
4 עשאן לשכר כו' - לאו דוקא עשאן לשכר, דהוא דוקן אפילו עשאן לעצמו. אלא
5 שמטאן להשכיר.

6 ואי סלקא דעתך לית דינא דגדו או אנד אפילו
7 בשתי כריכות כו' - השתא סלקא דעתך
8 דחולקין בין אהד, רוצה רעהו ושתוי כריכות ושתוי כריכות
9 דומיא דבכר שאן, שאן חלוק באחד מה שריכות
10 באחד, כגון דחושע ושמואל. ואמאי חולקין בעל
11 כרזא הוא אינן שום אלא דתי אית דינא ד'דגד'
12 או אנד. ואם תאמר: אפילו אית דינא דגדו או אנד
13 אנד, חולקין בין כרית בשמטוב בזה מה שאן
14 בזה. ותרתייהו צריכי להאי ולהאי ויש לומר: דהוי
15 מצוב למעט 'פליטענין', ולא גרס בה לא מה
16 שכתוב בעשר ספרים: 'ואי סלקא דעתך לית דינא
17 דינא דגדו או אנד כי כריתו תרתייהו צריכי להאי
18 תרתייהו צריכי להאי, דהא כל כשן דאי לא
19 צריכי תרתייהו להאי ולהאי - סוף טרף שפיר. אי
20 לית ליה דינא דגדו או אנד אמאי חולקין?
21 מדיבין אדם תורה נביאים ותכונים כאחד -
22 אף על פי שביא אשכר של כן נביאים ותכונים
23 על גבי תורה, ובמגילת ספרק שני (וכא) משמע
24 דגסור לחינת - לא נמלי בשתי כריכות, אבל
25 תורה מודבקין חד - אנו בגא.

26 רבי יוחנן חזקא תורה בפני עצמו - לא מפני
27 שאשכר לחינתו על גבי על דמגילת ספרק
28 כל אחד בפני עצמו. ולא אשכחן שהיא אסור
29 לתנא אלא נביאים ותכונים על גבי תורה, אבל
30 נביאים על גבי תכונים או איפסא - לא אכל
31 היינו טעמא: שאן דהא חבל כנו תורה או חבל
32 נביאים. כי דהכי דאמרי חכמים בתר הכי דבעו
33 שיהא כל נביא ונביא בפני עצמו, ועל כרדך
34 טעמא כפי ידא דהא חבל כנו נביא אחד. כן
35 נראה לרבינו שמשוך בן אברדם.

36 ומסיים בלמטה ומתחיל מלמעלה - פירש
37 בקונטרס: ואינו צריך לחינת ארבע
38 שטיין. ונראה לרבינו יצחק: דבין ומשך חומש
39 של תורה צריך לחינת. ואנביאים דוקא קאמר
40 דאין צורך, כדפרש' שמעא לוקמ' שאם בא
41 לחינת - תורה, דבין חומש שטיין של תורה
42 - לא מדי דהיא אפרשה תפוחה, שאם היה מסיים
43 מלמטה היה צריך לחינת שיהא אחת - הבא נמי,
44 דין דואו לחינת בסוף כל חומש פרשה של ארבעה
45 שטיין. ורבינו יצחק בן אברדם מפרש: ומסיים
46 מלמטה ומתחיל מלמעלה - וילעול מניח ארבעה
47 שטיין. דוקא בין נביא לנביא. אבל בין חומש
48 לחינת - לא סיים מלמטה ומתחיל מלמעלה,
49 אלא אפרשה בתורת ארבעה שטיין. כדאמר בירושלמי
50 בפרק קמא דגמולתא ועריך שיהא נומר באמצע
51 היה ומתחיל באמצעיתו. ובנביא מסיים בסופו
52 ומתחיל בסופו כו'. והטעם דאין לו
53 לסיים בסוף הך אפילו יתי ארבעה שטיין -
54 משום שאן יבוא לחינת. אבל בין נביא לנביא,
55 שאם בא לחינת חוץ - מסיים מלמטה.
56 ועושה בראשו כדי לגלל עמוד ובסופו כדי

1 קח דך עקדים - שיחממו אותו. ורחוק בו. ולא מציע עני למימר ליה דקח חלקי. הבא נמי
2 נוד וריבא אמר ליבא - שאן הנני אמור לך אף אני אקנה חלקיך. שאן לו בגמ' לקנות
3 לפיכך אין יכול לכופו. ושמו עליו - כל דבר שיש בו שיעור, שאם החלקין - עדיין היא
4 עליו שמו הראשון. מפנין אותו ברבים - משמיה דרביה קבלת
5 פחות - כגון חצר שאן בה שמנה אמות, ואמר
6 זה חלקו וטול לך ארבע אמות. וימותר.
7 ונוד או אנד נמי - שלא רעה למחול כלום
8 אלא: אנה חלקין או אקנה חלקיך. ואר' תורה
9 אקנה: 'גדו או אנד' - משמיה דרביה קבלת
10 בכרך אחד - כל שפירשן עשוין בגליקן, ואם
11 יביאנו לבית דין לחלק - ביוקן אחד. אבל בשתי
12 כריכות - כגון תורה בכרך אחד, ונביאים בכרך
13 אחד. חולקין - קא סלקא דעתך דאפילו אין
14 שניהם רוצים. ועל כרדך אין דמיון שוין. ואי
15 אית דינא ד'גדו או אנד' היאך הוה ספדניה: ה
16 אימור: גא לא אתן לך עורך דמיים, וגם לא אתן
17 לך דיפה שאקבל כגון עורך דמיים ולא גריסין
18 'תרתייהו צריכין להאי' - בשניהם רוצים - הא
19 דשמואל - א' שניהם רוצים' דמתנתין קאי,
20 דקתנא לא חילוקין, ואמר שמואל: בשתי כריכות,
21 אם שניהם רוצים - חילוקין. פ'לבא וטולא -
22 לטות ולארזו. לישנא אחרניא: ביסרתקן -
23 תכשיר ספסלים, שקדוין טפדין. לית דינא דגדו
24 או אנד - לכופו לתת דמי טעמא: בשתי כריכות, ולא
25 למכור חלקי. לית דינא או אנד הוא - אי לא
26 אמר ליה: או שן קתחיה. אם אקח שתיהם, ודכל
27 אחת אתי בה כדי לאחד. ונביא של כריכות
28 חולקין - וקא סלקא דעתך. בעל כרדו של אחד
29 מותק. אלמאי, כי אמר ליה שקול תהא נוד דמי
30 היתריא, או אנד - כייפנין ליה כל אחד ואחד
31 בפני עצמו - כל ספר ספרי של נביאים ושל
32 כתובים צריך לחינת כרך לעצמו. בביתיהם
33 שפנה נביאים - כל ספרי נביאים שמנה קו. הכי
34 גריסין: וכן בין נביא ונביא מלמטה על שנים
35 עשר שלש שטיין ומסיים מלמטה ומתחיל
36 מלמעלה - אם נודמלו לו סיים מלמטה,
37 בסוף הך - מתחיל ספרו האחד בראש הך
38 ואינו צריך לחינת רוחא עביניהם. אבל בגל
39 עמוד - מניח חלק חלק לגלול על גבי עמוד של
40 עשר שספרי נגלל עליו. ויפשו כדי לגול חיקי -
41 בסופו מניח חלק חלק דודל על סליל בו כל חקפה.
42 שאין עושה שני עמודים לגלול לאמצע כמו
43 שאנו עושין לספר תורה. אלא גוללו מתחלה
44 לסופו, וכרך חולק על כל החקפה.

1 קח דך עקדים - שיחממו אותו. ורחוק בו. ולא מציע עני למימר ליה דקח חלקי. הבא נמי
2 נוד וריבא אמר ליבא - שאן הנני אמור לך אף אני אקנה חלקיך. שאן לו בגמ' לקנות
3 לפיכך אין יכול לכופו. ושמו עליו - כל דבר שיש בו שיעור, שאם החלקין - עדיין היא
4 עליו שמו הראשון. מפנין אותו ברבים - משמיה דרביה קבלת
5 פחות - כגון חצר שאן בה שמנה אמות, ואמר
6 זה חלקו וטול לך ארבע אמות. וימותר.
7 ונוד או אנד נמי - שלא רעה למחול כלום
8 אלא: אנה חלקין או אקנה חלקיך. ואר' תורה
9 אקנה: 'גדו או אנד' - משמיה דרביה קבלת
10 בכרך אחד - כל שפירשן עשוין בגליקן, ואם
11 יביאנו לבית דין לחלק - ביוקן אחד. אבל בשתי
12 כריכות - כגון תורה בכרך אחד, ונביאים בכרך
13 אחד. חולקין - קא סלקא דעתך דאפילו אין
14 שניהם רוצים. ועל כרדך אין דמיון שוין. ואי
15 אית דינא ד'גדו או אנד' היאך הוה ספדניה: ה
16 אימור: גא לא אתן לך עורך דמיים, וגם לא אתן
17 לך דיפה שאקבל כגון עורך דמיים ולא גריסין
18 'תרתייהו צריכין להאי' - בשניהם רוצים - הא
19 דשמואל - א' שניהם רוצים' דמתנתין קאי,
20 דקתנא לא חילוקין, ואמר שמואל: בשתי כריכות,
21 אם שניהם רוצים - חילוקין. פ'לבא וטולא -
22 לטות ולארזו. לישנא אחרניא: ביסרתקן -
23 תכשיר ספסלים, שקדוין טפדין. לית דינא דגדו
24 או אנד - לכופו לתת דמי טעמא: בשתי כריכות, ולא
25 למכור חלקי. לית דינא או אנד הוא - אי לא
26 אמר ליה: או שן קתחיה. אם אקח שתיהם, ודכל
27 אחת אתי בה כדי לאחד. ונביא של כריכות
28 חולקין - וקא סלקא דעתך. בעל כרדו של אחד
29 מותק. אלמאי, כי אמר ליה שקול תהא נוד דמי
30 היתריא, או אנד - כייפנין ליה כל אחד ואחד
31 בפני עצמו - כל ספר ספרי של נביאים ושל
32 כתובים צריך לחינת כרך לעצמו. בביתיהם
33 שפנה נביאים - כל ספרי נביאים שמנה קו. הכי
34 גריסין: וכן בין נביא ונביא מלמטה על שנים
35 עשר שלש שטיין ומסיים מלמטה ומתחיל
36 מלמעלה - אם נודמלו לו סיים מלמטה,
37 בסוף הך - מתחיל ספרו האחד בראש הך
38 ואינו צריך לחינת רוחא עביניהם. אבל בגל
39 עמוד - מניח חלק חלק לגלול על גבי עמוד של
40 עשר שספרי נגלל עליו. ויפשו כדי לגול חיקי -
41 בסופו מניח חלק חלק דודל על סליל בו כל חקפה.
42 שאין עושה שני עמודים לגלול לאמצע כמו
43 שאנו עושין לספר תורה. אלא גוללו מתחלה
44 לסופו, וכרך חולק על כל החקפה.

1 **א**ם כל לחתוך חותך מאי קאמר - ומאי למיתרא? הכל מודים דאם כל אחד ואחד
 2 בפני עצמו עדין. הכי קאמר - ומתחיל למלמלה, ולא יניח חלק. שדרי אם בא
 3 לחתוך - חותך, ונמצא ר"ה ראש הברך, ונצא רוא לו לזכות זה זה משנה ומחבירו על
 4 חב. כתיב לוי - קל סלקא דעתך חד שיערא דדיב ליה לחתולמו וסופו. לפשריו -

5 לצפרי תורה. לא ארבו יותר על הקיפו - צריך
 6 לזכור הכתב לפי בניו הקלפים, לכשיבגורו
 7 ידא חוט המקף את עובי כמדת ארכו. שיעור
 8 ספר תורה בכמה - ארכו מביעיא להו. בגיול
 9 - שהוא עב הדקיפו גדול - צריך ששה טפחים,
 10 זו היא מדה לזכות נגמר בשישה טפחים, וספר
 11 ככתב בנינו. ולא איתריבי ליה - ארכו בהקיפו.
 12 איתריבי ליה - ארכו בהקיפו. ודילמא תורה צוה
 13 לנו משה מורשה כתב - ארבע מאות פנינים
 14 אבל ארבע מאה ספרים - אין פנאי לארס אחד
 15 לכתוב. שתיים נגמד שתיים - שתי פנינים נגמד
 16 שתיים ואחת יוצא זנב, בכך קרוי כרס לגבי
 17 לחזור עליו משרבי ומגלמלה. במכסת סודת
 18 (מ.גא.) באמה בת שישה טפחים - רבי מאיר
 19 לטעמיה, דאמר (סוכה ה. ב.) כל האמות היו
 20 בעניות. וכתב את ארון - זו אצל זו.

21 אכילת - והפסות. כך לחתוך המשנה מנחת
 22 פ.ק ג. משה א': אובל בדרום אמה אחת. נבי
 23 יסוד המזבח. ואף בלשון מקרא "כי יבנה
 24 ארון הזה" כספר יחזקאל (מב.) אמר
 25 גשח - לעובי הכתלים. שדרי מבחזי נגמד
 26 אמתים וחצי ארכו. ספר תורה - שכתב
 27 משה, וכן שנאמר "ויכתוב משה את (התורה)
 28 (והשדרי) וגו' וברכס לא.) אין [מיעוט אחד
 29 מיעוט] - "אך ריקני שני מיעוטין הן. שבתן
 30 ספר תורה מונה - ארכו לחיבוט של ארון.
 31 פריסת את הארבע - כלומר מלאת לו.

32 הללו לארכו, ופירשה ערכי מדרתו. ששה
 33 טפחים - במדת רחבו. כתי שלא היא ספר
 34 תורה כו' - כלומר לא היה צריך לזכות ארבע
 35 כל כך אלא בשביל ספר תורה ומנחת חרות
 36 לזכות הארון, שלא היא נכנס ויוצא ברוח.
 37 רבי יהודה אומר - מדת הארון באמה של
 38 חמשה טפחים והית. רבי יהודה לטעמיה,
 39 דקאמר: אמת כלים באמה בת חמשה. מנחות
 40 לארכו של ארון - מוטלת על רוחבו, ולא
 41 על חדו. ואצבע לזכות זה - שהטפה ארבע
 42 אצבעות. אובל אמת אצבע ומחצה -

43 באצבע קטנה קאמר, שהטפה ארבע בגודל,
 44 וחמש באצבע ושיש בקטנה. שבו עמורים
 45 עמורים - שני עמודי כסף. כמין עמודי זה
 46 תורה שוכבים לארכו, והלחות בנייה,
 47 שנאמר "עמודיו עשה כסף". מנה שם בצדו
 48 של ארון. ועליו ספר תורה מונה -
 49 פרך: מעיקרא ודיכי הוא מונח:

והציו לכותל זה - גשתירי שם שני טפחים, שלא יהא ספר תורה נכנס ויוצא כשהוא
 דחוק, דכרי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: באמה בת חמשה טפחים. והלחות, ארץ
 ששה ורבעו ששה ועקביו שלשה, מנחות בארבע של ארון. פמה לזכות אובלות בארון? שנים עשר טפחים; גשתירי שם
 שם חצי טפה, אצבע לכותל זה ואצבע לכותל זה. פירנסת ארון לארכו, צא ופירנס ארון לרחבו: פמה לזכות אובלות
 בארון? שלשה טפחים, גשתירי שם טפה ומחצה; צא מהן חצי טפה, אצבע ומחצה לכותל זה ואצבע ומחצה לכותל
 זה - גשתירי שם טפה שבו עמודיו עומדין, שצאמר: "אפריזו עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. עמודיו עשה כסף
 רפודתו ויבד מרפבו ארץמן" וגו'; וארזו ששיגרו בו פלשתים דרוזן לאלהי ישראל מונה מצדו, שצאמר: "ואת כלי הזהב
 אשר השבתם לו אשים תשימו בארזו מצדו ושלחם אותו והלך"; ועליו ספר תורה מונה, שצאמר: "לקח את ספר
 התורה הנה ועשיתם אותו משד ארון פרות ה'", מצד הוא מונה ולא בתוכו. ומה אני מקיים "אין בארון רק"? לזכות

שאם בא לחתוך חותך - תימה לרבינו משום בן אברהם: הא אמר לעיל. בשתי כריכות
 חולקין, ופירש הקונטרס. כגון תורה בכרך אחד, ונביאים בכרך אחד. ונמצא בכרך אחד. ונמצא בכרך אחד.
 תורה ונביאים בכרך אחד - אין חולקין, אפילו שתינו רצעים. אפילו כי היכי חבא וכו'. וכו';
 ויש לומר. דלא היו ביוון הספר אלא כשחוקר מנחת הלוקה. בגיול ששה טפחים בקלף

במה - גרל היו עז ששה ניתקן בזה, אלא
 כשדירתי את השער וכו' וכו' וכו' בנקום שלי.
 ולחכי קרי ליה גיול - שאינו מתוקן, כדאמר לעיל
 (ג.א.) גיול - אבני דלא שפירין, ופעמים חותבין
 אותו לשנים דרך עובי, ואותו שכלפי שער קרי
 קלף, ואותו שלצד בשר קרי דוכוסטוס. ולשון
 דוכוסטוס הוי פירושו. מקם בשר, דבלשון מדי
 קורין לבשר "סוסטוס", ודוך" דיינו מקום. מנה
 דרך פלזו. וכותבין על הקלף לצד בשר, כדאמר

בפרק 'המציא' (שבת ע"ג.) ועל דוכוסטוס
 לצד בשר. ובשניהם מקום חתך, ושם הוא טוב
 לכותב. ושלו דין קלף שי להם ולא דין
 דוכוסטוס, ולכן כותבין עליהם מפילין, שאין
 כשרים על דוכוסטוס אלא על הקלף, כדאמר
 בהמציא דין (שם).

דילמא תורה צוה - ואומר רבינו תמו. ואותו
 פסוק קרוי תורה. כדאמר בפרק
 שלישו דסוכה (מ.גא.) קטן הודיע לרבי, אבן
 למצוד תורה. מאי תורה - וכו' וכו' עלה נהו משה.
 שא לא ספר תורה ויצא תורה כשהוא חתוק
 - ואם האמה. הלא לא היו מוציאין אותו
 מהארון, דהא אסור ליכנס בבית קוש הקרישמ,
 ובנים הכפרים לא אשכחן כסדר מנין שהיה
 מוציא וכו' לומר: דלצורך, די לכתן - שר
 ליכנס בבית קוש הקרישמ, כדאמרין בעיבורן
 (ה.א.) ודיבי נמי ביולין ליכנס שם כדי לתקן ספר
 תורה כדי שלא יתפגע ויתחלק. וגם משעבר

משכן שילך עה שבעה שלמה בית המקדש היו
 ביולין להוציאין מן הארון ולעין בו. **א**צבע
 מונחה לתכלה זה - גראה לכותל זה דלא עב
 "ומנחה" אלא: אצבע לכותל זה. דאי עב
 "ומנחה" - חקישו: שנים עשר היכי יתיבי בפרוך
 לקמן. אלא אצבע גימ' וכו', ודחיק ששה
 בטפח. **ש**בתן עמודים עומדין - גראה לרבינו
 הם דסימן להעמדת ישראל הית. ולא עשאוה של
 זהה שלא להוכיזי משה העגל, דאין קטיגור
 כטיגור. והם פריך: הוא הוה ארון, שדחה על הלב
 מדשטה ליה לא היה כחן שמששו לפני ולפנים ביום
 הכפרים בגבוי זה, שמוש דאין קטיגור נעשה
 כטיגור. והם פריך: הוא הוה ארון, שדחה על הלב
 הדיה לפנים ומשני: כמפר קאמרין. התי עמודים
 נמי היו כמז כמפר. שדום עשויים סימן להעמדת
 ישראל. והוא שיש הפנימי תנבית את חסף
 עמודיו עשה כסף. בשביל תנבית את יוסף - סימן
 של יוסף, דהיינו עגל, דיוסף קרא שר. כשאמר
 (ברעים לג.) "כבוד שר הוה לוי" - לכך עמודיו
 עשה כסף ולא זהב. שלא לחזירי בעמשה העגל
 תרי

והציו לכותל זה - גשתירי שם שני טפחים, שלא יהא ספר תורה נכנס ויוצא כשהוא
 דחוק, דכרי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: באמה בת חמשה טפחים. והלחות, ארץ
 ששה ורבעו ששה ועקביו שלשה, מנחות בארבע של ארון. פמה לזכות אובלות בארון? שנים עשר טפחים; גשתירי שם
 שם חצי טפה, אצבע לכותל זה ואצבע לכותל זה. פירנסת ארון לארכו, צא ופירנס ארון לרחבו: פמה לזכות אובלות
 בארון? שלשה טפחים, גשתירי שם טפה ומחצה; צא מהן חצי טפה, אצבע ומחצה לכותל זה ואצבע ומחצה לכותל
 זה - גשתירי שם טפה שבו עמודיו עומדין, שצאמר: "אפריזו עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. עמודיו עשה כסף
 רפודתו ויבד מרפבו ארץמן" וגו'; וארזו ששיגרו בו פלשתים דרוזן לאלהי ישראל מונה מצדו, שצאמר: "ואת כלי הזהב
 אשר השבתם לו אשים תשימו בארזו מצדו ושלחם אותו והלך"; ועליו ספר תורה מונה, שצאמר: "לקח את ספר
 התורה הנה ועשיתם אותו משד ארון פרות ה'", מצד הוא מונה ולא בתוכו. ומה אני מקיים "אין בארון רק"? לזכות

והציו לכותל זה - גשתירי שם שני טפחים, שלא יהא ספר תורה נכנס ויוצא כשהוא
 דחוק, דכרי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: באמה בת חמשה טפחים. והלחות, ארץ
 ששה ורבעו ששה ועקביו שלשה, מנחות בארבע של ארון. פמה לזכות אובלות בארון? שנים עשר טפחים; גשתירי שם
 שם חצי טפה, אצבע לכותל זה ואצבע לכותל זה. פירנסת ארון לארכו, צא ופירנס ארון לרחבו: פמה לזכות אובלות
 בארון? שלשה טפחים, גשתירי שם טפה ומחצה; צא מהן חצי טפה, אצבע ומחצה לכותל זה ואצבע ומחצה לכותל
 זה - גשתירי שם טפה שבו עמודיו עומדין, שצאמר: "אפריזו עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. עמודיו עשה כסף
 רפודתו ויבד מרפבו ארץמן" וגו'; וארזו ששיגרו בו פלשתים דרוזן לאלהי ישראל מונה מצדו, שצאמר: "ואת כלי הזהב
 אשר השבתם לו אשים תשימו בארזו מצדו ושלחם אותו והלך"; ועליו ספר תורה מונה, שצאמר: "לקח את ספר
 התורה הנה ועשיתם אותו משד ארון פרות ה'", מצד הוא מונה ולא בתוכו. ומה אני מקיים "אין בארון רק"? לזכות

והציו לכותל זה - גשתירי שם שני טפחים, שלא יהא ספר תורה נכנס ויוצא כשהוא
 דחוק, דכרי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: באמה בת חמשה טפחים. והלחות, ארץ
 ששה ורבעו ששה ועקביו שלשה, מנחות בארבע של ארון. פמה לזכות אובלות בארון? שנים עשר טפחים; גשתירי שם
 שם חצי טפה, אצבע לכותל זה ואצבע לכותל זה. פירנסת ארון לארכו, צא ופירנס ארון לרחבו: פמה לזכות אובלות
 בארון? שלשה טפחים, גשתירי שם טפה ומחצה; צא מהן חצי טפה, אצבע ומחצה לכותל זה ואצבע ומחצה לכותל
 זה - גשתירי שם טפה שבו עמודיו עומדין, שצאמר: "אפריזו עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. עמודיו עשה כסף
 רפודתו ויבד מרפבו ארץמן" וגו'; וארזו ששיגרו בו פלשתים דרוזן לאלהי ישראל מונה מצדו, שצאמר: "ואת כלי הזהב
 אשר השבתם לו אשים תשימו בארזו מצדו ושלחם אותו והלך"; ועליו ספר תורה מונה, שצאמר: "לקח את ספר
 התורה הנה ועשיתם אותו משד ארון פרות ה'", מצד הוא מונה ולא בתוכו. ומה אני מקיים "אין בארון רק"? לזכות

והציו לכותל זה - גשתירי שם שני טפחים, שלא יהא ספר תורה נכנס ויוצא כשהוא
 דחוק, דכרי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: באמה בת חמשה טפחים. והלחות, ארץ
 ששה ורבעו ששה ועקביו שלשה, מנחות בארבע של ארון. פמה לזכות אובלות בארון? שנים עשר טפחים; גשתירי שם
 שם חצי טפה, אצבע לכותל זה ואצבע לכותל זה. פירנסת ארון לארכו, צא ופירנס ארון לרחבו: פמה לזכות אובלות
 בארון? שלשה טפחים, גשתירי שם טפה ומחצה; צא מהן חצי טפה, אצבע ומחצה לכותל זה ואצבע ומחצה לכותל
 זה - גשתירי שם טפה שבו עמודיו עומדין, שצאמר: "אפריזו עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. עמודיו עשה כסף
 רפודתו ויבד מרפבו ארץמן" וגו'; וארזו ששיגרו בו פלשתים דרוזן לאלהי ישראל מונה מצדו, שצאמר: "ואת כלי הזהב
 אשר השבתם לו אשים תשימו בארזו מצדו ושלחם אותו והלך"; ועליו ספר תורה מונה, שצאמר: "לקח את ספר
 התורה הנה ועשיתם אותו משד ארון פרות ה'", מצד הוא מונה ולא בתוכו. ומה אני מקיים "אין בארון רק"? לזכות

והציו לכותל זה - גשתירי שם שני טפחים, שלא יהא ספר תורה נכנס ויוצא כשהוא
 דחוק, דכרי רבי מאיר. רבי יהודה אומר: באמה בת חמשה טפחים. והלחות, ארץ
 ששה ורבעו ששה ועקביו שלשה, מנחות בארבע של ארון. פמה לזכות אובלות בארון? שנים עשר טפחים; גשתירי שם
 שם חצי טפה, אצבע לכותל זה ואצבע לכותל זה. פירנסת ארון לארכו, צא ופירנס ארון לרחבו: פמה לזכות אובלות
 בארון? שלשה טפחים, גשתירי שם טפה ומחצה; צא מהן חצי טפה, אצבע ומחצה לכותל זה ואצבע ומחצה לכותל
 זה - גשתירי שם טפה שבו עמודיו עומדין, שצאמר: "אפריזו עשה לו המלך שלמה מעצי הלבנון. עמודיו עשה כסף
 רפודתו ויבד מרפבו ארץמן" וגו'; וארזו ששיגרו בו פלשתים דרוזן לאלהי ישראל מונה מצדו, שצאמר: "ואת כלי הזהב
 אשר השבתם לו אשים תשימו בארזו מצדו ושלחם אותו והלך"; ועליו ספר תורה מונה, שצאמר: "לקח את ספר
 התורה הנה ועשיתם אותו משד ארון פרות ה'", מצד הוא מונה ולא בתוכו. ומה אני מקיים "אין בארון רק"? לזכות

1 **א**ם כל לחתוך חותך מאי קאמר - ומאי למיתרא? הכל מודים דאם כל אחד ואחד
 2 בפני עצמו עדין. הכי קאמר - ומתחיל למלמלה, ולא יניח חלק. שדרי אם בא
 3 לחתוך - חותך, ונמצא ר"ה ראש הברך, ונצא רוא לו לזכות זה זה משנה ומחבירו על
 4 חב. כתיב לוי - קל סלקא דעתך חד שיערא דדיב ליה לחתולמו וסופו. לפשריו -
 5 לצפרי תורה. לא ארבו יותר על הקיפו - צריך
 6 לזכור הכתב לפי בניו הקלפים, לכשיבגורו
 7 ידא חוט המקף את עובי כמדת ארכו. שיעור
 8 ספר תורה בכמה - ארכו מביעיא להו. בגיול
 9 - שהוא עב הדקיפו גדול - צריך ששה טפחים,
 10 זו היא מדה לזכות נגמר בשישה טפחים, וספר
 11 ככתב בנינו. ולא איתריבי ליה - ארכו בהקיפו.
 12 איתריבי ליה - ארכו בהקיפו. ודילמא תורה צוה
 13 לנו משה מורשה כתב - ארבע מאות פנינים
 14 אבל ארבע מאה ספרים - אין פנאי לארס אחד
 15 לכתוב. שתיים נגמד שתיים - שתי פנינים נגמד
 16 שתיים ואחת יוצא זנב, בכך קרוי כרס לגבי
 17 לחזור עליו משרבי ומגלמלה. במכסת סודת
 18 (מ.גא.) באמה בת שישה טפחים - רבי מאיר
 19 לטעמיה, דאמר (סוכה ה. ב.) כל האמות היו
 20 בעניות. וכתב את ארון - זו אצל זו.
 21 אכילת - והפסות. כך לחתוך המשנה מנחת
 22 פ.ק ג. משה א': אובל בדרום אמה אחת. נבי
 23 יסוד המזבח. ואף בלשון מקרא "כי יבנה
 24 ארון הזה" כספר יחזקאל (מב.) אמר
 25 גשח - לעובי הכתלים. שדרי מבחזי נגמד
 26 אמתים וחצי ארכו. ספר תורה - שכתב
 27 משה, וכן שנאמר "ויכתוב משה את (התורה)
 28 (והשדרי) וגו' וברכס לא.) אין [מיעוט אחד
 29 מיעוט] - "אך ריקני שני מיעוטין הן. שבתן
 30 ספר תורה מונה - ארכו לחיבוט של ארון.
 31 פריסת את הארבע - כלומר מלאת לו.

בַּתְרָא. הַשׁוֹתֵפִי - פֶּרֶק רֵאשׁוֹן דִּי עֵמוּד ב - מוֹתוּן מַהְדוּרַת "אַבְן יִשְׂרָאֵל - (שְׁטִיבְלוּלִין)"
תּוֹסֵפוֹת

1 תרי בתר הזכי יתיב - משמע שעם עמודי היה הקיפו ששה, שהם אה הקיפו בלא עמודי
2 - אם כן נפיש ליה משני פסחים בודי עמודים. ורבי מאיר עמודי היבא הוו קימי
3 - אף על פי שיש רוח דרבה ליה מאיר בכל האורך, לכך מנגד ספר תורה - פשוט וזו לו
4 שדיו מנוחם בעד ראש הארון שספר תורה מונח. ולמאן דאמר רבי בימי משה היה -
5 ואם תאמר: מאי קאמרי למאן דאמר: האי גאב

1 שכרי לוחות שמונתין - תחת הלוחות. יש בו רוחב כפשי - וזה שהקיפו ששה -
2 נמנעא עובי רוחבו שני פסחים. ורווח דביני ובני - אורי שבין עמודי למנדה. ובתי
3 פושטיה הכי יתיב - דקתני: נשתיחו שם שני פסחים ששם ספר תורה מונח. ספר
4 עורה - ספר שכתב משה ובו קורין בעורה פרשת המלך ב'הקדלה', ובוהן גרול כיום
5 להפסחים. לתחלתו הוא גנלל - ובכורב למעלה על - איל לו אל

6 גופה סבר רבימי משה היה, דקתני סיפא: משה
7 כתב ספר איוב ויש לומר: דאבתי לא ידע סיפא
8 דביחיא.

6 עמוד אחד, ונגלל מתחלתו לסופו. דכריך ביה
7 פורתא - שאני גלולו כולו, ומנחה בו מקצת
8 ובכורב לעצמו, ומנח אותו וכוך על הספר
9 למעלה. ורביבית לעלי - ובכורב למעלה על

9 בפורענותא
10 ובכתביה מיד אחר רוח ואומר
11 רבינו יוחנן: משום שאחרית של רוח היה אחרית
12 שיצא ממנה דוד שרודה להקדוש ברוך הוא

9 גנלל - נפיש ליה מותר ספחא רוחא דביני ביני, בתרי
10 פושטיה הכי יתיב? אמר רב אחא בר יעקב: ספר עזרה
11 לתחלתו הוא גנלל - ואפתי תרי בתרי הכי יתיב?

13 בשריות ותשבחות - לכך כתב אתר כן מיד אותן
14 שירות. והוא אחרית שלה. ואם תאמר: ולמאן
15 דאמר מעולי גולה היה - לכתביה לאיוב לבסוף?
16 ואמר רבינו יצחק: דמזמם היה כתבו בתרי

11 אמר רב אשי: דכריך ביה פורתא ורביבית לעלי. ורבי
12 ויהיה, מקמי דלתיי אמי, ספר תורה הכי הוה יתיב?
13 דנפא תוה נפיק מיניה ותיב עליהו ספר תורה. ורבי

17 תהלים ומשלי - לפי שהוא מענין אחד: כתובין
18 מעין שירה, ומקראות קרים, ועינן אחד.
19 דבימייהו היה גינות, כדאמרין פשוט ושום סבלי,
20 ויקראו בספר תורה דלכך בתבו בתרי תהלים - משום

13 מאי עביד ליה? - ההוא
14 מביעי ליה, דמתנת ליה מצד ולא מתנת ביני לחי,
15 ולעולם גנייה מן הצד. ורבי מאיר, עמודין היבא הוו

21 מאי ירושם סבלי - פסוקי טעמי. והוא ולא כתבו
22 אתר משלי - משום שלא להפסיק בדרבי שלמה.
23 ורבינו גם מפריש דלכך בתבו בתרי תהלים - משום
24 דאמר לקמן: דוד כתב ספר על ידי עשרה זקנים,

17 ורביבית ליה, דמתנת ליה מצד ולא מתנת ביני לחי,
18 ולעולם גנייה מן הצד. ורבי מאיר, עמודין היבא הוו
19 קיימי? - מבראי. ורבי מאיר, שכרי לוחות המנוחין

25 איוב נמי את ביה אחרית ויש
26 לומר: דהאי אחרית דרות אחרית דכל ישראל
27 תעה: דאיכא למאן דאמר ולא כפל הקדוש ברוך
28 הוא שכרו אלא לטורדו מן העולם.
29 ועל

19 בארון מנא ליה? - נפקא ליה מדרב הונאי: דאמר רב
20 הונאי, מאי דכתיב: "אשר נקרא שם שם ה' צבאות
21 ישב הקרבים עליו"? מלמד, שלאחות ושכרי לוחות

31 ורביבית ליה, דמתנת ליה מצד ולא מתנת ביני לחי,
32 ולעולם גנייה מן הצד. ורבי מאיר, עמודין היבא הוו
33 קיימי? - מבראי. ורבי מאיר, שכרי לוחות המנוחין

21 מנוחין בארון, ואידך? - ההוא מקיעי ליה לכרדכי
22 יוחנן, דאמר רבי יוחנן אמר רבי שמעון בן יוחאי:
23 מלמד, שהשם וכל פניו מנוחין בארון. ואידך נמי

35 ורביבית ליה, דמתנת ליה מצד ולא מתנת ביני לחי,
36 ולעולם גנייה מן הצד. ורבי מאיר, עמודין היבא הוו
37 קיימי? - מבראי. ורבי מאיר, שכרי לוחות המנוחין

23 שהלוחות ושכרי לוחות מנוחין בארון. ואידך? והוא
24 מביעי ליה לכרדכי לקיש, דאמר ריש לקיש: "אשר שברת" -
25 למשה: וישר ברוך ששברת. תנו רבנן, סדרן של נביאים: והושע ושופטים, שמואל וסלבים,

39 ורביבית ליה, דמתנת ליה מצד ולא מתנת ביני לחי,
40 ולעולם גנייה מן הצד. ורבי מאיר, עמודין היבא הוו
41 קיימי? - מבראי. ורבי מאיר, שכרי לוחות המנוחין

25 ורביבית ליה, דמתנת ליה מצד ולא מתנת ביני לחי,
26 ורביבית ליה, דמתנת ליה מצד ולא מתנת ביני לחי,
27 עם הושע דבר תחלה? והלא מופשה ועד הושע פכה נביאים היו ואמר רבי יוחנן: שהיה

43 ורביבית ליה, דמתנת ליה מצד ולא מתנת ביני לחי,
44 ולעולם גנייה מן הצד. ורבי מאיר, עמודין היבא הוו
45 קיימי? - מבראי. ורבי מאיר, שכרי לוחות המנוחין

27 תחלה לארבעה נביאים שנתנבאו באותו הפרק, ואילו הן: הושע וישעיה, עמוס ומיכה.
28 ולקדמיה להושע ברישא - פינן דכתיב נבואתיה גבי חגי וזכריה ומלאכי

47 ורביבית ליה, דמתנת ליה מצד ולא מתנת ביני לחי,
48 ולעולם גנייה מן הצד. ורבי מאיר, עמודין היבא הוו
49 קיימי? - מבראי. ורבי מאיר, שכרי לוחות המנוחין

29 סוף נביאים הוו, חשיב ליה פתדיהו. - ולקדמיה להזויה ולקדמיה - אידי וזכריה חורבנא,
30 מבראי וישעיה קרמי מרומיה ויחזקאל, - לקדמיה לשענה ברישא - פינן דמלכי סופיה חורבנא,

51 ורביבית ליה, דמתנת ליה מצד ולא מתנת ביני לחי,
52 ולעולם גנייה מן הצד. ורבי מאיר, עמודין היבא הוו
53 קיימי? - מבראי. ורבי מאיר, שכרי לוחות המנוחין

31 ורביבית ליה, דמתנת ליה מצד ולא מתנת ביני לחי,
32 ורביבית ליה, דמתנת ליה מצד ולא מתנת ביני לחי,
33 חורבנא לחורבנא ונחמתא לנחמתא. - סדרן של כתובים: רות וספר תהלים, ואיוב ומשלי,

55 ורביבית ליה, דמתנת ליה מצד ולא מתנת ביני לחי,
56 ולעולם גנייה מן הצד. ורבי מאיר, עמודין היבא הוו
57 קיימי? - מבראי. ורבי מאיר, שכרי לוחות המנוחין

34 קתלת, שיר השירים וקנות, דניאל ומגילת אסתר, עזרא ודברי הימים. ולמאן דאמר: איוב
35 בימי משה היה, לקדמיה לאיוב ברישא - אתחוליי בפורענותא לא מתחיליני. - רות נמי

61 ורביבית ליה, דמתנת ליה מצד ולא מתנת ביני לחי,
62 ולעולם גנייה מן הצד. ורבי מאיר, עמודין היבא הוו
63 קיימי? - מבראי. ורבי מאיר, שכרי לוחות המנוחין

36 פורענות היא - פורענות דאית ליה אחרית, דאמר רבי יוחנן: למה נקרא שקיה רות? שיצא
37 ממנה דוד שרודה להקדוש ברוך הוא בשרות ותושבחות. ומי פתכן? משה כתב ספרו

65 ורביבית ליה, דמתנת ליה מצד ולא מתנת ביני לחי,
66 ולעולם גנייה מן הצד. ורבי מאיר, עמודין היבא הוו
67 קיימי? - מבראי. ורבי מאיר, שכרי לוחות המנוחין

38 ופשיטת בלעם ואיוב; והושע כתב ספרו ושמונה פסוקים שפתורה; שמואל כתב ספרו
39 ושופטים ורות; דוד כתב ספר תהלים על ידי עשרה זקנים; על ידי אדם הראשון; על ידי

71 ורביבית ליה, דמתנת ליה מצד ולא מתנת ביני לחי,
72 ולעולם גנייה מן הצד. ורבי מאיר, עמודין היבא הוו
73 קיימי? - מבראי. ורבי מאיר, שכרי לוחות המנוחין

60 מלכי צדק, ועל ידי אברהם, ועל ידי יוחנן, ועל ידי אסף,
61 ועל ידי משה - ו'תפלה למשה' (שם א) וכל אחד עשר מומרים כסדרן. ועל ידי חזן - 'משכיל לדומן'. ועל ידי יוחנן - 'למענצא להאורח'.

בבא בתרא. השותפין – פרק ראשון דף ט עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
רלו
 תוספות

1 ועל ידי שלמה ולא ידי בני קרח – לפי הספרי גרסי שלמה לומר לך אבאסא דהא
 2 משלשה בני קרח. והוא אביאסף. ולספריים ולא גרסי שלמה – לא ידי אסף אבאסא
 3 אלא אסף היה וכן הלויים המשותרים. ואם האמר. והלוינו ולא גרסי ליה. אמאי לא חשיב
 4 ליה? האי תנאי (בתלמי עב) 'לשלמה אלהים משפטני' וגו' ירש לומר. דוד אמר. והתפלל
 5 עליו. ושלמה. תרע. דכתיב בסוף המבורך. ככלו
 6 תפלות דוד. ואם האמר. ולספריים גרסי שלמה.
 7 הכתיב 'כלו תפלות דוד' ויש לומר: לפי ששיעור
 8 דוד כמו בן אומר. וכל חשיב מעשה מלכות דוד
 9 אומר. ויש ספריים דקא חשיב אברדם ואיקו
 10 האורחי. וגרסי הלמך. דקא חשיב אברדם וקא
 11 חשיב איתן. וקאמר רב: איתן האורזי הוא
 12 אברדם ומשני: איתן האורזי דקא חשיב האב –
 13 יעקב. וקשה ליה: ניסא: דמאן לן דודו כתיב
 14 ספור על ידי אברדם? כיון דאיתן האורזי הוא
 15 דינו אברדם. 'רמיהו' דכתיב בספר מלכים
 16 – דהו דלא כתיב ישעיה. דהיה קודם ירמיה. ספר
 17 מלכים – לפי שנוהרי. ולא היה בסוף ספרו לא
 18 מנצחה ואילך (לפי שנוהרי). ואפילו ספור לא
 19 כתיב. חזקיהו וסייעו כתיבו שיעיה – לפי
 20 חזקיהו ברום להם לטעוק בתורה נקרא הדבר על
 21 שמו. אבל הוא לא כתיבו. שחדי מן קודם
 22 לישעיה. ומנצחה בן בתו רב לישעיה. על –
 23 פירש רבינו חננאל: עד פסוק 'ולו אחים בני
 24 יהושפט' (דברי הימים ב' כ"א). ומסיעו לרב. שיהיה
 25 עצמו ועלה. שיהיה עצמו כתיב לפני הא פוסק.
 26 וקשה לפירושו: דהוה ליה למימר עדי 'ולו'. בריה.
 27 פירש הקונטרס ויחזקאל לא כתיב ספור לפי
 28 שהיה בתוצה לארץ – וקשה: דהא
 29 ירמיה נמי בתוצה לארץ היה. ושחך למערים
 30 ונתגבא עם כמה נבואות. ולא מציעו שחור יותר
 31 לארץ ישראל.
 32 **שמונה** פסוקים שבתורה – דרבי רבינו שמולם
 33 היה מצריך מנאן לקרא ליה איתן
 34 שמונה פסוקים. שלא יקרא עמו שליח צבור. ואין
 35 ראה לרבינו מהו. ודאי לא היה כולה עמו ארד
 36 קרא. אלא כדכתיב במגילה (באב"ב). קרא עם איתן.
 37 ואמר בגמרא: תנא. מה שאין בן בתורה. ואומר
 38 רבינו: הכי דהדין קורא – בלא הפסקה. שלא יקרא
 39 שנינו על ארבעה פסוקים וזה אומר. וזה
 40 שנוהגים עתה לקרוא עסקי סוכה (לתורה) – ארבע
 41 רבינו מהו. כדי שלא יתבייש מי שאינו יודע לקרוא
 42 בעצמו. בענין שחזינו במסכת ביכורים (פרק
 43 שליש משנה) ד' דתקן. כל מי שידוע לקרוא – קרא
 44 בעצמו. ושאינו יודע לקרוא – לא יקרא. נמנע
 45 מלמדיא ביכורים. והקינו שיהיו מקורן על
 46 שידוע לקרוא. ואת מי שאינו יודע לקרוא. הוא
 47 דימא בלשמיטתו במגילת סוכה שמואל רב רב יתקן
 48 על לבי כנישתא. וזווא חזא דקאים וקרא. ולא
 49 קאי בר איניש תתויה. אמר ליה: אסור. ששם
 50 נשתתף תורה על ידי סבור – כאן בני צריכין לנדוג
 51 בה על ידי סבור. אף על פי שדמעט על רב יתקן
 52 אצל הקורא – לא שקרא עמו. אלא יעמוד ויקרא
 53 אתם שיש להם לקרוא. וכן שנתת תורה על ידי
 54 סבור. ועוד אמר רבינו יתחק: יתקן ליתדות
 55 שקצת מסייעו על בנות. והא דרשמעי במגילה שלא
 56 יקראו שנים – דהיינו שניהם שנין בקול. רב
 57 **איוב** לא קשה ליה בגמרא – האי לאו בר כרשי
 58 ליה. דבאומא בראשיתא איתן איוב לא
 59 היה שבא עליו סורוק. ולא אמר בתוכו שבא
 60 עליו – לדחוריקי ברום על דאי. שאילו באו עליו –
 61 היה כתיב לעצמו בן. וקאמר האי אמרא דאיוב
 62 היה בעולם – אם בן מאי קאמר. שמו ושם עירו
 63 למח? טובא איצטרך. לאשמעתי. מן הוא אותו גדיק שדיה יכול לעמוד באותן סורוק.
 64 בלעם

1 חזקה וסיעתו – בני דורו שהארכימי ימים אחריו. כתבו ישעיה – שהרנו מנשה. ולא כתב
 2 ספור. שלא היה ודאיבאים תובנים פריחו אלא לפני מותו. משלי קהלת – דכתיב בספר
 3 משלי (כ"ו) 'אלך העתיק אנשי חזקיהו וגו'. ועל חזקיהו ברום ליה לטעוק בתורה.
 4 כדאמרין ב'תנאי' (שבתורה ע"ה). ב"ע גרבי על פתח בית המדרש כו' – נקרא הדבר על
 5 שמו. ואני כנסת סתורין – חגי וזכרה ומלכא
 6 וזכרבו ומורכזי. וחבריהם. כתבו יחזקאל –
 7 שתנבא בגולה. לא אפינו יודע למה לא כתבו
 8 יחזקאל בעצמו. אם אמר שלא נתנה נבואה
 9 לכתוב בתוצה לארץ. ותבואם אלו לאחר שבאו
 10 לארץ. וכן ספר דניאל שהיה בגולה. וכן מגילת
 11 אסתר. ושניה עשה. מתוך שיהו נבואותיהם
 12 קטנות כל כתובות העברים עצמם איש איש
 13 ספור. ובהו חגי וזכרה ומלכא וראו שרוד הקדש
 14 מוסתלקת. שיהו הם נביאים אחרונים. ועמוד
 15 וכתבו נבואותיהם. וערפו נבואות קטנות עמם.
 16 ותבואם ספר דודל. שלא יבאוד ממתן קטנב. עד
 17 לו – עד שיהיו עצמם. פסיעי ליה ב' עד שיהיו
 18 עצמם – וכסבא דברי הימים עד שיהיו בן ארבע
 19 עצמם. ונאסא אפקה – מי סימו. תנא כתיב
 20 דאמר – כל דך דקתי לעיל: יהושע היה ספר
 21 השנהנו פסוקים שבתורה – אחאי כי האי תנא
 22 דלמדיה. דאמר נמי יהושע כתיב. – הרגיא –
 23 פלגתא דתנא' אבאי' ו'מי סימו' שם שבת. ב' בני
 24 שאמר לחן כי – אבולה מילתא קאי. דקאמר:
 25 הקדוש ברוך הוא אומר ונעשה כותב. כמה
 26 מציענו בעניאבים תובנים מפי רבם. יחי קורא
 27 איתן – כלומר. מ'מי סימו' פתך. לישא רבי.
 28 יהודה היא – דאמר. לא כתבם משה. לפיכך
 29 נשתנו משאר התורה. ודלא כרבי שמעון? הואיל
 30 ואשתנו – לכתוב ברמעי. אשישתנו. ואפי' יתק
 31 בו – לא גרסין לה. לישנא אחרניא: גרסין
 32 (למתנתא) דלעיל במנינא דעשרה וקנים. ודאי
 33 חשיב אברדם איתן האורזי. ולא קא חשיב
 34 אסף. דקסבר משלשה בני קרח הוא. והא אסף רב
 35 כו' – בני ירוכם ככלם מאיתן האורזי וגו'
 36 (מלכים א' ד') אימרו. בן דך דרמיתן לו ישעיה –
 37 איתן יהודאי קרא איתמר. דכתיב ביה 'איתן
 38 וכלכלו וגו'. תרי היפן הוו – 'משכיל להימן
 39 האורזי' – הימן אחרניא היה. ששנינו בנין –
 40 איוב. שהארץ ימים רבים. משל היה – ללאון
 41 מננו תשובות למקוטפים על מרת הדין. ושחך
 42 אדם נתפס על צער. איש היה – אלמא היה.
 43 אלא עתה ולדש אין ב' וכו' – וסיפיה קרא
 44 'ויהי לו לבת' מי – הוא – משום דכתיב 'ותהי'
 45 אימא
 33 הוא' – תרי הימן הוו. משה כתב ספרו ופרשת בלעם ואיוב. מסייעא ליה לרבי' לוי בר ליהמא.
 34 דאמר רבי לוי בר ליהמא: איוב בימי משה היה. פתיב הכא: 'מי יתן אפוא ויתכבדו מלי'. ופתיב
 35 התם: 'ובמה ידע אפוא'. – ואימא: בימי יצחק. דכתיב: 'מי אפוא הוא הצד צד' ואימא: בימי
 36 יעקב. דכתיב: 'אם בן אפוא ואת עשו' ואימא: בימי יוסף. דכתיב: 'אפוא הם רועים' – לא סלקא
 37 דעתיה. דכתיב: 'מי יתן בפפר וחקו'. ומשה הוא דאימרי' מלקך. דכתיב: 'ויהי ראשית לוי פי שם
 38 חלקת מחוקק פסון'. רבא אמר: איוב בימי מרגלים היה. פתיב הכא: 'איש היה בארץ עין איוב
 39 שמו'. וכתוב התם: 'היש פה עין'. – מי דמי? הכא 'עין'. התם 'עין' – הכי קאמר להו משה
 40 ל'ישראל: לשנו לאותו אדם. ששנותיו ארוכות פיען ומינן על דורו פיעני? יתיב ההוא מרגלן קמיה
 41 דרבי שמואל בר נחמני. ועיב וקאמר: איוב לא היה ולא נברא. אלא משל היה. אמר ליה. עליד
 42 אמר קרא: 'איש היה בארץ עין איוב שמו'. – אלא מעמה. ו'לרש' אין פ' לא פ' אכתיב אחת
 43 קמיה אש קנה ו'ותיה' וגו'. מי הוה? עיב וקאמר. הכא נמי משל פקלמא. – אם בן שמו.
 44 ושם עורו לקה רבי ויתן רבי אלעזר דאמרי' תריוניה: איוב מעולו גולת היה. וזבית מרגשו
 45 כמבריא היה. מיתובי: ימי שנותיו של איוב. משעיה שזכנסו ישראל למצרים ועד ישיצאו
 46 אימא:

1 **בלעם** ואביו - כדאמר במגילה (טו.א). כל ששמו ושם אביו בנביאות - בירודע שהוא נביא
2 בן נביא.

3 **אימא** כמשעה שנכנסו ישראל למצרים - ואם האבא ונאי קא שמעו לך קר' אביו
4 'ויספה' את כל אשר לאביו למשנה ואביו אחרי' אותו מעשה חיה מאה ארבעים
5 שנה, ואם כן היה בן שעבד קודם שילד לומר:
6 דסלק דעתך דלא כפל אלא בעשר ורפי של
7 בנות, אבל בשנים לא. **אלהיהא** לא מירשאל
8 הוה - משעו דפישטא דאליהוא בן ברקאל
9 מירשאל הוה. לכך נראה דבפרק קמא דעבור
10 הוה (א.ג.) דאמא יבא בלדא השתד ונפרי
11 העגמי ועידו בחן מירשאל שקיימו כל התורה
12 כולה - ולא גריסין דהוה ואלהיהא בן ברקאל.
13 ונראה דשמענתא דהתם סברה בנאן דאמא אביו
14 בימי יעקב הוה. ודיא חמיא לקמן דרשמי ואלך
15 לא שרדה כענה על אמותה העלמא.
16 **דור** ששופט את ששופטו - תימה לרבינו יצחק
17 דאמר (בפרק קמא) בפרק ענין דחמשה
18 (טו.ב.) כל האשכולות שעמדו לישראל ממות
19 משה עד שמת יוסף בן יועזר לא היה בהם שום
20 דופי.

21 **בפירוש** רבינו נתנאל גרס כולוה תנאי
22 אגוראי מנדו דאיוב מירשאל הוה.
23 ולרבינו יצחק נראה דלא גריסין "ואגוראי"
24 דרבא על כרחן כד עליל דלאו מירשאל הוה.
25 דקאמר לעיל: הכי אמר ליה משה לקמן למרגלים ישעו
26 לאתו ארם שנתנוו ענין כף. **ויש** אמריים
27 איוב בימי יעקב הוה - הני יש אמריים לאו אביו
28 רבי נתן, דהא פלגי עליה.

29 **נמצא נשים** יפות כפנות איוב בכל הארץ, איהו דור שנתבקשו בו נשים יפות? הוי
30 אהם: זה דורו של אחשוורוש. **ואימא:** בימי דוד, דכתיב: "ויבקשו נערה יפה"
31 ויהוה בכל גבול ישראל, הכא בכל הארץ. רבי נתן אמר: איוב בימי מלכות שבא היה,
32 **שנאמר:** "ותפל שבא ותקחם". ותקמים אמריים: איוב בימי פשדים היה, **שנאמר:** "פשדים
33 שמו שלשה ראשים". **ויש אמריים:** איוב בימי יעקב היה, ויהיה בת יעקב נשא, כתיב הכא:
34 "קדבר אחת הנבלות תדברי", וכתיב התם: "כי נבלה עשה בישראל". ובגלוהו תנאי סבירא
35 ליה דאיוב מירשאל הוה, לבר מ"ש אמריים", דאי סלקא דעתך מאמות העולם הוה,
36 בתר דשכיב משהו מו שריא שכינה על אמות העולם? והא אמר מר: בקש משה שלא
37 תשרה שכינה על אמות העולם, ונתן לו, **שנאמר:** "ונפלגו אני ועמך". אמר רבי יוחנן:
38 דורו של איוב שמוף בזמנה הוה, **שנאמר:** "הן אתם פולכם חיותם ולמה זה הכל תהפילו",
39 וכתיב: "שוכי שוכי השלמית שוכי שוכי ונתחה קד". **אימא:** כנבואה, דכתיב: "חיון ישעיהו בן אמוץ" - אם כן, למה זה
40 הכל תהפילו? למה ליה? ואמר רבי יוחנן, מאי דכתיב: "ויהי בימי שפוט השופטים"? דור ששופט את שופטיו; אמר לז: מול
41 נשום מבין עיניך - אמר לז: מול קורה מבין עיניך; אמר לז: "פספף היה לסינים" - אמר לז: "סבאף מהול בפנים". אמר רבי
42 יצחקא אמר רבי נתנאי אמר רבי יוחנן: כל האומר מלכת שבא אשה חיתה - אינו אלא מועה, מאי מלכת שבא? - מלכותא דשבא.
43 "ויהי היום ויבאו בני האלילים להתניב על לו" ויבא גם השטן בתוקם. **ויאמר:** ה' אל השטן מאי קבא וינן השטן? וגו' - אמר
44 לפני: רבונא של קד' עולם, שמיני בכל העולם כולו ולא מצאיתו נאמן בענין אברהם, **שנאמר:** לו: "קום התהלך בארץ אברהם
45 ולקחבה כי לך אנתנה", ואפילו הכי בישעה שלא מצא מקום לקבור את שרה [עד ששנאמר בארבע מאות שלם קסף] לא התייר
46 אחר מותיה. **ויאמר:** ה' אל השטן השמת לבך אל עבדי איוב כי אין פסוהו בארץ? וגו', אמר רבי יוחנן: גדול הנאמר באיוב
47 יותר ממה שנאמר באברהם, דאילו באברהם כתיב: "כי עתה ידעתי כי ירא אלילים אתה", ובאיוב כתיב: "איש תם וישר
48 ירא אלילים [וסר מרע]". מאי "וסר מרע"? אמר רבי אבא בר שמואל: איוב ויתרן כמנונו היה; מנהגו של עולם - נתון חצי
49 פרוטה להגוני, איוב ויתרה מוטלו. "וינן השטן את ה'" ויאמר התנאי, הלא אתה סכת כערו וכעדר ביתו? וגו' -
50 מאי "תעשה דיו ברכת"? אמר רבי שמואל בר רב יוחנן: כל הנוטל פרוטה מאיוב מהברך. מאי "מקנהו פרין בארץ"? אמר רבי
51 יוסי בר תינאי: מקנהו של איוב פרוצו גדלו של עולם; מנהגו של עולם - ואביס הורגים העצים, מקנהו של איוב - עצים הורגים
52 את הוואבים. "ואולם שלח נא ידך ונע בכל אשר לו אם לא על פניך ויברכה. ויאמר ה' אל השטן הנה כל אשר לו בידך רק
53 אליו אל תשלח ידך" וגו'. "ויהי היום ובגו ובגותו אקלים ושותים יין בבית אחיהם הנכבד. ומלאך בא אל איוב ויאמר הבקך היו
54 חורשות? וגו' - מאי "הבקך היו חורשות והאתנות רעות על ידיהם"? אמר רבי יוחנן: מלמד, שהתעיינו הקדוש ברוך הוא לאיוב
55 מנין

1 **אימא** כמשעה שנכנסו בו" - מאתיים ועשר, דרבינא (איוב מב) "ויספה" את כל
2 אשר לאיוב למשנה" - אף שנתיה הוכפלו, דכתיב "ויחי איוב זקן וטוב מאה
3 וארבעים שנה" - דלמדנו שהיה בן שבעים בשבתי יסורין עליו, ודי מנחתו גשה.
4 ועלום מעלי גלה היה. **נתנבא** לאמות העולם - אלמא נבוי היה. **אליהוא** -
5 על כרחך, מירסיסיה קרא בימיו וחס אביו
6 ושם משפחתו - ישראל הוה. ודיא דאמרה:
7 ממשפחת רם היה - הדין אברהם. **שבולו**
8 הגל - הטובים שבתן לא היו כלום. כדאריסין
9 לקמן: שהתפשט היה לו פתחוה פה לשפוט את
10 שופטו ומוכיחו. **בימי מלכות שבא היה** - ובא
11 גרוד מכשרים עליו. **והבטים אמריים** כשי
12 מלכות כשרים - בימי רבנמרזר היה, ובא גם
13 משבא גרוד עליו. **וכולוה בני תנאי** כ" -
14 סמקא ותיצורא דאוד התייך לעיל: תנאי היא. **הוא**
15 הדיא מנהגיה דלעיל סבירא ליה נז הנה
16 ודינא דתיך דתיך מתניתא כולוה סבירא ליה
17 דשראל היה, רב מ"ש אמריים - דאמריים בימי
18 יעקב היה. והא אמר מר - בפרק קמא
19 דברכות (א.ג.) "ונפליגו" - ודנולנו בלבדך ענט
20 מכל האמות. ונחזי כן - ליה שמוך ודא
21 וזה להסתכל בנשבים. אשמות העולם אמריים
22 לישראל: שוכי לתרתיה ותוני עמנא. **ששופט**
23 את שופטיו - שדוח ששופטין עצמן
24 מוקללים, והנה פתוח להם לנשפט לתיבא
25 את מוכיחו, שאם אמר לו השופט: טול קיסם
26 מבנין עיניך. הסתלק ופרש מעבדתי קטנה
27 שבדיך. יכול לז למדו טול קורה מבין עיניך,
28 פרש מעשיתא אמרל חמורא שבדיך - מבין עיניך,
29 כמו "אל תהו כסבאי יתי (משלי ב.ג.) מהול -
30 מבר. וכן כל תולדות ופלותהו בספריה - לשון
31 ערבוב. קום תתקלף - היני קאמנד
32 "ומתתקלף בה", מאותו שאמרת לו "ותתקלף
33 בארץ" באי נא. הכי גריסין: מנת עולם נתן
34 חצי פרוטה להגוני - מו שיש לו מלאכה
35 מועתה לעשות. אמרל לפועל: חצי פרוטה אני
36 נתון לך, ונלך אצל תוני ונתנה בפרטה כבר
37 אני, ביצים, ונחלוק. ויתרה לחצי השני
38 משל; ונתון לו כל היתר. שהיה רב בעיני
39 דלוקק כדבר קל אשינו ממנו. ותיאורתי
40 דיעות [וגו'] - על ידי הבק. רדש ליה לקא
41 שאובלת חזיו מתלם המענה, שהרוע צמח
42 בשעתו.

1 **אימא** כמשעה שנכנסו בו" - מאתיים ועשר, דרבינא (איוב מב) "ויספה" את כל
2 אשר לאיוב למשנה" - אף שנתיה הוכפלו, דכתיב "ויחי איוב זקן וטוב מאה
3 וארבעים שנה" - דלמדנו שהיה בן שבעים בשבתי יסורין עליו, ודי מנחתו גשה.
4 ועלום מעלי גלה היה. **נתנבא** לאמות העולם - אלמא נבוי היה. **אליהוא** -
5 על כרחך, מירסיסיה קרא בימיו וחס אביו
6 ושם משפחתו - ישראל הוה. ודיא דאמרה:
7 ממשפחת רם היה - הדין אברהם. **שבולו**
8 הגל - הטובים שבתן לא היו כלום. כדאריסין
9 לקמן: שהתפשט היה לו פתחוה פה לשפוט את
10 שופטו ומוכיחו. **בימי מלכות שבא היה** - ובא
11 גרוד מכשרים עליו. **והבטים אמריים** כשי
12 מלכות כשרים - בימי רבנמרזר היה, ובא גם
13 משבא גרוד עליו. **וכולוה בני תנאי** כ" -
14 סמקא ותיצורא דאוד התייך לעיל: תנאי היא. **הוא**
15 הדיא מנהגיה דלעיל סבירא ליה נז הנה
16 ודינא דתיך דתיך מתניתא כולוה סבירא ליה
17 דשראל היה, רב מ"ש אמריים - דאמריים בימי
18 יעקב היה. והא אמר מר - בפרק קמא
19 דברכות (א.ג.) "ונפליגו" - ודנולנו בלבדך ענט
20 מכל האמות. ונחזי כן - ליה שמוך ודא
21 וזה להסתכל בנשבים. אשמות העולם אמריים
22 לישראל: שוכי לתרתיה ותוני עמנא. **ששופט**
23 את שופטיו - שדוח ששופטין עצמן
24 מוקללים, והנה פתוח להם לנשפט לתיבא
25 את מוכיחו, שאם אמר לו השופט: טול קיסם
26 מבנין עיניך. הסתלק ופרש מעבדתי קטנה
27 שבדיך. יכול לז למדו טול קורה מבין עיניך,
28 פרש מעשיתא אמרל חמורא שבדיך - מבין עיניך,
29 כמו "אל תהו כסבאי יתי (משלי ב.ג.) מהול -
30 מבר. וכן כל תולדות ופלותהו בספריה - לשון
31 ערבוב. קום תתקלף - היני קאמנד
32 "ומתתקלף בה", מאותו שאמרת לו "ותתקלף
33 בארץ" באי נא. הכי גריסין: מנת עולם נתן
34 חצי פרוטה להגוני - מו שיש לו מלאכה
35 מועתה לעשות. אמרל לפועל: חצי פרוטה אני
36 נתון לך, ונלך אצל תוני ונתנה בפרטה כבר
37 אני, ביצים, ונחלוק. ויתרה לחצי השני
38 משל; ונתון לו כל היתר. שהיה רב בעיני
39 דלוקק כדבר קל אשינו ממנו. ותיאורתי
40 דיעות [וגו'] - על ידי הבק. רדש ליה לקא
41 שאובלת חזיו מתלם המענה, שהרוע צמח
42 בשעתו.

בבא בתרא. השותפין – פרק ראשון דף טז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" תוספות

מעין העולם הבא – דכתיב (רמיהו לא) 'דירה ויולדת יחדו' – הדין לידה ביום אחד, הכי הדשנין ליה במסכת שבת (ב.ב. ה. הכי נטינו: במתיבתא תנא יורד ומתעה ועולה ומרנין נוטל רשות ונוטל נשמה – והכי פירושו: יורד למטה ומתעה את הבריות לחטוא, ועולה למעלה ומרנין את חמת המלך בהשגתו, נוטל ממנו רשות לחרוג את החטוא, מכון שנתנו רשות דכתיב 'וסחיתני בר', צערו של ששן – שהחוק לשמור את נפש איוב שלא תנא. אלמא כדכתיב 'קיימא – לטולא את תפשא, והודיעו שלא לטילה. בעבור העינים – שהתרגעו על שהיא עקרה, ותתפלא. להיך קערה על פיה – לעקור כל כבוד, שהיך ונדף. לפיכך את כל העולם כולו – מדינו של הקדוש ברוך הוא, למר שאנסן דן על ידי הקדוש ברוך הוא, שברא יצר הרע. והכי קאמר:

1 'על דעתך כי לא ארשע' – אם היית חפץ לא הייתי רשע, בראת שור בפרסות
2 מדיקות החיור בפרסות קליפות – את זה טרחת אתה ואני סמאת, הכל בא על ידך,
3 אתה בראת בו סימני המטומא, בראת צדיקים – על ידי יצר טוב. בראת רשעים –
4 על ידי יצר הרע. לפיכך אין ניגול מידך, כי על ידי עיבב? אנסין חן החושפין – ברא
5 לו תורה – חן תבלין, שהיא מבטלת את הדחורי עבירה, כדאמר בעלמא (קדושין
6 ל.ב.א. אם פגע ברע מנוול זה – משכחו לבית המדרש, אם אבן הזה נידמה בו, הלכך
7 לא אנוסין ניגו, שהיו יבולין להציל עצמן, ברבת אובי – שהיה סבור שזהו אובד
8 את שדו. שרי שפיה עלוה – אומר שהיא קרובה, או מדבר בה להשיגה. הבריות
9 כלפי שמיא – מדבר לפני השכינה כאדם המתוחבב לחברו; בא ושקול מי חייב
10 לחברו. מן הפערה – לשון שיער, כדקתני: דרבה נימוך בראתי באדם. מפשטשות
11 את הארץ – עושות את הארץ כטיט.

דקון

11 העולם ולא מצאתי בעבורך אברהם, שאמרת לו: 'קיום התהלהך בארץ לארבעה וזרחהה פי לך אנתנה', ובשעה שפגש לקבור שרה לא מצא מקום
12 לקבורה, ולא הרחה אחר מוהרתי. 'ויאמר ה' אל הששן השמת לבך אל עבדי איוב פי אין כבודו בארץ', וגו', 'ועדנו מחוץ חפמתו וחסיתני בו
13 לבקלו חנם' – אמר רבי יוחנן: אלמלא מקרא כתוב אי אפשר לאומרו, באדם ששמיטין אותו וניסת. במתיבתא תנא: יורד ומתעה ועולה ומרנין,
14 נוטל רשות ונוטל נשמה. 'ויען הששן את ה' ויאמר שור בעד עור וכל אשר לאיש יתן בעד נפשו. אולם שלח נא ידך ועל ועצמו ואל בשרו אם
15 לא על פיך וירכד. ויאמר ה' אל הששן הנו בידך אתה את נפשו שמר. ויצא הששן מאת פני ה' ויד את איוב' – וגו' – אמר רבי יצחק: קשה צערו של
16 ששן יותר משל איוב; משל לעבד שאמר לו רבו: שכור חבית ושומר את ידה. אמר ריש לקיש: הוא ששן, הוא יצר הרע, הוא מלאך המות. הוא
17 ששן – דכתיב: 'ויצא הששן מאת פני ה'; הוא יצר הרע – פתיב תתם: 'דק רע כל היים', וכתב הקא: 'דק את נפשו שמר' (דק אליו אל
18 תשלח ידך); הוא מלאך המות, דכתיב: (רק) (אך) את נפשו שמר', אלמא בדידיה קיימא. אמר רבי לוי: ששן ופגיה ליש שמים נתכוננו, ששן,
19 פיון דחייא להקדוש ברוך הוא דנטיה דעמיה פתא איוב, אמר: חס ושלום, מינשי ליה לדרמנותיה דאברהם; פגיה, ששן ופגיה ליש שמים נתכוננו, גם
20 בעם בעבור הרעיקוהו. דרשה רב אחא בר אבא בפפוגיא, אחא נשן נשקהו לכרעיה. 'בכל ואת לא חטא איוב בשפתי' – אמר רבא: ששפתיו גם
21 חטא, כלבו חטא. מאי קאמר? 'ארץ נתנה כד רשע פני ששפיה יכסה אם לא איפו מי הוא', אמר רבא: בקש איוב להפוך קערה על פיה; אמר
22 ליה אפיו: לא דבר איוב אלא כנגד הששן. פתא: 'ארץ נתנה כד רשע' – רבי אליעזר אומר: בקש איוב להפוך קערה על פיה; אמר לו רבי
23 יהושע: לא דבר איוב אלא כלפי ששן. 'על דעתך כי לא ארשע ואין מידך מציל' – אמר רבא: בקש איוב לפטור את כל העולם כולו מן הדיון, אמר
24 לקנין: רבוננו של עולם, בראת שור פרסותיו סדוקות, בראת חמור פרסותיו קלוטות; בראת גן עדן, בראת גיתים; בראת צדיקים, בראת רשעים;
25 מי מעבב על ידך וימאי אהרדו ליה חבירה (דאיוב)? 'אף אתה ספר ריאה ותרבע שיהא לפני אל' – ברא הקדוש ברוך הוא יצר הרע, ברא לו תורה
26 תבלין, ערש רבא. מאי דכתיב: 'ברכת אבר עלי תבא וכל אלמנה ארגו?' – ברכת אבר עלי תבא – מלמד שהיה גזול עושה מיתומים ומשפחה
27 ומתורה להן; 'וכל אלמנה ארגו' – דכל היכא דתתה איפא אלמנה דלא הוה נסבי לה, הוה אויל שרי שמייה עולות, והוה אתו נסבי לה. 'לוי שקול
28 ישלך פעשי והותי במאונים ישאו יחד' – אמר רב: עפרא לפומיה דאיוב, חבורתא כלפי שמיא? 'לוי יש בינינו מוכיח ישת ידו על שנינו' – אמר
29 רב: עפרא לפומיה דאיוב, כלום יש עבר שמוכיח את רבו? 'ברית ברתו לעניי ומה אתבוננו על בתולה' – אמר רבא: עפרא לפומיה דאיוב, איהו
30 בארתיבתא, אפילו בדידיה לא אסתפל דכתיב: 'הנה נא ודעתתי פי אשה ופת מראה אה', מכלל דמבעיקרא לא הוה ידע לה. 'כלה
31 ענין ודלך מן יורד שלא לו יעלה' – אמר רבא: מקאן שפפרא איוב בתחיתית המיתים. 'אשר בשערה ישפגו והרבה פצעו חנם' – אמר רבא: איוב
32 בשערה חרף ובשערה השיבוהו; בשערה חרף, דכתיב: 'אשר בשערה ישפגו', אמר לקנין: רבוננו של עולם, שאמר רוח קערה עברה לפניך ונתחלה
33 לך בין איוב לאיוב בשערה השיבוהו, דכתיב: 'ויען ה' את איוב מן הסערה ויאמר (וגו') אור נא כבוד הלידך אשאלך והודיעני', אמר לו: הריבה
34 נימוך בראתי באדם, וכל נימא ונימא בראתי לה גומא בפני עצמה, שלא יהו שמים ויזקות מנומא אחת, שאלמלי שמים ויזקות מנומא אחת –
35 מושכות מאור עיניו של אדם; בין גומא לגומא לא נתחלה לי, בין איוב לאיוב נתחלה לי? 'מי פלג ליששן תעלה (וגו')' – הרבה טיפין בראתי
36 בעינים, וכל טיפה וטיפה בראתי לה דפוס בפני עצמה, כדי שלא יהו שתי טיפין ויצאות מדפוס אחד, שאלמלי שתי טיפין ויצאות מדפוס אחד –
37 ממששששות את הארץ ואינה מוציאה פרות; בין טיפה לטיפה לא נתחלה לי, בין איוב לאיוב נתחלה לי? מאי משמע דהאי 'תעלה' ליששן דרפוס
38 היא? אמר רבא בר שילא, דכתיב: 'ויעש תעלה בבית סתים ורע', 'וירדך לחיו קלות' – הרבה קולות בראתי בעינים, וכל קול וקול בראתי לו
39 שביב בפני עצמו, כדי שלא יהו שתי קולות ויצאות מביביל אחד, שאלמלי שתי קולות ויצאות מביביל אחד – מהרביין את כל העולם; בין קול
40 לקול לא נתחלה לי, בין איוב לאיוב נתחלה לי? 'וירדעת עת לדת יעלי סלע חלל אילות השמר' – יעל וזו אכורית על בגיה, בשערה שפורעת

כבוהלא

1 דרישקא במינה - אף על גב דכחול הוא שחור. כדריש בהלכות גדולות: אובמא
2 אובמא (וחילן מנה). היינו דימא כבוהלא - וכי פירושו: כי היכי וכבוהלא דרישקא
3 מקיין ומאידי משאר כבוהלא - כך היה היתה נאה משאר נשים. ורקן הפוך לשון "כי רב עור פני
4 משה (שמות לו). והשתא אתי שפיר האי דמיתוי "ותקיעה בפור עניך", וכחול דומה לפוך,
5 שותפין כחול בעיך. אבל לפירושי רש"י דרביס. כי

1 לְלוֹת, עוֹלָה לְאִישׁ הַתָּרַךְ פְּדֵי שְׂפֹל מִמֶּנָּה וְיִמּוֹתָ, וְאָנִי
2 מִמּוֹיֵן לָהּ נָשָׂר שֶׁמִּקְבְּלוּ בְּכַנְפוֹ וּמְצוּדָה לְפָנֶיהָ, וְאֶמְלִי
3 מִקְדִּים רֶגַע אֶחָד אוּ מֵאַחֵר רֶגַע אֶחָד מִיָּד מִתּוֹ; בֵּין
4 רֶגַע לְרֶגַע לֹא תִתְחַפֵּף לִי, בֵּין אִיב לְאִיב תִּתְחַפֵּף לִי?
5 "הֲלֵל אֵילוֹת תִּשְׁמָרוּ" - אֵילָה זוֹ רַחֲמָה צַר, בְּשִׁעָה
6 שְׂבוֹרַעַת לְלוֹת, אֲנִי מִמּוֹיֵן לָהּ דְרָקוֹן שֶׁמִּכְשִׁיחַ בְּבֵית
7 הַרְחֵם וּמְתַרְפֵּה מִמּוֹלָדָה, וְאֶמְלִי מִקְדִּים רֶגַע אֶחָד אוּ
8 מֵאַחֵר רֶגַע אֶחָד מִיָּד מִתּוֹ; בֵּין רֶגַע לְרֶגַע לֹא תִתְחַפֵּף
9 לִי, בֵּין אִיב לְאִיב תִּתְחַפֵּף לִי? ["אִיבֵל לֹא בְדַעַת
10 דְבַר דְרָבִיו לֹא לְאִיבֵל", וְכַתִּיב: "כִּי לֹא בְדַרְתֵּם אֵילֵי
11 בְּנֵינָה עֲקֹבֵי אִיב" אִמָּר רַבָּא: מִכָּאן שֶׁאֵין אִיבֵל נִתְפַס
12 בְּשִׁעַת צַעֲרוֹ. וְהִשְׁמַעְנוּ שְׁלֹשַׁת רַעֵי אִיבֵל אֵת כָּל הַרְעָה
13 הַזֹּאת תִּבְרָא עֲלֵיו וְיִבְאוּ אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ אֵלֵינוּ הַמִּימָנִי
14 וְכֹלְדַּי הַשְּׂחָדִי וְצִפְרֵי הַנְּעֻמָּי וְיַעֲרֵדוּ הַרְדּוֹ לְבֹא לְגֹדֵל לוֹ
15 וְלִתְבֻמָּו" - מֵאִי "וְיַעֲרֵדוּ הַרְדּוֹ"? אִמָּר רַב הִדְרָה אִמָּר
16 רַבִּי: מִלְּמַד שֶׁנִּבְנְבוּ סוֹלֵן בְּשַׁעֲרֵי אֶחָד. וְתָנָא: בֵּין כָּל אֶחָד
17 וְאֶחָד שְׁלֹשׁ מֵאוֹת פְּרָסִי. מֵאֵן הוּוּ דַעֲיָ? אִיבָא דְאָמְרִי:

1 דרוקן - נחש. מכישה - נחשכה. ומתרפה - לשון רפיון. שאין אדם נתפס -
2 להתחייב על שהוא מדבר קשה מחמת צער וסרוק, דקאמר "לא ברעת דברי" - לא
3 אמר "לא ברשע דברי", אלא: לא ברעת. כלילי הוא לזו - בתריה, ובכל כתר שלשה
4 פירצופים. ואיש את שמו מנוקק על פירצופו. ובשבאין יסרוק על אחד מן - פירצופו
5 משתנה. וכן ארבע - דבששי - פלטייא. או
6 הברי כבדרי ארבע - אם אין לו לאדם
7 ארבעים - נח לו שימות. לזיב על פי
8 הארבע - ובנות יולדו וגו'. רביה באה לעולם
9 - בשלדוה בת. לפי שממחרת לידות לו זרע
10 הוכפלו כיופי - ואין לך כפל טוב ממנו.
11 שרופה ליום - ברה בחמה. במקציעה - מן
12 בושם הוא. קריא דרש - מן חיה, וקרניה
13 משחרין כמו צבע. מריכמא דרישקא -
14 כרכום של גן הגדול בגינה. כמנייה - שהוא
15 מעולה ממש שאר ששמים. איצטניגות -
16 חוזה במכובדים. ששמיים לפתחו - לטוטל
17 עצה ממנו. אידלי יומא - הדגבה שמש,
18 כשהחמה זורחת. אידלי קצירא - מקל
19 החולי. אבל אין לו פה - שהוא יושב ודומם.
20 קעישין אין לזון פה - כמו שיש לפולחן ולשאר
21 מיני קטניות. כמין סדק. לחופשי בבניי - אין
22 להם פה, אבל אינם מגולגלים כגולגל
23 את הכבשה - וכוזה את הכבולה שהיתה
24 בכבורות. ותרם - תרומם של ביוק. "מדוע
25 הקלתי" (שמואל ב טז) תרומם ויתק
26 אשתו.

שבל

1 חלה שרואה אותה מיד מתרפא - ואם
2 תלמה: היא מימי אברהם אבתי לא היה
3 חולי' תלמה: כדאמרין "בשדוהך את חותלעם"
4 (בבא מציעא פ"א) רעד עיקב אתי דהו חולשא. ועד
5 אלישע לא היה אידחולש ואיפחא ומצעין למימר
6 דהבא בחילה של מכה איירי. ורבינו הם רבינו יוחנן
7 מפרישין דעד עיקב לא היה דחולשא - היינו רחל
8 של מיתה. מכאן ואילך היה אידחולש - חולי של
9 מיתה. ולא היה דאיפחא. עד אלישע.

כא

1 דא עגרה המאורסה - ואם תאמר: הלא לא
2 נצטוו בני נע על עגרה המאורסה. כדאמרין
3 בפרק "ארבע מיתות" (סנהדרין נ"ב.) בעלל בעל יש
4 לתן. נכנסת לחופה ולא בעללה אין לתן ואומר רבינו
5 יצחק. דאף על פי שלא נצטוו - מכל מקום מותר
6 דהברי. כמו "ישע את הכבורה", אף על פי שיש
7 מצווה על כך.

שלשה

1 בלילא הנה להו, ויאבא דאמרי: אילני תיה להו, ובין דקמיני הוו דעני. אמר רבא, היינו דאמרי
2 אינשי: או תברא מקברי דאיב, או מיתותא. ויהי כי החל האדם לרב על פני האדמה ובנות ילדו להם" - רבי יוחנן אמר: רבקה באה
3 לעולם; ריש לקיש אמר: רבקה באה לעולם. אמר ליה ריש לקיש לרבי יוחנן: לדידך דאמרת רבקה באה לעולם, מפני מה לא נכפלו
4 גנותיו של איב? אומר לו: הנה הלא נכפלו בשמות, אבך נכפלו ביופי, דכתיב: "ויהי לו שבעה בנים ושלש בנות. ויקרא לשם האחת
5 ימיה ושם השנית קציעה ושם השלישית קרן תפוח". וימיה - שיהיה דומה ליום, קציעה - שיהיה ריחה נודף קציעה, קרן תפוח -
6 אמרי דבי רבי שילאי: שדומה לקרני דקירש. מתייבש עלה כעמרבא, קרני דקירש לקותא היא אלא אמר רב חסדיא: כבודקמא דרישקא
7 כמניניה, שזאמרי: "כי תקרעי בפרך". רבי שמעון ברבי איתילדיא ליה ברתא, הנה קא חלש דעמינה, אמר ליה אבוי: רבקה באה לעולם.
8 אמר ליה בר קפדא: תנחומין של הכל ניתקם אבדו; [דחגיגא:] אי אפשר לעולם בלא זכרים ובלא נקבות, אלא אשרי למי שבניו זכרים,
9 או' לו למי שבניו נקבות; אי אפשר לעולם בלא פסם ובלא פורסי, אשרי מי שאומנותו פוסמו, או' למי שאומנותו פורסי. כתנאי: 'ור'
10 ברח את אברהם בכל" - מאי "בכל"? רבי מאיר אומר: שלא היתה לו בת; רבי יהודה אומר: שהיתה לו בת; אחרים אומרים: בת
11 היתה לו לאברהם "בכל" שמה; רבי אלעזר המודעי אומר: איצטניגות היתה בלבו של אברהם אבינו. שקל מלכי מרחא ומעבר משפיון
12 לפתחו; רבי שמעון בן יוחי אומר: אכן טובה היתה תלוייה בגזארו של אברהם אבינו, שקל חולה הרואה אותו מיד מתרפא, ובשעה
13 שנפטר אברהם אבינו מן העולם - תלאה הקדוש ברוך הוא בגלגל חמה. אמר אבוי, הינו דאמרי אינשי: אידלי יומא אידלי קצירא. דבר
14 אחר: שלא מרד עשו ביומו. דבר אחר: שעשה ישמעאל תשובה ביומו. שלא מרד עשו ביומו, מנלן? דכתיב: "ויבא עשו מן השדה והוא
15 ערוף". ותנא: אותו היום נפטר אברהם אבינו, ועשה עקב אבינו תבשיל אבינו בשם את יצחק אביו. ומה יהיה לו? מניגללת, אף אבילות?
16 אבילות? ותנא: אותו היום נפטר אברהם אבינו, ועשה עקב אבינו תבשיל אבינו בשם את יצחק אביו. ומה יהיה לו? מניגללת, אף אבילות?
17 מניגללת ומיתות על פני העולם. מאי בינייהו? איבא בינייהו לחופי. כמנייהו אמר רבי יוחנן, חמש עשרות עבר אותו רשע פאות היום:
18 בא על נגרה מאורסה, ותרן את הנפש, וכפר בעיקר, וכפר בתחית המתים, ורשע את הכבורה. בא על נגרה מאורסה - פתיב הקא:
19 "ויבא עשו מן השדה", וכתביה תם: "כי בשרה מצאה". תרג את הנפש - פתיב הקא: "ערוף", וכתביה תם: "אוי נא לי כי ענפה נפשי
20 לחרגים". וכפר בעיקר - פתיב הקא: "למה זה לי", וכתביה תם: "זה אלי ואנוהו". וכפר בתחית המתים - דכתיב: "הנה אנכי חולך
21 למות". ורשע את הכבורה - דכתיב: "ויבן עשו את הכבורה". ושעשה ישמעאל תשובה ביומו, מנלן? כי הא דרבינא ורב הקא בר בון
22 הוו וחי קמיה דרבא וקא מנמנם רבא; אמר ליה רבינא לרב הקא בר בון: ודאי דאמריהו: כל מיתה שיש בה גויעה - זו היא מיתתן
23 של צדיקים? אמר ליה: אין. והא דור המפול אמר ליה: אמן גויעה ואסיפה קאמרנו. והא ישמעאל דכתיב ביה גויעה ואסיפה אדרהי
24 איתער בהו רבא, אמר ליה: דרדקין, הכי אמר רבי יוחנן: ישמעאל עשה תשובה בתי אביו, שזאמרי: "ויקברו אותו יצחק וישמעאל בניו".
25 ודילמא דרד הקמתן קא חשיב להו - אלא מעתה "ויקברו אותו עשו ויעקב בניו", מאי טעמא לא חשיב להו דרד הקמתן? אלא
26 דאמריהו אדרגריה, ומדאדרגריה - שמע מניה: תשובה עבר ביומו. תנו רבנן: שלשה המעיקין תהרוש ברוך הוא בעולם הזה
27 מנין

1 בבל
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44

בבא בתרא. השותפין - פרק ראשון דף יז עמוד א - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזליץ)"
רמ"ה תוספות

1 **שְׁלֵשָׁה** כו מנין העולם הבא - תימה העולם הבא - מדרשם: אמאי לא חבי שמי אביב, 2 3 דאמר לעיל (ט"ז) "ואתונות דועת על ידידיה" - מלמד שרשעונו חקש ברוך 4 דוא מעין עלם הבא ויש לומר: דאיוב אלא בחד מילתא. ואברם ויעקב נטו 5 מעין עלם הבא ומכל כול.

6 **שבעה** שלא שלטה בהן רומה - תימה לרבי 7 משמשן בן אברהם דכולהו זרדיקי נמי, 8 דאמר בשבת בפרק "שואל" (ק"ב). זרקיב 9 עצמות קנאיה מי שיש לו קנאה בלבו - עצמותיו 10 נקיבן, ושקא קנאה בלבו - און עצמותיו מרקיבן 11 ויש לומר: דיכול להיות שלא זרקיב וישלוט בו 12 רמה, דאמר במנשה דרבי אלעזר בן שמוען 13 ב"השוכר את הפועלים" (בבא מציעא פ"ב), 14 דנפקי דירשאת מאותיה.

15 **שְׁלֵשָׁה** לא שלט בהן יצר הרע - אק לפרש 16 שלא שלט בלל - דאם בן דובי בקלו 17 עליה אנרא: שלא שלט (יומא לח"ב). אמי 18 דרבינ: ר'גלי חסידו דשומר, ויש שעבר אדם רוב 19 שנותיו ולא חטא - שוב אנו חוטא. דבא נמי, כיון 20 שראה הקדוש ברוך הוא שהיו דוחקין עצמן כל 21 כך להתרחק מן התורה - סייעם הקדוש ברוך 22 הוא מכאן ואילך, שלא שלט בהן יצר הרע.

הדרן עלך השותפין

23 **לא** יחפור - כל הני איירי דאית בהו זמיא, 24 וטעמא משום תורתא, דאמרנא בל נמרא 25 ותימה לרבי יצחק. הוא אמרין בגמרא: כל מרא 26 ומרא דקא מחת בן ואמור רבינו יצחק: ולא 27 קאמר אלא שמאותה עשה מתחיל הדיק, וכיון 28 דבתחלת הדיק הווי גייר ויליה - מודה רבי יוסי, 29 מיהו, אי לא משום מיא - דלא הווי צריך הדיקא 30 שלשה טפח.

31 **לא** שיח ולא מרעה - דהוה הדין תריצין ועינין, 32 חזני נטקו אבן בור, ודבכל מקום רגיל לשנות 33 הדין ומשום בחידי בור, איתא גמרא במבבא 34 הובבסין דאין רגיל לשנות גבי בור - מפרש 35 בגמרא דרבינו תריוהו, ומיהו, הלא את מפרש 36 אמאי לא היה שמועין להו מבור. דמצי למימר 37 דבור ושיח דעמוקין ספי - גבי הדיקת שלשה, 38 אבל תוך ולא עמוקין כולי האי - דהא אמנא דלא 39 גדי הדיקת שלשה. איז גנא גני - דהא אמנא 40 דבור ושיח דעמוקין ספי גבי הדיקת חומר 41 משלשה. ובפרק "זפרה" (בבא קמ"ב) דהתן 42 אדוך דחפר בור ושיח ומעריך לזו 43 לכולהו בגמרא - דהתן נזחא, דלא הוה ליה לתנא 44 למינקטושי אבא בור, כיון דרבינא בור בקיאי. אלא 45 הוה ליה למיתני בור לחוריה.

46 **סלעים** - אבנים שאז ארזא נחוק. ולא וליא 47 נחשת. דאין דרך לתניח אצל 48 הכתלים. הוא דאמר בירושלמי: אית גנא תני 49 טוניתן בסלעים ואת תני דאין טוניתן, כאן 50 בסלעים על סכס, כאן בסלעים על נחושת - הוא 51 מצי לשנויה: כאן בסלעים על אבנים כאן בשל 52 כסק, אלא נחא ליה לשנויה כולוה במבבא. **וסד** 53 סיד - נחאל לרביש תרוק דביספא ימי גרס: סד 54 בסיד, ולא גרס אר, דאי גרסין בספא אר סד 55 סיד - ולא גרס דרביש דירשאי זוס סיד" גנא, 56 מרלא קנאי 'א סד' דירשאי כמו בספא. אלא 57 דואי בספא ימי גרס זוס", הוא דפשיטא ליה 58 בגמרא (לעמן ט"א) דביספא הוי "א סד סיד" - 59 היינו משום דאין הדיק כל כך מרובה, שלא יועיל 60 לו סיד לחוריה. **כלאי** - פירש רבינו תנאל: טנן דתנור, ער מלמטה ובאמצעיתו מרובב 61 וברלט ורזא כשישר טפת, מאמצעיתו מיצר ועולה.

1 **בבל** ככל כל - כאן (בבא בתרא) כתוב (בראשית כד) "זה ברוך את אברהם בכל", 2 ביעקב כתוב (שם ב) "ואברהם מבבל", ביעקב כתוב (שם לג) "ובי יש לי בלי - 3 כלומר, לא חסרו שום טובה. חלל בקרי - יצרי הרע מת בקרי. צעירה קא 4 מיכר - על לב ממש הוא מחרטום, ואומר שמת בקרבו מרוב צרות. שלא שלט 5 בהן מלאך הבור - אלא מתו בשקיעה על 6 פי שכינה. **בבל** ככל כל - לא חסרו על 7 כבוד. ומצינו כבוד זה במשה ואהרן, שנאמר 8 בהן "על פי ה' ואם אלו מתו על ידי 9 מלאך המות", נמצא שחסרו כבוד. **באמרמי** 10 - שמונו על פי שכינה, ואין אראה רמז 11 לשלוט במי שנקשו ממשנית, שהיו און הרמה 12 באה אלו מטפה מרד המטפספת מסכינו של 13 מלאך המות, דאמר מר (עבודה זרה ב, ב) 14 מננה מת, מננה מסריה: מננה פניו מוריקות. 15 ישנו לבח עליו - הני דרשי: ישנו לבח 16 במיניו על סמיכות ידיות השכינה. כפמי 17 של נחש - בעצמו של נחש, כלומר, לא 18 הוה ארון למוה, אלא שגורה גיורת מיתה 19 על כל תולדותיו של אדם הראשון בעצמו 20 של נחש. כעמי - תרגום של צעות, כדכתיב 21 (דניאל ו) "איתעמינו כלי וגו", וכן התיב עטא 22 וטעם" (שם ב). ואחיותיהם - בבני ישי כתוב 23

הדרן עלך השותפין

24 **מנשה** לא יחפור בור שיה ופירה - 25 מפרשים בבבא קמא, בפרק "שר" 26 שנה את הפרה" (נ, ב) בור - עגול. שיה 27 ארוך וקצר. מערת - מקורה בקרתי. 28 גברית הכובסית - חופר הפירה מרובעת 29 בעומק אמה או יותר, ומי נשמים מתכנסים 30 בה, לכבס בגדיהם. הווי להם שתיים, אחת 31 ששורית את הגברים וס אן יומים בצואת 32 כלבם, והיא קריה מקומן בפרק. ואות 33 שמשפטיים בה, והיא קריה נרין. אלא 34 אם בן כ' - ממני שהפירה הסמוכה 35 לבור מחלשת כח הבור, ומרפה אותו. 36 וסד כסדי - אית כותלי חפירין. נפת - 37 פסולת וזיתים שנתעצרו בבית הבור. הסלעים 38 אבנים שהאור יוצא מהן. שקרין קרלייש, 39 שכל אלו קשן לחבשה, שמוציאין הבל. בן 40 החותל - כותל לבנים של טיט ונתנו על גבי 41 קרקע. ולא בבור קאי השתא. וזיעים - קשן 42 לכותל. ונפליש בגמרא. ופחירשה - מרפה 43 את סידה, ודגמר פי רגלים - ממססין 44 את הלבנים שהן של טיט יבש. ריחים - 45 קשן לכותל, ששנינו את הרקע בגלגל 46 הרב - את השכב - היא הריחים התחתונה. 47 הרב - היא העליונה הריכבת על זו. והיא 48 קצה טפח מן התחתונה. ואת התנוו שלשה 49 מן הבליא - תנוו כלי חרס הוא שיה 50 בבבבן כשאר קיריות. ופוי למעלה, והבא 51 לקובעו בארץ עושה בנין טיט ואבנים שיהו לו 52 לבסיס, ומשכיבן אותו עליו שלא יעצנוו שוליו 53 מנחת קרקע. ואותו ענין בשופר, רוב 54 מלמטה וקצר מלמעלה כמות התנוו. התחתון 55 קריר כליא ועליונו קריר שפה, כלומר שפת 56 הכליאי - שפתה עליונה, ולפי שהכלו של 57 תנוו קשה לכותל, צריך להרחיקו **גמרא** 58 תתח

הדרן עלך השותפין

59 **לא** יחפור אדם בור כמקור לבורו של חבירו, ולא 60 שיח ולא מערה, ולא אמות המים, ולא נברכת 61 מוכסין - אלא אם בן הרחוק מפותל חבירו שלשה 62 מפתים וסד בפסוד. ומרחיקים את הגפת ואת הנזבל, 63 ואת המולה, ואת הפסוד, ואת הסלעים, מפותלו של 64 חבירו שלשה מפתים או סד בפסוד. מרחיקין את 65 היריעים ואת המהירשה ואת מי רגלים מן הפותל 66 שלשה מפתים. ומרחיקין את הריחים שלשה מן 67 שלשה מן הפתלי, שהן ארבעה מן הרקבי, ואת התנור - 68 ארבעה מן הפתלי, שהן ארבעה מן השפה. **גמרא** 69 תתח

1 פתח בבור וסיים כבוחל - בקנטורס גרס, בור רשוי מכותל בורו שנינו וליתני אלא אם
 2 כן הדרחק מבורו. ואני גרסא. ממו שאפשר. ואי גרס לה - הכי גרס לה. פתח בבור
 3 וסיים כבוחל. וליתני אלא אם כן הדרחק מבורו. וכן משמע מתוך פירושו רבינו תנאל. ואף
 4 על גב דרביש "החזיק בבור כמאן כי פריך" - פתח בבור וסיים כבוחל. לא קא מסיים
 5 וליתני אלא הדרחק בעל הכר כי - אלא אלא לקמן הגמרא

6 שדה, אלא נעמיס מנאריך ופעמיס עשירי
 7 **מכותל** - בורו שנינו - כלומר. לא מחלל בור
 8 קאמר, אלא מכותל שיש לבור,
 9 שהראשון הניח בשפתו בורו. ומתך מילתא דרב
 10 יהודה דייקא לקמן דאסור לסמוך, מדרוזק
 11 הראשון לתיניח כותל. ופריך מניה לאביי. והשתא
 12 לא אפשר למגריסו. וליתני אלא כן. וההך
 13 מבורו - בורן זה חזת משמע עתה חלל בורו. וכן
 14 שפירא הקנטורס ידא זהה תני "מבור" זהה
 15 דעבידא דמכותל קאמר, דאי מחלל בור
 16 קאמר - און און (כונס חילתו שלו כלום כו - גוסר
 17 ספור דחוקתו. אבל אין גרסא, דודאי אי תני
 18 "מבור" זהה אמנא מחלל בורו קאמר. ושדי
 19 לסמוך, אלא הראשון הדרחק מנאילו כן המיגר
 20 שלשה ספחים און יתור - זהה אמנא דחשני גבי
 21 לסמוך עד המיגר. ואם כן עריך לשנות מכותל -
 22 אשמענין דאסור ליתני כותל. ורביא. ולבאי עריך
 23 הדרחק כן זה הבורות שיש ספחים. ומיהו. יש
 24 ליישב הגימטא. ופריך אליבא דרביי, דאליבא
 25 דיהדיה קיימא. דליתני אלא אם כן הדרחק מבורו
 26 ששה ספחים.

27 **למאי** - נפקא מניה למיקח וממכר - הך נפוקא
 28 אינא אינעריך לרביא, דהא קא משמען לן דאסור
 29 לסמוך. אלא לאביי, דקא סבר מותר לסמוך.
 30 הקאמר למאי נפקא מניה אן אשמענין דרבי
 31 הדרחק שיש ספחים - ליתני אלא אם כן הדרחק
 32 מבורו ששה ספחים. **אמאי** אמר סומך דהא אינה
 33 עשויה לבורות - והואיל כן אינו מוזק לו אם הוא
 34 סומך. וקשה לרבינו שמשון בן אבדורם דהא
 35 מפסיד הוא, שאם יטע אילן - יעטרך להרדוף
 36 יתור, מתחת סמך זה עד המיגר. ומדרישין
 37 האילן מן הבור כותל עשירים אמה יש לומר.
 38 דמכל מקום אינו נשעה לו דיוק, דהא ומדרישין
 39 יתור - לא מפני שלא ידעק הבור, אלא מפני
 40 שלא יזיק את הבור. ולכן אין לזה לתיניח
 41 מלסמוך בשביל כל לבא - לא ידרחק כל
 42 עשירים וחמש אמה את בורו.

43 **אמאי** אמר סומך - אמאי דרבינו יעקב; ולדתי
 44 הלשונות, לאביי דאמר סומך, אף אם בא
 45 אתר לחפור בור לאחר כמאן - עריך הוא להרדוף
 46 כל ששה ספחים.

47 **לאביי** ניהא - והשתא סלקא דעתך ד"מכותל
 48 בורו היה מחלל מבור, ולא דקא
 49 בלשון **רבי** גיטין בספרים ישנים: טלע עבד
 50 בדיים כן זהו מרחיק שלשה ספחים וסד סדי -
 51 וקשה לאביי. כאם בני שבאו לחפור שניהם
 52 אחת. ובא בדיים אשמענין ליה, סלקא דעתך
 53 אמנאי. כיון דבא בדיים ליבעי רוחא טפי, קא
 54 משמען לן. והשתא לא היה עריך לאסוק ובא
 55 בדיים אינעריך ליה, שדרי לא הקשה כלום מבא
 56 בדיים. אלא אבא דאביי ברייתא עשרה דלי. וכן
 57 ספחים ודסיי: טעמא דבא בדיים הוא לא בא בדיים
 58 לא. ופריך לרביא. ומנסי: דהא חרין אלא בא בדיים
 59 בדיים, ובא בדיים אינעריך ליה רבו. ואין גרסא לרבינו
 60 בבא בדיים - אסור לסמוך, לפי שהקדקע מתבקעת. ונפולת קרקע של שדה חבירו. **מרחיקין** את ההפך כו טעמא דאיבא כותל כו - פירוש: וקשה לרביא. ותימה: מאי קשיא: דהא וביי מותר לדבול בשאין כותל. שאין מוזק כלום, ובשופיין, זהו לעשות כותל יסור ההפך ולי: דהני בני מקלקלי את הקרקע. וזיק לכותל לכשיבנה, אפילו שוב יסור. ועוד אמור רבינו יעקב: דבכל אלו יש טורח מילוקא, ולכן מנחה יבול לעכב עליה, כי יש לחוש שגנא לא ימיר: לטקו כשיזנה לעשות כותל. ואם התמור אבתי מני פריך לרביא: דא מפרש טעמא לעיל: מיעוס דכל מור ומרא דאן מחית מרפתא לארעאי ושי לומר. ודווחו טעמא לא קאמר אלא אליבא דרבי יוסי, הבא לא פריך אלא אליבא דרבנן.

1 פתח בבור - "סמוך לבורו של חבירו", והדר סיים: "אלא אם כן הדרחק מכותל".
 2 והוה ליה ליתני: אלא אם כן הדרחק מבורו. דאילו "מכותל" - כותל הבני על
 3 גבי קרקע הוא מפותל בורו שנינו - כלומר, האי "כותל" דקתי - מכותל בורו
 4 קאמר. שאף הוא קרוי כותל. וליתני מבורו של חבירו - ואנא ידענא מכותל
 5 קאמר. דאי מחלל בורו קאמר - און און כונס

6 לתוך שלו כלום. ופעמיס עשירי און חסור אף
 7 כותל חבירו, און הוא רחב משלש. דאם קא
 8 משמע לן - במאי דתיניא "מכותל בור"
 9 ליתני זה שהכותל בורו של ראשון מלא
 10 כל שלשה ספחים שהדוקק גם הוא להרדוף
 11 מן המיגר. ומנאי - מדרקתי שהחפירות
 12 חללו של זה הוא טעם ופולנת כותל על זה
 13 אלא שלשה ספחים שראו כונס לתוך שלו,
 14 נמנא ששלשה ספחים שבסגם זה גם לתוך
 15 שלו - הכולל מלאם. אשמענין שיער
 16 רוחב כותלי בור. ונפקא מינה למקח ומכירה
 17 ואם התמור מנלן שהכותל הראשון הוא
 18 זהו שיעור הרהקע זה המיגר? והלא לא
 19 היה לחבירו בור סמוך למיגר, ופלגי בה
 20 באי רבא, ושפענין ליה לאביי דאמאי:
 21 הראשון אינו עריך להרדוף חרין: הא שפענין
 22 ליה לאביי נופח דאוקפס שבכאוי לחפור
 23 בבת אחת, ששניתין חוקקין להרדוף כל אחד
 24 ואחד שלשה ספחים. הבא לסמוך - בורו
 25 הותלה בעד המיגר. ולתיניח און שם בור.
 26 העשויה לבורות - כגון כולל שהחלק,
 27 שצריכה להשקות תמרי. אלא רבינא דאמאי
 28 בו' - דשמענין מניה: אדם עריך לכנס לתוך
 29 שלו כדי שלא יזיק את חבירו, ולא אמרינן,
 30 זה חופר בתוך שלו זה נועט בתוך שלו.
 31 ליתניו לשרשי - אלא און שיתפסו
 32 עשירים וחמשה אמה. ודיקא את כותלי הבת.
 33 מרפית לי - שהיא מרעדת גורה חממת
 34 המכה. ומאיתפר עליה מכותל בורו שנינו
 35 - ולמדנו בה שאף הראשון חוזק להרדוף
 36 אלא כותל, שהוא שלשה ספחים. כדאמרינן
 37 ב"בא לאביי קשיא - דהוא נופח אוקס
 38 ד"מכותל בור" שנינו, ועל כרחך לא הותר
 39 שם כותל אלא ללמדנו שיעורו כותל כו
 40 הדרחק המיגר הוא. אלא אף הראשון
 41 חוזק להרדוף. אמאי בדיים - קרקע רך
 42 מתכתש מנאילו. זהו זה מרחיק - אלמא, אף
 43 שאני הדרחק. הכי נרשני: בא בדיים
 44 עני דאקריא לה מאי קארי לה בא בדיים
 45 אינעריך סלקא דעתך אמאי כו - כלומר,
 46 הוא הדין אף על גב דלא בא בדיים. והאי
 47 דנקט "בדיים" - רוחא אשמענין, דאף על גב
 48 דבא בדיים - און עריך להרדוף אלא שלשה
 49 ספחים.

1 **פתח בבור ומסיים כבוחל; ליתני: אלא אם כן הדרחק**
 2 **מבורו של חבירו שלשה ספחים אמר אביי, ואיתמיא**
 3 **רב יהודה: מפותל בורו שנינו. - וליתני: אלא אם**
 4 **כן הדרחק מבורו של חבירו שלשה ספחים - הא קא**
 5 **משמע לן, דכותל בור שלשה ספחים, נפקא מינה -**
 6 **למקח ומכירה; פרתניא: האומר לחבירו "בור וכותליה**
 7 **אינו מוכר לך" - עריך שיהא הכותל שלשה ספחים.**
 8 **איתמי: תבא לסמוך בעד המיגר - אביי אמר: סומך,**
 9 **ורבא אמר: אינו סומך. בשדה העשויה לבורות -**
 10 **דבוי הכל אינו סומך, כי פלגי - בשדה שאינה**
 11 **עשויה לבורות; אביי אמר: סומך, דהא אינה עשויה**
 12 **לבורות; רבא אמר: אינו סומך, דאמר ליה: כי הכי**
 13 **דאת איתמלת וחרפת, אנא נמי ממלכנא וחרפנא.**
 14 **איכא דאמרי: בשדה שאינה עשויה לבורות - דבוי**
 15 **הכל סומך, כי פלגי - בשדה העשויה לבורות; אביי**
 16 **אמר: סומך; אפילו לרבנן דאמרי: מרחיקין את האילן**
 17 **מן הבור עשירים וחמש אמה, התם הוא דבעיקרא**
 18 **דקא נטע איתא לבור, אבל תבא בעיקרא דקא חפר**
 19 **ליתא לבור. ורבא אמר: אינו סומך; ואפילו לרבי**
 20 **יוסי דאמר: זה חופר בתוך שלו זה נועט בתוך**
 21 **שלו - המני מילי התם, דבעיקרא דקא נטע ליתני**
 22 **לשרישו דמזין לה לבור, אבל תבא - אמר ליה:**
 23 **כל מיא ומרא דקא מקחית קא מרפית לה לארעאי.**
 24 **תני: לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חבירו;**
 25 **טעמא דאיכא בור, הא ליכא בור - סומך. בשלמא**
 26 **לתך לישנא דאמרת: בשדה שאינה עשויה לבורות**
 27 **דבוי הכל סומך, מתניתין - בשדה שאינה עשויה**
 28 **לבורות, אלא לתך לישנא דאמרת: בשדה שאינה**
 29 **עשויה לבורות פלגי, בשלמא לאביי ניהא, אלא לרבא**
 30 **קשיא - אמר לך רבא: הא איתמר עליה, אמר אביי**
 31 **ואיתמיא רב יהודה: מפותל בורו שנינו. אכא אמר**
 32 **איתמיא עליה, אמר אביי ואיתמיא רב יהודה: מפותל**
 33 **בורו שנינו; בשלמא לתך לישנא דאמרת: בשדה**
 34 **העשויה לבורות דבוי הכל אינו סומך, מתניתין -**
 35 **בשדה העשויה לבורות, אלא לתך לישנא דאמרת:**
 36 **בשדה העשויה לבורות פלגי, בשלמא לרבא ניהא,**
 37 **אלא לאביי קשיא - אמר לך אביי: מתניתין - שפאוו לחפור בבת אחת. תא שמעי:**
 38 **סלע תבא בדיים - זה חופר בורו מפקא, וזה חופר בורו מפקא, זה מרחיק שלשה**
 39 **ספחים וסד פסדי, וזה מרחיק שלשה ספחים וסד פסדי - בא בדיים שאני. - ודקארי**
 40 **לה מאי קארי לה? - בא בדיים אינעריך ליה; סלקא דעתך אמאי: פיון דבא בדיים**
 41 **ליבעי נמי רוחא טפי, קא משמע לן. תא שמעי: מרחיקין את התפת, ואת החבל, ואת**
 42 **המחל**

1 **פתח בבור ומסיים כבוחל; ליתני: אלא אם כן הדרחק**
 2 **מבורו של חבירו שלשה ספחים אמר אביי, ואיתמיא**
 3 **רב יהודה: מפותל בורו שנינו. - וליתני: אלא אם**
 4 **כן הדרחק מבורו של חבירו שלשה ספחים - הא קא**
 5 **משמע לן, דכותל בור שלשה ספחים, נפקא מינה -**
 6 **למקח ומכירה; פרתניא: האומר לחבירו "בור וכותליה**
 7 **אינו מוכר לך" - עריך שיהא הכותל שלשה ספחים.**
 8 **איתמי: תבא לסמוך בעד המיגר - אביי אמר: סומך,**
 9 **ורבא אמר: אינו סומך. בשדה העשויה לבורות -**
 10 **דבוי הכל אינו סומך, כי פלגי - בשדה שאינה**
 11 **עשויה לבורות; אביי אמר: סומך, דהא אינה עשויה**
 12 **לבורות; רבא אמר: אינו סומך, דאמר ליה: כי הכי**
 13 **דאת איתמלת וחרפת, אנא נמי ממלכנא וחרפנא.**
 14 **איכא דאמרי: בשדה שאינה עשויה לבורות - דבוי**
 15 **הכל סומך, כי פלגי - בשדה העשויה לבורות; אביי**
 16 **אמר: סומך; אפילו לרבנן דאמרי: מרחיקין את האילן**
 17 **מן הבור עשירים וחמש אמה, התם הוא דבעיקרא**
 18 **דקא נטע איתא לבור, אבל תבא בעיקרא דקא חפר**
 19 **ליתא לבור. ורבא אמר: אינו סומך; ואפילו לרבי**
 20 **יוסי דאמר: זה חופר בתוך שלו זה נועט בתוך**
 21 **שלו - המני מילי התם, דבעיקרא דקא נטע ליתני**
 22 **לשרישו דמזין לה לבור, אבל תבא - אמר ליה:**
 23 **כל מיא ומרא דקא מקחית קא מרפית לה לארעאי.**
 24 **תני: לא יחפור אדם בור סמוך לבורו של חבירו;**
 25 **טעמא דאיכא בור, הא ליכא בור - סומך. בשלמא**
 26 **לתך לישנא דאמרת: בשדה שאינה עשויה לבורות**
 27 **דבוי הכל סומך, מתניתין - בשדה שאינה עשויה**
 28 **לבורות, אלא לתך לישנא דאמרת: בשדה שאינה**
 29 **עשויה לבורות פלגי, בשלמא לאביי ניהא, אלא לרבא**
 30 **קשיא - אמר לך רבא: הא איתמר עליה, אמר אביי**
 31 **ואיתמיא רב יהודה: מפותל בורו שנינו. אכא אמר**
 32 **איתמיא עליה, אמר אביי ואיתמיא רב יהודה: מפותל**
 33 **בורו שנינו; בשלמא לתך לישנא דאמרת: בשדה**
 34 **העשויה לבורות דבוי הכל אינו סומך, מתניתין -**
 35 **בשדה העשויה לבורות, אלא לתך לישנא דאמרת:**
 36 **בשדה העשויה לבורות פלגי, בשלמא לרבא ניהא,**
 37 **אלא לאביי קשיא - אמר לך אביי: מתניתין - שפאוו לחפור בבת אחת. תא שמעי:**
 38 **סלע תבא בדיים - זה חופר בורו מפקא, וזה חופר בורו מפקא, זה מרחיק שלשה**
 39 **ספחים וסד פסדי, וזה מרחיק שלשה ספחים וסד פסדי - בא בדיים שאני. - ודקארי**
 40 **לה מאי קארי לה? - בא בדיים אינעריך ליה; סלקא דעתך אמאי: פיון דבא בדיים**
 41 **ליבעי נמי רוחא טפי, קא משמע לן. תא שמעי: מרחיקין את התפת, ואת החבל, ואת**
 42 **המחל**

בבא בתרא. לא יחפור – פרק שני דף יח עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)"
רש"י

1 מתנות – דבר לת. טרייא – אטוניר בלעז. כמה דטרייא לרישה, ביאלו טריפון
 2 (וחילן מ.א.). גותל של נתתינן – ומכרי להם, שפטיקן שם אור מביד. אוצר – עליה
 3 שארצין בה בתואה ושמן וין, והעשן קשה לוח. ולא רפת בקך – הריח קשה לוח. וריח
 4 שאני – תוח ורפת בקך וירחן של אדם קח, ואין לול לאסור וירחו עליה, אלא אם כן
 5 הדיקן מתוך. וריקא נמי – דרידה שאני. דקמת
 6 עלה – הדיקא: אם היתה ערבת בקך קרמת
 7 לאוצר מותר, ובכלולה שאר הדיקות דמתניתין
 8 לא נתא כחי – שנתה עמיה הכא משום דרידה
 9 שאני, אבל איתך – אף ארבעה עירך לחדיק.
 10 אלא אם כן הדיקן סמני ארבע אמות –
 11 כדנפיש טעמא: כדו עבודת הכרם, שהיו
 12 חורשים הכרם במחרישה, וכן בשעת הבציר
 13 ביצורין אותם בעבלות, והיה לוח מקום פני
 14 ארבע אמות, שלא תיכנס עגלת מחרישתו
 15 בקרקע תבירו. טעמא מישום עבודת הכרם –
 16 שהתו ארבע ביימה. לא ראו הכי – שנתה, ואף
 17 על גב שיתפשטו שרשיו ויזיקו בשרה, בין
 18 לעכב המחרישה אם תחפרית הכרם. צונמא –
 19 סלע חוק, שלא יתפשטו שרשיו ושעו. נדר
 20 בינתים – שאן חוקו עדין לעבודת הכרם – כן
 21 סומך אילנות לגדר מכאן, וזה סומך אילנות
 22 לגדר מכאן, ואם נאית מןן שדה לבן – אין
 23 כאן כלכאם, דבאמר בעירובין (א.א.א.) אף גפנים
 24 מכאן – מותר לרועה כאן, גבי ערץ גפנים
 25 קדושין ומתח מורה על בניהן, דרמאי לעצרת
 26 הפחת. קרני מיהא: זה סומך, ואף על דאבולי'
 27 שרשית תחת הגדר מתפשטת לתוך שדה
 28 מעסיק לוח – בעל השדה קוצצין את השרשין
 29 שיצאו בשדהו בעומק שלשה ספחים. ואי לא
 30 צונמא – זה נוטע שם שלא כדת – בעמיקל כל
 31 זה בשיתוק קו. עשרים וחמשה אמות – כך
 32 שיערו שהשרשין נמשכים והולכין ומקלקלין
 33 את כותלי הבור. וזה הוהוין בו' – והא ק"ו
 34 משמע לך דעד עשרים וחמש אמות אילו שרשין
 35 ומזיק לבור. הכי נרשינן: אי הכי אימא סיפא
 36 אם האילן קדם לא יקוצ' או לא סמך תיבי
 37 משבתת לוח – דהאילן קדם? ואי שלא קדם
 38 סמך – אמאי לא יקוצ' מה' לא יקוצ'
 39 דהתני: קוצצין, ומאי שנא אילן קדם, דתנא: לא
 40 יקוצ' כדבארי רב פפא – לקמן בשמעתין. ק"ו
 41 נמי חביתין – אדם עובד אילן בתוך שדהו,
 42 ואחר כך מכר חצי שדהו לאיש אחר, ובא
 43 הנוטע ורפת בור – אין זה עירך לקוצ' אילן
 44 בשנת ברותה. את המשרה – מים שטורין בן
 45 את הפשתן. מן הריק – של מני מאכל, כדכור
 46 ושמון וכרישין. ואת הברישין. ואת הברישין – כרתה,
 47 פורשליש. ואת התרילן מן הברישין – שאובלין
 48 את התרילת. ומיוחד את פיהם, ואבולות את
 49 דבש שלהן. ק"ו ליכא ריק נמי לא סמך – והא
 50 קא משמע לך דרזק קשו אהרדי. עד שאתה
 51 אוסר תרחק את הירדלין סביביו – שעל
 52 המזק לחדיק עצמו, ודבר אמת בדברין מן
 53 חרדליה, שאף אתה נקרא מוקף.
 54 ואי

1 **דטרייא** קשה לכותל – אף על פי דלדקמן (כ.ב.) הדר בייה מטעמי טרייא, ומפרש: אלא
 2 משום קלא – מכלל מוקם נקט ליה הבור, משום דנעמיקא וחד בעי לפורשי
 3 טעמא משום טרייא. ולספירם דלא גרסי "אלא": אלא שפיר הובא, לרהזיא גירסא – טרייא
 4 וקלא דור טעמא הוא. **ואי**: יפחת אדם חנות של נתתינן – פירש הקונטרס: משום שהעשן
 5 קשה לאוצר. וקשה לרבינו תם: דלדקמן אמור. בין
 6 תהיה עשבתו. ועשן ודאי מוקף לין, ודאי קן
 7 מעשן פסול לנסכים אלא נראה לרבינו תם
 8 לדיק עשן ליכא, כיון דראביב שם תרחק עשבתיה
 9 ולא יכנס שם העשן, אלא טעמא שהחבל מוקף את
 10 האוצר, אבל את היין משבתו ותרסין לקמן אמר
 11 רב יוסף והאי דרין אפילו שרגא קשיא ליה
 12 כלומר, הבלא שרגא. ולא גרסינן 'קטרא'
 13 שרגא.
 14 **ליכא אוצר עבדי** – הוי מצי לשנייה: הא
 15 הדין כי ליכא לא סמך, הא אק משמע לך
 16 דהבלא צריכא לאוצר.
 17 **דיקא** נמי דקמניא אם היתה רפת בקך קרמת בר
 18 ובכלולה דהדיקות דמתניתין לא הני
 19 הכי, הוה ליה לאשמועינן בשאר, ואם שכן
 20 ברידה. ותימא: ולדעם דאור ארבעה מןן מותר
 21 לסמוך, והא דנקטה הכא – לאשמועינן ברוחא,
 22 דאף על גב דהוי גידי דיליה, אם היתה קרמת
 23 לאוצר – מותר, והשתא הוי חידוש אלא לרבי
 24 יוסי. ויאשמועינן בשאר – לא הוי חידוש אלא
 25 לרבנן, אבל לרבי יוסי דקסבר על תימך לחדיק –
 26 לא הוי שום חידוש.
 27 **דיקא** נמי דקמני בר – והא תנאי לא קשיא: האי
 28 דיקא, דלא משמע ליה שיהא חידוש בשאר טפי
 29 מברידה.
 30 **ואם** היתה רפת בקך בו, והוא הדין תותל של
 31 נתתינן ושל שבעין, ודאי חייב מנייה נקט.
 32 **והני** עלה ארבע אמות שאמרו כדו עבודת
 33 הכרם – והיה לו לעמיקט 'כדי עבודת
 34 האילן', אלא נקט 'עבודת הכרם' לפי שכוונת
 35 לשון זה במסכת כלאים, גבי כרם שצריך תרחק
 36 ארבע אמות. **מעט** מישום עבודת הכרם בר –
 37 בלא אלא דיוקא נמי למפרך בנפשות: דסני
 38 בתרחקת ארבע אמות, ויא סמוך לסמוך – והיה
 39 עירך לחדיק עשרים וחמש אמות, כדרגן לקמן
 40 (כ.ב.). שמדויקין את האילן מן הבור. אלא ינאו
 41 ליה למידק, דאפילו לוח ארבע אמות מותר
 42 לסמוך.
 43 **דמפסיק** צונמא – אם תאמר: אמאי עירך
 44 ארבע אמות? פשיטא שחזין
 45 לצונמא לא חידוש, שלא ידעו ועילו שלא לאילן וש
 46 לומר: כשיחשוש עד הצונמא, וירצה להפוך
 47 ומזרישה לצד אור – ומזרישה יכנס לשדה
 48 תבירו.
 49 **היו** שרשיו ירצאן בר – ואם תנאי: היאך סמך?
 50 אי שלא ברשות – אם כן יקוצ' ועירך
 51 לאוקמי בלוקת, ולרבינו יצחק כן אבדרים. אך
 52 נראה להעמיד בלוקת, ומלא מטות לה בסבומין.
 53 אלא נראה דמיייר בסמך שלא ברשות, דאיו
 54 קוצצין האילן אלא בתנית דמים. ובהו לא רצה
 55 להאריך ולהשמיענו.
 56 **הכא** נמי בלוקת – פירש הקונטרס: דהאילן ביד
 57 מוכה. ואין נראה לרבינו יצחק ברבי
 58 מרדכי, דאם כן היה ליה למימר 'מבויב', אלא
 59 נראה לו לפרש שהאילן לא לוקח, ולשנן
 60 הפירושם אלו אין להקשות: מאי איירא שהאילן
 61 עירך אפילו קדם בור נמי, כשם שאדם אחד עשה
 62 כדבארי גזנא: אילן קדם' קרמית נטיית
 63 האילן לעצמו על הבור. דערישו אינו בא אלא על ידי מכירת בור או מכירת האילן. אבל לפירוש רבינו תם, פירוש בלוקת – שלקח מאדם חותם את האילן, וקונטין ללוקק, קשה לרבינו
 64 יצחק. מאי איירא אילן קדם בור נמי ועד כיון דהדיקו באילן שלש שנים איירי, דבחווק שלש שנים טוענין ללוקק, לוקמה נמי בור לוקח, ובחווק ששה שנים טענה
 65 וישיך

40 מרחיקין את המשרה מן הריק, ואת השרשין מן הצבלין, ואת התרילן מן התרובים; ומקמא דאיכא
 41 וריק, הא ליכא ריק – סמך – לא, כי ליכא ריק נמי לא סמך, והא קא משמע לך, דהני קשו אהרדי.
 42 אי הכי, אימא סיפא: רבי יוסי מותר בהרדל, מפני שיכול לומר לו: עד שאתה אומר לו: תרחק
 43 מהרדל מן הבורא, תרחק הבורך מן הרדל, ואיכא ריק, ואלו תרחק ללגמי הרדל, ואי

40 **מרחיקין** את המשרה מן הריק, ואת השרשין מן הצבלין, ואת התרילן מן התרובים; ומקמא דאיכא
 41 **וריק**, הא ליכא ריק – סמך – לא, כי ליכא ריק נמי לא סמך, והא קא משמע לך, דהני קשו אהרדי.
 42 **אי הכי**, אימא סיפא: רבי יוסי מותר בהרדל, מפני שיכול לומר לו: עד שאתה אומר לו: תרחק
 43 מהרדל מן הבורא, תרחק הבורך מן הרדל, ואיכא ריק, ואלו תרחק ללגמי הרדל, ואי

1 ושיך לעמוד א) ללגוני תרדל - פירש הקונטרס: פירש. ובערך פירש: רעץ. ותרתייהו
2 כי נראה לרבינו יצחק, דאם קאמור רבנין דבורים לחדל לא
3 מזקי אי בביתא כו' אי בטראפ. בו. משמע לאלו פירש רבי יוסי בריהו מהו מוקי, ולכך
4 הוה מתפקחי אי בביתא כו'. נראה לרבינו יצחק ללגוני דם גופים. השתא לא פירש רבי
5 יוסי מה דם מוקי, לכך אמרי ליה רבני א
6 בביתא כו'. דאם תאמר: מכל מקום, הרי הו' מוקין
7 לחדל, שיאכלו הפרחים ויש לומר: שהפרחים
8 איתן כי אם מעט, וביום או יומים ישעמדו אין
9 יבולין להיק. וא' לא סמך הכי משבחת לה -
10 פירש רבינו יצחק: בשלמא לאבי דאמר סמך -
11 אתי שפיר, דמיירי שמך בעל דבורים תחלה.
12 ואף על גב דהשתא אי סלקא רעתי דבורים כו'
13 מוקי לחדל לגוני עלמא. מכל מקום סברי רבני
14 דעל המוקי שני, דהיינו בעל חדל, לחדלוק את
15 כל החרדוקה, כמו בני בור דאם מוקי הראשון על
16 המיצר - השני מרוקו כל ששה פסחים. ורבי יוסי
17 סבר כי דבורים מוקי דבורים, ועשה קצת שלא
18 כהוגן שסמך על המיצר, שזה עתיד לסוף לרוע
19 חרדל. אף על פי שבין איני יכול למעט עם
20 יסמך - מכל מקום קצת שלא כהוגן עשה, וזה
21 בעל חדל יוכל לומר: ורבי יצחק, ולא רמי דהתם
22 משום דמפרי ליה לאריהי מוקי השני בדים
23 לבחול בורו של ראשון, לכך על השני לחדלוק
24 כל החרדוקה, אבל הכא לא. אלא לריב דאמר
25 לא סמך - הכי משבחת לה דבעל החדל ירדוק

1 **וְאִי דְרָא סְבִירָא, הִכִּי מַשְׁבַּחַת לְהָ? אִמְר רַב פֶּאָא:**
2 **בְּלוֹקַת. - אִי בְּלוֹקַת, מַאי מַשְׁבַּחַת דְּרִבְנָן? יְעוּד, מַאי**
3 **מַשְׁבַּחַת דְּרַבִּי יוֹסִי? אִפִּילוּ מְשַׁרְה וְרִקָּא נַמְי אִמְר**
4 **רִבִּינָא, קָא סְבִיר רִבְנָן: עַל הַמּוֹקֵי לְחַרְדוֹק אֶת עֲצָמו.**
5 **מִקְבָּל דְּרַבִּי יוֹסִי סְבִיר: עַל הַיְזִיק לְחַרְדוֹק אֶת**
6 **עֲצָמו, אִי עַל הַיְזִיק - אִפִּילוּ מְשַׁרְה וְרִקָּא נַמְי אִלָּא,**
7 **לְעוֹלֵם רַבִּי יוֹסִי נַמְי עַל הַמּוֹקֵי סְבִירָא לִיה, וְהִי קָאִמֵר לְהוּ רַבִּי יוֹסִי לְרִבְנָן: תִּיבָח**
8 **מְשַׁרְה וְרִקָּא, דְּהֵינּוּ מּוֹקֵי הֵינּוּ יְהִי לָא מּוֹקֵי הֵינּוּ, אִלָּא הַחֲדַל וְדְבוּרִים - תְּרִינְוֵיהוּ מּוֹקֵי**
9 **אֲהַרְדִּי - וְרִבְנָן? דְּבוּרִים לְחַרְדַּל לָא מּוֹקֵי לִיה, אִי בְּבִינְתָא - לָא מַשְׁבַּחַת לִיה, אִי**
10 **מְשַׁרְה אֶת לָא עַל הַיְזִיק לְחַרְדוֹק אֶת עֲצָמו, וְהַתָּנּוּ רַבִּי יוֹסִי**
11 **אִמְר: אֶת לָא פִי שְׁהַבּוֹר קוֹדֶמַת לְאִלְן - לָא יִקְוֵי, שְׁנָה חוֹפֵר בְּתוֹךְ שְׁלֵו, וְזֶה נוֹטֵעַ**
12 **בְּתוֹךְ שְׁלֵו אִלָּא, לְעוֹלֵם רַבִּי יוֹסִי עַל הַיְזִיק סְבִירָא לִיה, וְלְדְבוּרִים דְּרִבְנָן קָאִמֵר לְהוּ:**
13 **לְדוּרֵי עַל הַיְזִיק לְחַרְדוֹק אֶת עֲצָמו, וְאִפִּילוּ מְשַׁרְה וְרִקָּא אִי בְּעֵי רַחֲוֵי. אִלָּא לְדְבוּרֵי,**
14 **דְּאִמְרִיתוּ עַל הַמּוֹקֵי, תִּיבָח מְשַׁרְה וְרִקָּא, דְּהֵינּוּ מּוֹקֵי הֵינּוּ יְהִי לָא מּוֹקֵי הֵינּוּ, אִלָּא הַחֲדַל**
15 **וְדְבוּרִים - תְּרִינְוֵיהוּ מּוֹקֵי אֲהַרְדִּי - וְרִבְנָן? דְּבוּרִים לְחַרְדַּל לָא מּוֹקֵי לִיה, אִי בְּבִינְתָא**
16 **לָא**

1 ואי לא סמך - אינש מוקי לעמיזא שביחו אפילו בשאן שם דבר הנזוק, ואי ליה
2 לרבי יוסי, דאלא עשהו חזק הוקי, הכי משבחת ליה דליסמך חד מנייהו ברישא?
3 רחי חריזו מקבכ עליו בלוקת - אחי ששעה זו משרה בתוך שדהו, או ורע שם
4 תרדל - מבר מחצה שדהו לאור, והלוקח ורע שם ירק את העמיד דבורים. אפוא
5 מרוקו - הרי ברשותה עשה ועוד מאי טעמא
6 דרבי יוסי - דלא פליג אלא בתרדל, וטעמא
7 משום דתרתייהו מוקיין קי? וליפלוג נמי
8 בכשרה וירק על המוקי לחדלוק את עצמו
9 - ואף על פי שמתחלה עשה ברשות. אי
10 בביתא - גרעין הרוע.

1 לא
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50
51
52
53
54
55
56
57
58

1 על כל אחד ואחד לחדלוק חצי החרדוק. ואפילו סמך בעל דבורים תחלה - יש לו שלסקם, הואיל ושלא בין
2 סמכם אמר רב פפא: בלוקת - שודר חדל ומבר חצי שדהו, הלוקח העמיד דבורים. וסברי רבנן כדמיס דבורים לא מוקי לחדל, ועל המוקי לחדלוק את עצמו אף על פי שלסקם בהיתר.
3 אף על גב דאין אילן משבטום בהיתר אמרי רל יקין - והי מילי אילן, שעשוי לעמוד שנים רבות ואיכא הפסד מרובה, אבל משרה כרישין וחרדל - לא. דהכי נמי מארינן גבי אילן: אם הבור
4 קדם - קרין נתון דומה. אף על גב דסמך אילנו באיסור, ובשאר דברים הנעמדים באיסור אינו נראה שיתנו דמים. אלא טעמא - דלחדש מרובה חששו. ורבי יוסי סבר דבורים מוקי לחדל, וצריך
5 בעל דבורים לחדלוק כל החרדוק. כיון דבעל חדל לא עשה כולו בחוגו. ומשום הכי נמי לא בעי לאוקמי כשמסך בעל דבורים תחלה ובלוקת. ולא היה צריך לרדוק ומרר
6 לחדלוק על המוקי לחדלוק אף על פי שעשה בהיתר, מה שאנו גבי אילן. וגם לא יצטרך לומר דלרבנן דבורים לא מוקי לחדל, ופליגי ארבי יוסה. דאם כן, כיון דבעל דבורים סמך בהיתר
7 ולא עשה שלא כהוגן - לא היה מתיר רבי יוסי לבעל חדל לסמוך. ואם תאמר: נוק פלוניתייהו בלא לוקה, דלרבנן, דבורים לא מוקי לחדל - צריך בעל חדל להסיר ולהרדוק כל החרדוקה,
8 אף על פי שלסקם תחלה. ולרבי יוסי, כיון דתרתייהו מוקי אחדיו - אין לבעל חדל לחדלוק כל החרדוקה. אלא למה ליה יחידוהו כשמאור דבורים, כיון שגם הם מוקיין דלרבנן דבורים נמי
9 טעמא דרבנן: כיון דביתיה נטמכו משרה וברישין - למה צריך לחדלוק כשמאור ירוק ובעליו, וכל שכן חדל, למה יחידוהו כשמאור דבורים, כיון שגם הם מוקיין דלרבנן דבורים נמי
10 מוקיין על המוקי לחדלוק אף על פי שעשה בהיתר, מה שאנו גבי אילן. ומשום דבורים נמי מוקי לחדלוק? אפוא משרה וירק, כיון שנעשה המשרה בהיתר - לא יצטרך לחדלוקה, כמו
11 גבי אילן ובור ומשני רבינא: לעלם בלוקת. וקא סברי רבנן על המוקי לחדלוק את עצמו. אף על פי שעשה בהיתר. ולהכי בעל החדל לחדלוקה, שהוא חוקי. ופרחי: כיון שרעמנין ממילתא
12 דברינא שדבורים אינם מוקיין לחדל, ולכך נהנו רבנן תהוקה על בעל החרדל - מכלל דרבי יוסי סבר על המוקי לחדלוק עצמו. מרשיי מניבת חדל אף על פי שהוא מוקי ולא נוק - אם
13 כן אפילו משרה וירק נמי הוא הדין ודאי מני לאקשוי בריחא אהריא משעט הדבורים מוקי נמי לחדל, וקנתא. ואכלות לגלוגי חדל, אלא ליה לה למינטק קשאי אפילו משרה
14 וירק נמי. משום דתחלה כבר דאקשותה. **מבבבב** דסברי רבי יוסי על היזק לחדלוק וכו' - צריך לומר לפירוש זה, דה דמקשה אינו אותו שדקשה בתחלה. ואי לא סמך הכי משבחת לה.
15 דהא ולידיה היה נהנה ליה לאבי דאמר סמך, ולא היה קשה ליה מדי, וסבר רבי יוסי על היזק בו, וצריך לומר שמקשה הראשון היה יודע שפיר המסקא, ודבורים לחדל לא
16 מוקי לרבנן. אבל המקשה הוא לא ידע, להכי פריך: מכלל דסבר רבי יוסי בו, והקשה: כיון דלרבנן חשיב בעל דבורים נזק ולא מוקי, שנמציבן לבעל חדל לחדלוק, אף על גב
17 שהם מוקיין לחדל, מכל מקום כיון דסמך בהיתר לא חשיב מוקי, ועל גב חדל לחדלוק - אם כן גם לרבי יוסי חשיב נזק, ואפילו הכי מותר לסמוך לבעל החדל - אם כן
18 סבר דעל היזק לחדלוק את עצמו, אי הכי אפילו משרה וירק נמי כן דאין סברא ולרבי יוסי חשיב בעל דבורים מוקי אף על פי שלסקם בהיתר. וקא טעמא כהוגן,
19 ולרבנן ליה ליה סברא. אי סברא כולל פלוניתייהו בחיבי. ומשני: עולם רבי יוסי על המוקי סבירא ליה, וחשיב בעל דבורים מוקי אף על גב דסמך בהיתר. וכך בעל עשה
20 קצת שלא כהוגן בסמיכותו. ורבנן נמי על מורד ליה בין סברא אי לא בין סברא אף על גב דסמך בהיתר. ולא כדמריק בעל החדל.
21 ובמסקנא זו יש לפרש תחלה הסוגיא לדברי המקשה, ופרחי: ואי לא סמך הכי משבחת לה, דבשלמא אי סמך, כדמסקינן השתא. ולא כמו פירוש הקונטרס שיהלק,
22 לרבנן זה דבורים כמו ירק, כיון שנעמכו בהיתר, אף על גב שגם הם מוקיין לחדל כשמאור. ורבי יוסי מתיר לסמוך החדל, מפני שבעל הדבורים עשה קצת שלא כהוגן.
23 (לעיל) **וסבר** רבי יוסי על המוקי בו - לקמן על מקומה הוה ליה לאשוי, אלא משום דאיצטרך ליה לרשם סבר דאמר רבי יוסי דעל המוקי לחדלוק את עצמו. אסקוה לבולה מילתא
24 אהא. ובלוקת איהו אפשר לפרשי בפירוש רבינו תנאל, פירש אילן שולוקת משרה וטוענין ולוקת - אף על פי למה יצדק ומשרה שבישוש שם ירק? כיון שטוענין לו שחפורב קנה
25 סמיכה זו אלא צריך לפרש בלוקת כמו פירוש בקונטרס. או כרבינו יצחק חרבי מרדכי. כך פירש רבינו יצחק על הסוגיא לפי שיטת רש"י. וקשה לו: מה הוצרך לחלק בדיקת בין לוקה דיאלין
26 ללוקה ומתנין ועוד: והי דלמה המתנין לרביא משנה זו ומשרה וירק באהרות, דמקמינן משנתייהו ועד לקרני בחתופתא (פרק א): ורבי יוסי מתיר בתרדל. שאומר לו: בדרך ששעית בתוך שך
27 - כך אני עשה שתי שלי. משמע דבעל לרביא סמך תחלה. ומפרש רבינו עם ורבינו תנאל דחכי רשטינן: אלא אמר רבינא קסברי רבנן על המוקי לחדלוק את עצמו. השתא הרי ביה מכל
28 שנינו ולעיל. דהואי בתרדל מורה רבא דרבי לרביא סמך אילן ירק - ואי סמך, משום דקא סברי רבנן דדוקא על המוקי לחדלוק את עצמו, דהיינו כי אינך בתרדוק. אלא כי ליכא דבר בתוק
29 - לא מקמי הסומך מוקי, ולא אסר סבא לסמוך אפילו לרבנן. אלא יוקא בור. משום טעמא דכל טרא מורא דקא מותת מרפתא לארעאי, ולהכי חשבו ההומן מוקי. אפילו כי ליכא בור. ויבין
30 דלרבנן נמי סמך - ואני שפיר פלוניתייהו, כדפרישית לעיל אליבא דאבי. ולכך הרי היה ולא מוקי בלוקת, ובגון שסמך בעל דבורים תחלה. משום דאם כן לא היה מתיר רבי יוסי לסמוך
31 לבעל החדל, וכן בעל הדבורים לא עשה הלל שלא חתנו. ודוקא בתרמין כלא חתנו, שעשה קצת שלא כהוגן בעל הדבורים, מתיר רבי יוסי לבעל החדל לסמוך, דכפרישית לעיל. ולפי
32 זה אתי שפיר, דלמסקנא זו לא נצטרך לחלק בין לוקה האילן ללוקה משרה. ולהכי המתין נמי כרד להביא מתניתין דמשרה. משום דמיה צריך לחזור מכל שנינו ולעיל. ולפי שפיר

על דעתיה דרבי אליעזר, אם אין דם אין בשר, אף על פי שאין בשר יש דם. אם אין קמין אין שירים, אף על פי שאין שירים יש קמין. על דעתיה דרבי יהושע, אם אין דם אין בשר, אם אין בשר אין דם. אם אין קמין – אין שירים, אם אין שירים – אין קמין.

אמר רבי מנא: תפתר ברבי אליעזר, דרבי אליעזר אמר: אף על פי שאין שירים – יש קמין. אמר רבי יוסה כי רבי בון, רב ורבי יוחנן, תריהון אמרין: מודה רבי יהושע שאם עבר וזרק את הדם שהרצה.

הלכה ו' מתני' – נטמא קהל או רבו, או שהיו חפזנים טמאים והקהל טהור, יעשו בטמאה.

נטמא מעוט תקהל – הפהורין עושין את הראשון, והטמאין עושין את השני.

גמרא – מאן תנא רוב? רבי מאיר, דתני רבי מאיר אומר: היא מחצית כל השבטים. היא מחצית כל השבטים. היא מחצית כל שבט ושבט ובלבד רוב.

ר' יודה אומר:

[דף נ' ע"א]

חזי כל שבט ושבט ובלבד רוב שבטים שלמים שבט אחד גורר כל השבטים. רבי מאיר אומר: כל השבטים קרויים קהל. ר' יודה אומר: כל שבט ושבט קרוי קהל,

מה נפק מביניהון? גרירה. רבי מאיר אומר: אין שבט אחד גורר כל השבטים. רבי יודה אומר: שבט אחד גורר כל השבטים. אתיא דרבי יודה ברבי שמעון, כמה דרבי שמעון אומר: שבט אחד גורר כל השבטים. כן רבי יודה אומר: שבט אחד גורר כל השבטים, אף על גב דרבי יודה אמר שבט אחד גורר כל השבטים מודה הוא שתהא הוריה מלשכת הגזית.

אמר רבי יוסה: טעמא דהן תנניה: "מן המקום שהוא אשר יבחר ה'".

מה טעם דרבי יודה? "ונסלח לכל עדת בני ישראל", מה טעמא דרבי שמעון? "כי לכל העם בשנגדה". מה מקום רבי שמעון טעם דרבי יודה? "ונסלח לכל עדת בני ישראל" – פרט לנשים ולקטנים. מה מקום ר' יודה טעם דרבי שמעון? "כי לכל העם בשנגדה" – פרט לשתחלתה בודון וסופה בשנגדה.

ר' אבון בשם ר' בנמינ בר לוי: קרייא מסייע למאן דאמר כל שבט ושבט קרוי קהל – גוי וקהל גוים יהיה מוסד" ואדון לא נולד בבנימין.

אמר רבי יהודה בר בא: בשם שנתן חולקין באן כף הם חלוקין בטמאה, דתני, היה הצבור הוצים טהורין והוצין טמאים. הטהורין עושין את הראשון והטמאים השני, דברי רבי מאיר. ר' יהודה אומר: הטהורין עושין לעצמן והטמאין עושין לעצמן. אמרו לו: אין הפסח בא הוצין, אלא או בלם יעשו בטרה או בלם יעשו בטמאה. מנו אמרו לו כרבי יודה:

[דף נ' ע"ב]

דתנינן תמן, נטמאת אחת מן החלות או אהד מן הפדרים. ר' יהודה אומר: שניהם יצאו לבית הישרפה, שאין קרבן צבור חלוק. והכמים אומרים: הטמא בטמאתו והטהור יאכל. ר' יוסה בי ר' בון בשם ר' יוחנן: מני אמרו לו חכמים, שהן כשיטת ר' מאיר.

על דעתיה דרבי מאיר, הוון מחצה על מחצה מה את עבד ליה? כרבה במעוט, אין תימר כרב – הטהורים אינן עושין את הראשון. אין תימר במעוט – הטמאין אין עושין את השני. אמר רבי יוסה: לא אמר רוב טהורים אינן עושין את הראשון ורוב טמאין אינן עושין את השני לא אמר, אלא רוב טמאין לא ידחו לפסח שני.

על דעתיה דרבי יודה, הוון מחצה על מחצה מה את עבד ליה? רבי בא משם רב: מטמאין אהד בשני. שמואל אמר: משלחין אותו לדרה רחוקה. אתיא במאן דאמר: תיחיד מכריע על הטמאה, ברם במאן דאמר אין תיחיד מכריע על הטמאה – משלחין שנים.

דרב כרבי אלעזר, כמה דאמר רבי לעזר: היה הצבור מנעי נבלות מנעי שרצים – עושים בטמאה, שאין שם מים למבל, אבל אם יש מים למבל – אינן עושין בטמאה.

אמר רבי לעזר: הכא בטמאת כלי שרת, הכא בטמאה הוא, בא בטמאת כלי שרת, הכא בטמאת ידים, הכא בטמאת סבינים.

היה צבור שלישי ובין שלישי טמאין שלישי טהורין. ר' מנא בשם הווקיה: ובין וטמאין רבין על הטהורין ועושין בטמאה, ובין – אינן עושין לא הראשון ולא את השני. אמר רבי זעירא:

[דף נ"א ע"א]

הזב עשו אותו פמומר בהוריה, כמה דתימר תמן מומר בהוריה אינו לא מעלה ולא מוריד, אוף הכא אינו לא מעלה ולא מוריד.

בני חבורה שנטמא אחד מהן ואין ידוע איזהו – צריכין לעשות פסח שני. צבור שנטמא אחד מהן ואין ידוע איזהו, ר' זעירא אומר: יעשו בטמאה.

תני ר' הושעיה: יעשו בספיקן. לא מסתברא דלא, כהדא דתני ר' הושעיה: שלא לענש ליחיד ברת. רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש: להוריה הלכו אחר ושיבת ארץ ישראל, למאזה הלכו אחר רוב נכנסין לעזרה. מה בכל בת וכת, משערין או אין משערין אלא בת הראשונה בלבד? אמר רבי יוסה ברבי בון עד שהן מפהיץ הן משערין עצמן.

אמר רבי יהושע בן לוי: דראייה הלכו מלבוא חמת עד נחל מצרים. רבי תנחומא בשם ר' הונא: מטמא דרבי יהושע בן לוי: "ועש שלמה בעת ההיא את החג וכל ישראל עמו" וגו'.

הלכה ז' מתני' – הפסח שנוצק דמו ואחר כך נודע שהוא טמא הציץ מרצה נטמא טמאת הגוף אין הציץ מרצה מפני שאמרו נזיר ועושה פסח הציץ מרצה על טמאת הדם ואין הציץ מרצה על טמאת הגוף נטמא טמאת התהום הציץ מרצה:

גמרא – מתניתא בשנטמא משירד לאורו של כלי, אבל אם נטמא עד שהוא מלמעלן נעשה במקבל מים.

מניין לספק קבר התהום? רבי יעקב בר אחא בשם רבנין: "או בדרך רחקה לכם" מה "לכם" בגלוי אף כל דבר שהוא בגלוי, יצא קבר התהום שאינו בגלוי. עד בדין עושי פסח, נזיר מניין? רבי יוחנן בשם רבי: "וכי ימות מת עליו", מה עליו שהוא בגלוי, אף כל דבר שהוא בגלוי, יצא קבר התהום שאינו בגלוי.

צבור שנטמא בספק התהום, מהו שירצה עליו את הציץ? קל וחומר, מה אם היחיד

[דף נ"א ע"ב]

שהרעת כהו בטמאה ידועה ויפיתה כהו בספק קבר התהום, צבור שייפיתה כהו בטמאה ידועה אינו דין שייפיתה כהו בספק קבר התהום? קל שאף מקל ביחיד את מחפור בצבור. קל שאף מקל ביחיד – שאם נתודע לו לפני זריקה יעשה כמי שנטמא לאחר זריקה, בשביל שלא ידחה לפסח שני. את מחמיר עליו בצבור, שאם נתודע לו לאחר זריקה, יעשה כמו שנטמא לפני זריקה בשביל שלא יאכל הבשר. קל שאף מקל בנזיר טהור, שאם נתודע לו לפני זריקה יעשה כמי שנטמא לאחר זריקה שלא יביא קרבן טמאה, את מחמיר בנזיר טמא שאם נתודע לו לאחר זריקה יעשה כמו שנטמא וקור

ונטמא מביא קרבן טמאה על כל אחד ואחד פתדא דתנא נטמא וחור ונטמא מביא קרבן טמאה על כל אחד ואחד.

עובד של פסח מהו שיניצה עליו את הציץ. קל וחמר, ומה אם הכעלים שהרעתה בהן בזמן ובחולה ייפיתה בהן בספק קבר התהום. עובד שייפיתה בהו בזמן ובחולה אינו דין שתינפה בהו בספק קבר התהום, לא! אם אמרת בפעלים שייפיתה בהן בשאר כל הטמאות שבשנה, תאמר בעובד שהרעתה בהו בשאר כל הטמאים שבשנה, הואיל והרעת בהו בשאר כל הטמאות של כל השנה תורע בהו בטמא מת בפסח. מיי גדון, ר' נחמן בשם ר' מנא: "לכם" בין לו בין לעובד שלו. עד גדון עושי פסח, נזיר מניין? ר' יוסה בשם רב חסדא: תינין סברין מימר: "עליו" לא על העובד שלו. מן מה דתני היא נזיר היא עושה פסח, תדא אמרה מה דנפל לדין נפל לדין.

איזהו קבר תהום? המת שנקבר בקש ובתבן וכעפר ובצורות. אךל אם נקבר בפנים ובאפלה ובנקיני הפלעים – אינו עושה קבר תהום. כללו של דבר, כל שאת יכול לפנותו עושה קבר תהום. וכל שאין את יכול לפנותו – אינו עושה קבר תהום. וקש ותבן אין את יכול לפנותו. מתניתא דלא ברבי יוסי דרבי יוסי אמר: מתניתא דלא ברבי יוסי, דרבי יוסי אמר:

[דף נ"ב ע"א]

תבן ובטלו – בטל.

רבי יוסי בי רבי בון בשם רב חסדא: דברי הכל היא. מאי דאמר רבי יוסי – בשבלל בעפר. יש תבן שהוא בעפר, ויש עפר שהוא בתבן, תבן שאין עת עתיד לפנותו – הרי הוא בעפר, עפר שאת עתיד לפנותו – הרי הוא בתבן. דבית רבי ינאי אמרי: חופהו מחצלות בטל. איתא חמי, מלאה מחצלות – לא בטל. חפהו מחצלות בטל, מלהו חריות צריכה. רבי וריקן רבי אמי בשם רבי שמעון בן לקיש: אפילו רק.

איזהו קבר תהום? כל שאין אדם זוכרו, וחש לומר שפא אחד בסוף העולם יודע, בהזקת תחי בהי. תפטר, שמצאו קמציין.

תני, אין לך עושה קבר תהום אלא המת בלבד, הא נבלה – לא, קל וחמר! מה אם המת שאינו עושה משקב ומושב עושה קבר תהום, נבלה שהיא עושה משקב ומושב אינו דין שתעשה קבר תהום? לאי זה דבר נאמר 'אין לך דבר עושה קבר תהום אלא המת בלבד'? להוציא משקב ומושב.

תמן תנינן, כל הזבחים שקבל דמן: זר, אונן, וטבול יום, מחסר בגדים, מחסר כפורים, ושלא רחויץ ידים ורגלים, ערל, טמא, יושב, עומד על גבי בלים, על גבי בהמה, על גבי חברו – פסל.

דרומאי אקרו: בטמא טמאת זיבה וטמאת צרעת אנו קיימין, אבל בטמא מת אינו מחלל. מאחר שהתר מקלל טמאה לרבים בפסח.

מתיב רבי שמעון בן לקיש: לדרומאי: מה אם הפעלים שייפיתה בהן בשאר כל הטמאות שבשנה, הרעתה בהן בטמא מת בפסח, עובד שהרעתה כחו בשאר טמאות של כל השנה אינו דין שתורע כחו בטמא מת בפסח.

ועוד, ששנה רבי, הציץ מרצה על טמאת הדם אין הציץ מרצה על טמאת הגוף. אין תימר בטמא טמאת זיבה וטמאת צרעת אנו קיימין.

[דף נ"ב ע"ב]

לית זכיל, דתנינן, מטמא טמאת תהום – הציץ מרצה. מה עבדין לה דרומאי?

פתרין לה בפעלים. והא תנינן גזיר, פתרון לה בעובדין. על דעתיה דרבי שמעון בן לקיש, לא שניא היא פעלים היא עובדין.

אמר רבי ירמיה: הרי זה קל וחמור שיש עליו תשובה, דאינון יכלין מימר ליה, לא, אם אמרת בפעלים שהרעתה בהן בנקו ובהולת, תאמר בעובד שייפיתה כחו בזקו ובהולת. וכל קל וחמור שיש עליו תשובה – בטל קל וחמור.

אמר רבי חנניה: הרי זה קל וחמור שיש עליו תשובה, דאינון יכלין מימר ליה: לא, אם אמרת בפעלים שפילת זכריו ועבדיו מעבבין אותו, תאמר בעובד שאין מילת זכריו ועבדיו מעבבין אותו. וכל קל וחמור שיש עליו תשובה – בטל קל וחמור.

רבי יצחק בר גופתא בעיא קומי רבי מנא: אילו יחיד בפסח למד מן הצבור בפסח, עובד בשאר ימות השנה למד מן הצבור בפסח.

רבי אמי בעי: הנהן טמא מה את עבד ליה, בטמא טמאת זיבה וטמאת צרעת. והתנינן מחסרי פפרה, אם משטבל הוא מחלל לא כל שפן עד שלא טבל. הנהן טבול יום, מה את עבד ליה בטבול יום מן

המות. איתא חמי, טמא מות אינו מחלל לא כל שכן טבול יום מן המות. אלא טבול יום מן השרץ. איתא חמי, טבול יום מן המות אינו מחלל, לא כל שכן טבול יום מן השרץ.

אמר רבי שמואל רב יודן: מנעי זבין. רבנן דמקריין פתריין בלה בזב טבול יום שראה אחת, טמא מות שראה שתיים, מקפר פפורים שראה שלש.

על דעתין דרומאי – מנע זב בזב. נישמעניה מן הדא, דאמר רבי אליעזר בשם רבי הושעיה: "ונשא אהרן את עזו הנקדשים" – עזו הקרבים לא עזו המקריבין. מהו עזו הקרבים? דם זב לא מנע זב. ודכותה עזו המקריבין מנע זב. הדא אמרה, הנה הצבור מנעי זבין ומנעי זבות – אינן עושין בטמאה:

הלכה ח' מתני' נטמא שלם או רבו, שורפין אותו לפני הבירה מעצי המערכה. נטמא מעוטו, והנותר, שורפין אותו בהצרותיהן או על גגותיהן מעצי עצמן. הצוקנין שורפין אותו לפני הבירה בשביל להנות מעצי המערכה.

[דף נ"ג ע"א]

גמרא – רבי חמא בר עוקבה בשם רבי יוסי בן חנינה: גדי לפרסמו, להודיע שקלקל בו. אמר ר' ירמי שורפו לפני הבירה מעצי עצמו – אין שומעין לו. לא צורקה דלא אמר ר' ירמי שורפו על גגי מעצי עצמו – כל שכן אין שומעין לו.

רבי ירמיה בשם רבי הילא: להודיע לבא אחריו שהוא צויקן. תדע לך בכל אתר לא צוח ליה 'צויקן', וְכֵּן אֵת צוּח ליה צויקן. קל תקלו באכסניי.

אמר רבי יוחנן: מגדל היה עומד בהר הבית והיה קרוי 'בירה'. רבי שמעון בן לקיש אמר: כל הר הבית קרוי בירה – "ולעשות הפל ולבנות הבירה אשר הכינותי":

הלכה ט' מתני' – הפסח שיצא או שנטמא, ישרף מיד.

נטמאו הבגלים או שמתו, תעבר צורתו וישרף בששה עשר.

רבי יוחנן בן ברוקה אמר, אף זה ישרף מיד, לפי שאין לו אוכלין:

גמרא – תני רבי חייה: פסול פגול – גוף הוא ונשרף מיד. נטמאו בעלים או שמתו – פסול מכשיר טעון צורה. אמר רבי יוסה: מתניתא אמרה בן, פסח שייצא או שנטמא – פסול גוף הוא ונשרף מיד, נטמאו הבעלים או שמתו פסול מכשיר הוא וטעון צורה.

רבי תמא בר עוקבה בשם רבי יוסה בר תנינה, רבי נחמיה רבי יוחנן ברוקה: שניהם אמרו דבר אחד, דתני.

אמר רבי נחמיה: וכי מפני אנינה נשרף, והא לא נשרף אלא מפני הפמאה, שאלו מפני אנינה נשרף היה לשלשתן לשרף. דבר אחר, והלא פנחם היה עמהן? דבר אחר, והלא מתר לאוכלו מבערב?

על דעתיה דרבי נחמיה ושרף וימנה. סבר רבי נחמיה שלשתן נשרפו. היה לו לפנחם לזבל, ואדין לא נתמנה כהן גדול. והיה לו לאהרן לזבל מבערב? סבר רבי נחמיה אנינה לילה תורה.

[דף נ"ג ע"ב]

אמר רבי ירמיה: אוף רבי יוסי הגלילי דכותהון, תנינן תמן, הטאת שקבל דמה בשני פוסות, יצא אחד מהן לחוץ – הפנימי כשר. נכנס אחד מהן לפנים, רבי יוסי הגלילי מכשיר בהיצוץ והכמים פוסליו. אמר רבי יוסי הגלילי: ומה אם במקום שפחשבה פוסלת בחוץ לא עשה בה המשאך פיוצא, מקום שאין הפחשבה פוסלת בפנים אינו דין שלא נעשה המשאך נכנסם?

נכנס לכפר, אף על פי שלא כפר – פסול. דברי רבי אליעזר. רבי שמעון אומר: עד שייכפר. רבי יודה אומר: אם הכנים ושנג – כשר. כל הדמים פסולין שנתנו על גבי המזבח – לא הרצה הציץ אלא טמא, שהציץ מרצה על טמא, ואינו מרצה על היוצא.

אמר רבי לעזר: תדע לך שהוא פסול מכשיר, כרבי יוסי הגלילי, שהרי חברו מבחוץ והוא כשר. תדע לך שהוא פסול גוף כרבנן, שהרי הוא במקוצתו והוא פסול.

רבנן דרשין מפני שלא נכנס מקצת דמה לפנים, אכול תאכלו אתה. הא אם נכנס מקצת דמה לפנים יפה עשיתם ששרפתם. רבי יוסי הגלילי דרש: מפני שלא נכנס כל דמה לפנים, אבל תאכלו אתה, האם אם נכנס כל דמה לפנים יפה עשיתם ששרפתם. מה טעמא דרבנן? "יכל הטאת אשר יובא מדמה" – אפילו מקצת דמה. מה טעמא דרבי יוסי הגלילי? "הן לא הובא את דמה אל הקדש פנימה".

בהדא דתני, רבי יוסי הגלילי אומר: אין כל הענין הזה מדבר אלא בפרים הנשרפין ובשעירים הנשרפים, לתן עליהן לא תעשה על אכילתן, וללמוד שפסוליהן נשרפין בבית הפירה. אמרו לו: מנין

לחטאות שאם נכנסם מדמיה לפנים תהא פסולה? לא מן הדין קרייא – "הן לא הובא את דמיה אל הקדש פנימיה", הו אינו אומר "מדמיה" אלא 'כל דמיה'. תשובה לרבי עקיבה שהיה אומר "מדמיה" לא 'כל דמיה'.

[דף נ"ד ע"א]

הלכה י' מתני' – העצמות, והגידין, והנותר, ושרפו בששה עשר.

ואם חל ששה עשר להיות בשבת, ושרפו בשבעה עשר, לפי שאינן דוחין לא את השבת ולא את יום טוב:

גמרא – עצם שאין עליו בשר, רבי יוחנן אומר: אסור לשוברו. רבי שמעון בן לקיש אומר: מתר לשוברו.

מתיר רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש: והו תנינן, העצמות והגידין והנותר ושרפו בששה עשר, ויקוץ מפני המוח שבקולית,

ויחליץ את הבשר מהן עצם ויהנה מן העצם. סברין מימר אין חולצין את הפסול. אומר רבי אליעזר: ואפילו תימר חולצין, פתר לה רבי יעקב, דרבי יעקב אומר: הבא בכשר משעה ראשונה ונטמא – אסור בשבירת העצם.

רבי אימי בשם רבי לעזר: מה פועם אמרו העצמות והגידין והנותר ושרפו בששה עשר? שהשורף יש בו משום שובר.

שמואל אומר: נמנין על מוח שבראש ואין נמנין על מוח שבקולית. נמנין על מוח שבראש, שהוא יכול להוציא דרך האזן, ואין נמנין על מוח שבקולית, שאין יכול להוציא אלא דרך שבורה. רבי יוחנן אומר: נמנין על מוח שבקולית. רבי יעקב בר אחא בשם רבי יוחנן: אין נמנין על מוח שבקולית, ואם נמנה – נמנה. על דעתיה דרבי יוחנן, וישרף וימנה? מפני אבדן קדשים. על דעתיה דשמואל: וישרף וימנה?

[דף נ"ד ע"ב]

סבר שמואל פרי יעקב, דרבי יעקב אומר, הבא בכשר משעה ראשונה ונטמא – אסור בשבירת העצם.

מה חמית מימר – "לא תותירו מפניו עד בקר והנותר מפניו עד בקר באש תשרפו", אחר שגני בקרים אחר בקרו של ארבעה עשר ואחר בקרו של חמשה עשר. ובתיב: "והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף",

מהו להצית את האור במדורת חמין? מאן דיליף מן הנותר – אסור, מאן דלא יליף מן הנותר – מתר. אמר רבי בון בר יהי: ירדו לה כשיטת רבי ישמעאל, כמה דרבי ישמעאל אמר תמן תינוק שעבר זמנו נמול בין ביום ובין בלילה, והכא עבר זמנו נשרף בין ביום ובין בלילה.

הלכה יא מתני' – כל הנאכל בשור הגדול, יאכל בגדי הרד,

וראשי כנפים והפוקסים.

השובר את העצם בפסח הטוהור, הרי זה לוקה ארבעים. אבל המותיר בפטהור והשובר בפטמא, אינו לוקה את הארבעים:

גמרא – גידים הרבים, רבי יוחנן אמר: נמנין עליהו. רבי שמעון בן לקיש אמר: אינו נמנין עליהו. רבי יעקב רבי אחא בשם רבי זעירא: מחלפה שיטתיה דרבי יוחנן, מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש. דאיתפלגו, דתנינן תמן, אלו שעורותיהן כבשרו: עור האדם, ועור הזיר של ישוב. רבי יוסה אומר: אף עור של הזיר תבר. עור חטרת גמל הרבה, עור הראש של עגל הרד, עור בית הפרסות, עור בית הבשת, ועור השליל, ועור שתחת האליה, ועור האנגה, והפה, והלמאה, והחמט. רבי יהודה אומר: הלמאה בחלדה, וכלן שעבדן או שהלף בהן כדי עבודה – טהורין, חוץ מעור האדם.

רבי יוחנן בן נורי אומר: שמנה שרצים יש להן עורות.

אמר רבי יוחנן:

[דף נ"ה ע"א]

לא שגנו אלא לאסור ולטמאה, אבל ללקות – עור הוא, ואין לוקין עליו משום נבלה.

רבי שמעון בן לקיש אמר: משנה שלמה שנה רבי בון לאסור, בין ללקות בין לטמאה. מחלפה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש, תמן הוא עבד ליה בשר, וכא לא עבד ליה בשר.

אמר רבי יודה בר פזי: שניא היא תמן שהיא עור, ועור סופו להקשות. כל שכן מהלפדה שיטתיה דרבי שמעון בן לקיש, מה אין תמן שפופו להקשות הוא עבד ליה בשאר, כאן שאין סופו להקשות לא כל שכן. אמר רבי אביו: טעמא דרבי שמעון בן לקיש "ואכלו את הבשר" – לא גידים.

רבנן דקיסריה, אמר רבי הנה, רבי איסי חד מיהלף וחד כהדין תניי. מאן דמיהלף לית ליה פלגן קישויי.

וכמה ישבור? רבי יוסי ורבי זעירא בשם רבי יוחנן: עד כדי שתהא היד מהגרת. רבי יונה אמר רבי זעירא ורבי בא, תריהון בשם רבי יוחנן חד אמר כדי שתהא היד מהגרת והורגה אמר אפילו צפרן. מאן דאמר יד – כל שכן צפרן. מאן דאמר צפרן אכל יד – לא.

רבי יוחנן ורבי שמעון בן לקיש, תריהון אמרי: לעולם אינו חיב עד שישבר עצם שניש עליו בשאר וממקום בשאר. רבי יעקב בר אחא אמר שמואל בר אבא בעי מעתה לעולם אינו חיב עד שיטול אבן וירסם

עצם, לחיב על כל עצם ועצם. הדיא דתימר בהתרייה אחת, אכל בשתי התריות, שכן אפילו עצם אחד ושברו והזר ושברו – חיב שתיים.

רבי ירמיה בעי, הדיא פליגא על רבי שמעון בן לקיש, דרבי שמעון בן לקיש אמר: עצם שאין עליו בשאר מותר לשוברו לא אמר אלא שלא ילקח הא לאסור אסור:

אכל המותר בטהור והשובר בטמא אינו לוקה ארבעים. רבי אבון בשם רבי אליעזר: מתניתא בשבא בטמאה משעה ראשונה, אכל אם בא בטהרה ונמא, כבא בטהרה ולוקין על שבירתו.

[דף ג"ה ע"ב]

מתיב רבי יוחנן לרבי שמעון בן לקיש: והא תנינן עצמות והגידים והנותר ישרפו בששה עשר, וקוין מפני מה.

ויחליץ בשאר מן העצים וקוין. שלא לפשע תחת הבשר.

הלכה יב מתני' – אבר שיצא מקצתו, הותר עד שמוגיע לעצם, וקולף עד שמוגיע לפרק, והותר.

ובמקדשין קוצץ בקופיין, שאין בו משום שבירת העצם.

מן האגף ולפנים בלפנים, מן האגף ולחוץ בלחוץ. החלונות, ועובי החומה, בלפנים.

גמרא – רבי סימון רבי יהושע בן לוי בשם בר פדיה: הפגול והנותר – מצטרפין לטמא את הידים עד כדי עונשן בכזית,

מהו שיפסלו בתרומיה? קל וחמר, אם מטמאין את הידים לפסל בתרומה, הן עצמן לא כל שכן?

ההן יוצא מה את עבד ליה מטמא את הידים או אינו מטמא את הידים? אין תימר ההן יוצא מטמא את הידים – פגול ונותר אינן פוסלין בתרומה, אין תימר פגול ונותר אינן פוסלין בתרומה – ההן יוצא לא נזרו עליו כלום. דלא בן, וממא צד החיצון וצד הפנימי?

אמר רבי אבין: מאן אית ליה דבר טמא מחמת עצמו, לא רבי מאיר?

לא בן אמר רבי יוחנן: כל הדברים טהורין ברבן, פיון שחתף רבן – לאו פרוש הוא. יהא פמגיעי בו ויהא פסול.

אמר רבי הנגיה:

[דף נ"ז ע"א]

במחתף כל שהוא ומשליף.

רבי בא בשם רב יהודה: לא קדשו תחת האגוף שבירושלם.

רבי ירמיה בשם רב שמואל בר רב יצחק: כדי שיהו מצורעין מנגיין תחתיהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים, ודכותה לא קדשו תחת האגוף של הר הבית, כדי שיהו זבין מנגיין תחתיהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים. מצורע אין לו איכן להגן, זב יש לו איכן להגן, זב יש לו איכן להגן בכל ירושלם.

רבי יוחנן בר מדיא בשם רבי פנחס: מן מה דאנן חמוי רבנן שלחין סנדליהון תחת האגוף של הר הבית, הדיא אמר שלא קדשו תחת האגוף של הר הבית.

רב שאיל לרבי היא רבה: נגות ירושלם מה הן? אמר ליה: מן מה דמתלין מתלא – פסקה כזיתא והלילה, מתבר אגרייא, הדיא אמרה נגות ירושלם קדש. רבי ירמיה רבי מיישא רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב: נגות ירושלם חול. והא תנינן מן האגוף ולפנים כלפנים מן האגוף ולחוץ כלחוץ? פתר לה בגג מבצר לאזיר הצר היא מתניתא.

והא תנינן תחלונונות ועבי החומה קלפנים? עוד היא בגג מבצר לאויר הצר היא מתניתא. ואתיא בההיא דאמר רבי אחא בשם רבי היננא: "ויאכל חל וחומה" – שורא ובר שורא.

אם עבי החומה קדשו כל שכן חלון, אמר רבי אחא: בחלון שעל גבי האגוף נצרכה, אף על גב דתימר לא קדשו תחת האגוף של ירושלם חלון שעל גב האגוף קדש.

תני בשם רבי יהודה: מחילות שתחת החיכל חול ונגות החיכל קדש. רבי אימי בשם רבי שמעון בן לקיש: מתניתא אמרה בן, מדרה היתה שם ובית כפא של כבוד וזה היה כבודו, מצאו נעול ידע שיש שם אדם, פתוח ידע שאין שם אדם.

אמר רבי יוסה: וכי צואה טמאה והלא אינה אלא נקיוה. ונדא אמר דא? יוצא והולך לו במסכה ההולכת תחת הבירה ונרות דולקין מיכן ומיכן עד שהוא מגיע לבית המביקה. אם קדש הוא ילך לו בקצרה.

הלכה יג מתני' – שתי חבורות שהיו אוכלות בבית אחד, אלו הופכין את פניהם הילך ואוכלין, ואלו הופכין את פניהם הילך ואוכלין, והמחם באמצע.

וכשהשמש עומד למזוג, קופץ את פיו ומחזיר את פניו עד שמגיע אצל חבורתו ואוכל. והפלה, הופכת פניה ואוכלת.

[דף נ"ז ע"ב]

גמרא – בתיב: "לא תוציא מן הבית מן הכשר הוצה", אין לי אלא חוץ לבית חוץ לחבורה מנין תלמוד לומר לא תוציא הוצה. אמר רבי יודה: מיפן שאם הוציא חוץ לחבורה שהוא מתחייב. אמר רבי מנא: אמר קרייא "לא תוציא הוצה", וכן אמרין אם חוץ לחבורה שהוא מתחייב לא כל שכן חוץ לבית. רבי אימי בעי, הוציא מחבורה לחבורה בשני זיתים, חייב שתים משום "לא תוציא מן הבית ומשום לא תוציא" הוצה.

נמנו על הפסח, הוציא אחד בזית – חייב. לשנים שלשה – פטורין מפני שבני חבורתן ראוין להמשך אצלן, אלא שהן עוברין בעשה. וכרבי שמעון, אפילו בעשה אינן עוברין, דתני, "על הכתים אשר יאכלו אותו בהם" – מלמד שהפסח נאכל בשני מקומות, יכול אף אוכליו יהו אוכלין אותו בשני מקומות? תלמוד לומר "בבית אחד ואכל". הא ביצד? פסח נאכל בשני מקומות ואין אוכליו אוכלין אותו בשני מקומות. רבי שמעון אמר: אף אוכליו אוכלין אותו בשני מקומות.

מה מקנים רבי שמעון "בבית אחד ואכל" – שלא תהא חבורה מקצתה אוכלת בפנים ומקצתה אוכלת בחוץ.

יחיד שהוציא כזית חוץ לחבורה, מפני שבני חבורתו ראויים למשך אצלו נפטר מלא תעשה. רבי היה בר בא בעי, למה לי ברבי שמעון, אפילו פרבנו, מפני שבני חבורתו ראויין למשך אצלו נפטר מלא תעשה, אפילו בעשה לא יהו.

שמש שאכלו כזית, והוא בצד התנור, אם היה פתח ממלא את כרסו מפניו. אם רצו לחלק לו כבוד – באין ואוכלין עמו בצד התנור, ואם לאו – נותנין לו חלקו ואוכל במקומו.

[דף נ"ז ע"א]

תמן אמר דרבי שמעון היא. ולא שמייעין דאמר רבי הילא: רבי איסי רבי אליעזר בשם רבי הושעיה, הכל מודין בתחלה שהו חולקין, בסוף שאינן חולקין, מה פליגי? בשהיו יושבין ואוכלין, ופקעה עליהן חקורה. רבי שמעון אומר: עוקרין הו חלקן ואוכלין במקום אחר. ורבנן אמרין: אינן עוקרין את חלקן ואוכלין במקום אחר.

רבי היא בר בא אמר: רבי יוסי בן חנינה בעי, מעתה המוציא אינו חיב עד שעה שיאכל? אתא רבי שמואל רבי אבהו בשם רבי יוחנן: המוציא אינו חיב עד שעה שיאכל. אמר רבי יעירא: ותני תמן, יחיד שהוציא כזית חוץ לחבורה – חיב. ולא פסל עצמו מפני חבורתו, הדיא אמרה אפילו לא אכל, אין תימר אכל, למה לי לא פסל עצמו מפני חבורתו? אמר רבי יוסה: כיון שהוציא פסלו, אפילו אכל דבר פסול אכל.

וידא אמר דא? יש שובר אחר שובר, אין מוציא אחר מוציא. או הדיא אמרה, כיון שהוציא פסלו. או הדיא אמרה, המוציא אינו חיב עד שעה שיאכל.

פשיטא דא מילתא, התחילו אלו ונטמאו אלו – זכו טהורין בחלקן של טמאין, ולא עוד אלא אפילו התחילו אלו ונטמאו הן – זכו טהורין בחלקן של טמאין. אבל התחילו אלו ונטמאו אחד מהן – לא זכו טהורין בחלקן של טמאין.

יחיד מפשיט ידו בכל חבית ואין חבורה מפשטת ידה בכל חבית. והא תנינן שתי חבורות! לא אמר אלא שתים, הא אחת לא. והא תנינן המיחם באמצע! מקום שהשמש מוכיח עליו – שם הוא חבורתו.

מִסְכַּת מְנַחוֹת פֶּרֶק שְׁנַיִם עֶשֶׂר

א. המְקַדֵּישׁ אֶת הָעוֹף וְנוֹלֵד בּוֹ מוֹם - יֵשׁ לוֹ פְּדִיּוֹן. הַקְּדִישׁוֹ בְּעַל מוֹם - אֵין לוֹ פְּדִיּוֹן, אֵין לָךְ שְׁטַעוֹן פְּדִיּוֹן אֲלֵא בְהֵמָה בְּלִבְדָּ. בְּכָבוֹר נֹאמַר: "לֹא תִפְדֶּה", בְּמַעֲשֵׂר נֹאמַר: "לֹא יִגָּאֵל". 'הָרִי עַל־חִלּוֹת' וְהִבִּיא רְקִיקִין, 'רְקִיקִין' וְהִבִּיא חִלּוֹת - מֵה שֶׁהִבִּיא הִבִּיא, וְיָדִי חוֹבְתָהּ לֹא יֵצֵא. 'אֵלוֹ שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנוֹת לְהִבִּיא בְּכָלִי אֶחָד' וְהִבִּיאָם בְּשְׁנֵי כְּלַיִם - לֹא קִדְּשָׁם בְּשְׁנֵי כְּלַיִם. 'בְּשְׁנֵי כְּלַיִם' וְהִבִּיאָם בְּכָלִי אֶחָד - לֹא קִדְּשָׁם בְּכָלִי אֶחָד. 'בְּכָלִי אֶחָד' - הִבִּיאָם בְּשְׁנֵי כְּלַיִם. אָמְרוּ לוֹ: 'בְּכָלִי אֶחָד נִדְרָת' - הָרִי זֶה לֹא יִחְזִיר, וְאֵם הַחֲזִיר הָרִי הוּא כְּשֵׁתִי מְנַחוֹת שְׁנִתְעַרְבוּ. 'בְּשְׁנֵי כְּלַיִם' וְהִבִּיאָם בְּכָלִי אֶחָד, וְאָמְרוּ לוֹ: 'בְּשְׁנֵי כְּלַיִם נִדְרָת' - הָרִי זֶה לֹא יִחְזִיר, וְאֵם הַחֲזִיר - וְאֵם הַחֲזִיר - הָרִי אֵלוֹ פְּסוּלִין.

ב. 'הָרִי עַל־י תוֹדָה בְּלֹא לַחֵם וְעוֹלָה בְּלֹא נִכְסִים' - כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמִבִּיא אוֹתוֹ תוֹדָה וְלַחֵמָה עֵמָה, וְעוֹלָה וְנִסְכֵּיהָ עֵמָה. כִּהֵן שְׁאָמַר: 'הָרִי עַל־י מְנַחָה שֶׁתִּקְמָץ וְתֹאכַל'. יִשְׂרָאֵל אָמַר: 'הָרִי עַל־י מְנַחָה שֶׁתַּעֲלֶה כְּלָה לְאִישִׁים' - כּוֹפִין אוֹתָם, וּמִבִּיא מְנַחָה כְּתוּבָה; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה, וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר, שְׁלֹא הַתְּנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִין.

ג. 'הָרִי עַל־י מִן הַמְנַחָה מִן שְׁעוּרֵין' - כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמִבִּיא מִן הַחֲטִיץ; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר, שְׁלֹא הַתְּנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִים. 'הָרִי עַל־י מִן הַחֲטִיץ' - כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמִבִּיא מִן הַקֶּמַח; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר שְׁלֹא הַתְּנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִין. 'הָרִי עַל־י חֲצִי עֶשְׂרוֹן' - כּוֹפִין אוֹתוֹ וְיִבִּיא עֶשְׂרוֹן שְׁלֵם; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר שְׁלֹא הַתְּנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִין. 'הָרִי עַל־י עֶשְׂרוֹן אֶחָד לְהִבִּיא בְּשְׁנֵי כְּלַיִם' - כּוֹפִין אוֹתוֹ וְיִבִּיא שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים בְּשְׁנֵי כְּלַיִם; דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן פּוֹטֵר, שְׁלֹא הַתְּנַדֵּב כְּדֶרֶךְ הַמִּתְנַדְּבִין. 'הָרִי עַל־י עֶשְׂרוֹן וּמְחַצְהָ' - כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמִבִּיא שְׁנֵי עֶשְׂרוֹנִים שְׁלֵמִים,

שְׁאִין מִתְנַדְּבִין כְּדֶרֶךְ חֲצִיאִין. 'הָרִי עַל־י מֵאָה עֶשְׂרוֹנוֹת לְהִבִּיא בְּכָלִי אֶחָד' - כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמִבִּיא שְׁשִׁים בְּכָלִי אֶחָד, וְאַרְבָּעִים בְּכָלִי אַחֵר, וְאֵם הִבִּיא מְחַצְהָ בְּכָלִי אֶחָד וּמְחַצְהָ בְּכָלִי אַחֵר - לֹא יֵצֵא. 'בְּשְׁנֵי כְּלַיִם' - מִבִּיא מְחַצְהָ בְּכָלִי אֶחָד וּמְחַצְהָ בְּכָלִי אַחֵר, וְאֵם הִבִּיא שְׁשִׁים בְּכָלִי אֶחָד וְאַרְבָּעִים בְּכָלִי אַחֵר - יֵצֵא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אָמְרוּ לִי חֲבֵרִי, מִפְּנֵי מֵה הָאוֹמֵר 'עַל־י שְׁשִׁים עֶשְׂרוֹן' מִבִּיא בְּכָלִי אֶחָד. שְׁשִׁים שְׁשִׁים וְאַחַד - מִבִּיא שְׁשִׁים בְּכָלִי אֶחָד, וְאַחַד בְּכָלִי אַחֵר? וְאָמַרְתִּי לָהֶן: אָמְרוּ אַתֶּם! אָמְרוּ: שֶׁכֵּן הַצְּבוּר מִבִּיא בְּיוֹם טוֹב הָרֵאשׁוֹן שֶׁל חַג שְׁחַל לְהִיּוֹת בְּשַׁבַּת שְׁשִׁים. אָמַרְתִּי לָהֶן: וְהֵלֵא שְׁשִׁים וְאַחַד מְקַרְבִּין? ! אָמְרוּ לִי: מַעַט יַחֲדִי מִן הַצְּבוּר אֶחָד. אָמַרְתִּי לָהֶן: וְהֵלֵא אֵלוֹ קְרִבִין בְּבִקְרָה, וְאֵלוֹ קְרִבִין בֵּין הָעַרְבִים. דְּבָר אַחֵר: וְהֵלֵא יֵשׁ שֵׁם מְנַחַת פְּרִים אֵילִים וּכְבָשִׁים, וְאֵין מְעַרְבִין מְנַחַת פְּרִים וְאֵילִים וּכְבָשִׁים זֶה בְּזֵה. אָמְרוּ לִי: אֵם לֹא, אָמַר אַתָּה! אָמַרְתִּי לָהֶן: תִּלְמוּד לּוֹמַר (בְּמִדְבָר כח, א): "סִלַּת מְנַחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן" - מְנַחָה שְׁשׁוּלֵט בָּהּ לְבוּלְלָה. אָמְרוּ לִי: בְּשִׁשִּׁים - שׁוּלֵט, בְּשִׁשִּׁים וְאַחַד - אֵינוֹ שׁוּלֵט? אָמַרְתִּי לָהֶן: כָּל הַשְּׁעוּרִים שֶׁבַתּוֹרָה קְצוּבִין הֵן, בְּאַרְבָּעִים סָאָה - הוּא טוֹבֵל, בְּאַרְבָּעִים סָאָה חֲסֵר קָרְטוֹב - אֵינוֹ יְכוֹל לְטַבֵּל בָּהֶן. כְּבִיצָה מְטַמָּא מְטַמָּאת אוֹכְלֵין חֲסֵר אֶפְלוֹ שׁוּמְשׁוּם - אֵין מְטַמָּא מְטַמָּאת אוֹכְלֵין. שְׁלִשָּׁה עַל שְׁלִשָּׁה טַמָּא מְדֻרָס, שְׁלִשָּׁה עַל שְׁלִשָּׁה חֲסֵר נִימָא אַחַת - אֵין מְטַמָּא מְטַמָּאת מְדֻרָס. הוּי כָּל הַשְּׁעוּרִין שֶׁבַתּוֹרָה קְצוּבִין הֵן.

ד. הַמִּתְנַדֵּב יֵין כְּדָבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא - נּוֹתְנִין לְסַפְּלִים שְׁמֹן, כְּדָבָרֵי רַבִּי טְרַפּוֹן, קָרֵב עַל גְּבֵי הָאִשִּׁים. הַמִּתְנַדֵּב יֵין כְּדָבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא, אֵינוֹ מִבִּיא, לֹא אֶחָד וְלֹא שְׁנַיִם וְלֹא חֲמִשָּׁה, אֲלֵא מִבִּיא שְׁלִשָּׁה כְּדִי שִׁיקְרָבוּ עִם הַכֶּבֶשׂ. אַרְבָּעָה - כְּדִי שִׁיקְרָבוּ עִם הָאִשִּׁים. שִׁשָּׁה - כְּדִי שִׁיקְרָבוּ עִם הַפָּר. שְׁבָעָה - כְּדִי

שִׁיקְרָבוּ עִם הָאֵיל וְעַם הַכֶּבֶשׂ, מִכָּאן וְאֵילָף, אַתָּה יְכוֹל לְחַלֵּקוֹ.

ה. 'פִּרְשֵׁי מִנְחָה וְאֵינִי יוֹדֵעַ מַה פִּרְשֵׁי' - הָרִי זֶה מְבִיא חֲמֵשׁ מִנְחוֹת לַחֲמֹשֶׁה מִיָּנִים. 'הָרִי עָלַי מִן מִנְחוֹת' - מְבִיא שְׁתֵּי מִנְחוֹת מִמֵּין אֶחָד. 'שְׁנֵי מִיָּנֵי מִנְחוֹת' - מְבִיא שְׁתֵּי מִנְחוֹת מִשְׁנֵי מִיָּנַי. 'הָרִי עָלַי מִן עֲשָׂרוֹנוֹת' - מְבִיא שְׁנֵי עֲשָׂרוֹנוֹת מִמֵּין אֶחָד. 'מִיָּנֵי עֲשָׂרוֹנוֹת' - מְבִיא שְׁנֵי עֲשָׂרוֹנוֹת מִשְׁנֵי מִיָּנַי. 'פִּרְשֵׁי מִנְחָה שֶׁל עֲשָׂרוֹנוֹת וְאֵינִי יוֹדֵעַ מֵאִיזוֹ מֵהֵן פִּרְשֵׁי' - הָרִי זֶה מְבִיא חֲמֵשׁ מִנְחוֹת מִחֲמֹשֶׁה מִיָּנִים שֶׁל שְׁשִׁים עֲשָׂרוֹנוֹת, שֶׁהֵן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֲשָׂרוֹנוֹת. 'פִּרְשֵׁי מִנְחָה שֶׁל עֲשָׂרוֹנוֹת וְאֵינִי יוֹדֵעַ שֶׁל כַּמָּה עֲשָׂרוֹנוֹת פִּרְשֵׁי' - הָרִי זֶה מְבִיא מִנְחוֹת שֶׁל עֲשָׂרוֹנוֹת, מֵאֶחָד וְעַד שְׁשִׁים, שֶׁהֵן אֵלֶף וְשִׁמּוֹנֶה וְשְׁלֹשִׁים עֲשָׂרוֹנוֹת; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: שֶׁל שְׁשִׁים עֲשָׂרוֹן. פִּרְשֵׁי מִנְחָה שֶׁל עֲשָׂרוֹנוֹת, וְאֵינִי יוֹדֵעַ מֵאִיזָה מִן פִּרְשֵׁי, וְכַמָּה עֲשָׂרוֹנוֹת פִּרְשֵׁי - הָרִי זֶה מְבִיא חֲמֵשׁ מִנְחוֹת מִחֲמֹשֶׁה מִיָּנַי, שֶׁל שְׁשִׁים וְשְׁשִׁים עֲשָׂרוֹן, מֵאֶחָד וְעַד שֶׁהֵן תְּשַׁעַה אֲלָפִים וּמֵאָה וְחֻמָּשִׁים עֲשָׂרוֹנוֹת; דְּבָרֵי רַבִּי. וְחֻכְמִים אוֹמְרִים: חֲמֵשׁ מִנְחוֹת מִחֲמֹשֶׁת הַמִּיָּנַי, שְׁלֹשִׁים עֲשָׂרוֹן שֶׁהֵן שְׁלֹשׁ מֵאוֹת עֲשָׂרוֹנִים. הָרִי עָלַי לְבוֹנָה - לֹא יִפְחוֹת מִן הַקֶּמֶץ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: מִשְׁקַל עֲשָׂרָה דִּינָרִין. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָה אוֹמֵר: כִּהֵן מְקַדְּשָׁה בְּכָלִי שָׂרָת, וּמְקַטְרֶהָ. אֲחֵרִים אוֹמְרִים: 'הָאוֹמֵר הָרִי עָלַי בְּרוּל' - לֹא יִפְחוֹת מִכֻּלָּיָא עוֹרֵב שֶׁבְּהִיכֵל.

מִסְכַּת מִנְחוֹת פֶּרֶק שְׁלֹשָׁה עֶשֶׂר

יג, א. 'הָרִי עָלַי עוֹלָה מִן הַבָּקָר' - יְבִיא עֲגֹל. 'מִן הַצֹּאֵן' - יְבִיא כֶּבֶשׂ. 'הָרִי עָלַי תּוֹדֶה וְשִׁלְמִים מִן הַבָּקָר' - יְבִיא עֲגֹל. 'מִן הַצֹּאֵן' - יְבִיא כֶּבֶשׂ. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: אִם יֵאמֵר לָךְ אָדָם כִּדְבָרֵי רַבִּי עֲקִיבָא עֲגֹל - קִבֵּל הֵימָנוּ. אֵיל - קִבֵּל הֵימָנוּ. כֶּבֶשׂ - קִבֵּל הֵימָנוּ, שֶׁבְּכֻלָּן הָיָה רַבִּי עֲקִיבָא נוֹתֵן אֶת הַטַּעַם,

עֲגֹל - שִׂיד הַגְּבוּהָ עַל הַעֲלִיּוֹנָה, אֵיל - לֹא גְדוֹל וְלֹא קָטָן אֲלָא בִּינּוּנִי. כֶּבֶשׂ - הַמוֹצִיא מִחֻבְרוֹ עָלָיו הָרֵאָיָה, כֶּשֶׁם שֶׁהַמְּקַדֵּשׁ סֹתֵם הָרִי זֶה מְבִיא אֶת הַגְּדוֹל שִׁבְהֵן, כִּךְ הָאוֹמֵר 'הָרִי עָלַי סֹתֵם' - הָרִי זֶה מְבִיא אֶת הַגְּדוֹל שִׁבְהֵן. 'הָרִי עָלַי לְמִזְבֵּחַ' - יְבִיא לְבוֹנָה, שִׁסְתֵּם הַקֹּדֶשׁ לְמִזְבֵּחַ - לְבוֹנָה. 'הַפִּרְשֵׁי לְמִזְבֵּחַ וְאֵינִי יוֹדֵעַ עַל מַה הַפִּרְשֵׁי' - הָרִי זֶה מְפָרֵשׁ וְהוֹלֵךְ, עַד שִׁפְרִישׁ, שִׁיבִיא מִכָּל מִין וּמִן הַקָּרֵב לְמִזְבֵּחַ. 'סִלַּע זֶה לְמִזְבֵּחַ' - יְבִיא בַּהּ עֲגֹל. 'הַפִּרְשֵׁי לְמִזְבֵּחַ וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְמִי הַפִּרְשֵׁי' - הָרִי זֶה מְפָרֵשׁ כִּנְגֵדָה וְהוֹלֵךְ, עַד שִׁיבִיא מִכָּל מִין וּמִן הַקָּרֵב לְמִזְבֵּחַ. 'עֲגֹל זֶה לְמִזְבֵּחַ, עֲגֹל זֶה לְמִזְבֵּחַ' - יְבִיאָנוּ עוֹלָה. 'הַפִּרְשֵׁי לְמִזְבֵּחַ, וְאֵינִי יוֹדֵעַ לְמִי הַפִּרְשֵׁי' - יְרַעָה עַד שִׁסְתָּאב, וְיִמְכֹר וְיִפְרִישׁ כִּנְגֵדוֹ וְהוֹלֵךְ, עַד שִׁיבִיא מִכָּל מִין וּמִן הַקָּרֵב לְמִזְבֵּחַ.

ב. 'הָרִי עָלַי קָרוֹן' וְהִבִּיא נִימוֹס, 'נִימוֹס' וְהִבִּיא קָרוֹן - מַה שֶׁהִבִּיא הִבִּיא וְיָדִי חוֹבְתוֹ לֹא יֵצֵא. 'הָרִי עָלַי שׁוֹר בְּמֵאֲתִים' וְהִלֵּךְ וְהִבִּיא שְׁנֵי שׁוֹרִים בְּמֵנָה מֵנָה - לֹא יֵצֵא. 'הָרִי עָלַי שׁוֹר בְּמֵנָה' וְהִלֵּךְ וְהִבִּיא שׁוֹר בְּמֵאֲתִים - יֵצֵא, שֶׁבְּכָלֵל מֵאֲתִים מֵנָה. רַבִּי אוֹמֵר: לֹא יֵצֵא. 'שׁוֹר זֶה עוֹלָה וְנִסְתָּאב' - לֹא יְבִיא בְּדָמָיו אֵיל, אֲבָל מְבִיא בְּדָמָיו שְׁנֵי אֵילִים, וְרַבִּי אוֹסֵר, שְׁאֵינָהּ הִיא חִבְלִיָּה. 'אֵיל זֶה עוֹלָה וְנִסְתָּאב' - לֹא יְבִיא בְּדָמָיו כֶּבֶשׂ, אֲבָל מְבִיא בְּדָמָיו שְׁנֵי כֶּבֶשִׁים, וְרַבִּי אוֹסֵר, שְׁאֵינָהּ הִיא חִבְלִיָּה. 'כֶּבֶשׂ זֶה עוֹלָה' וְנִסְתָּאב, אִם רָצָה - יְבִיא בְּדָמָיו אֵיל. 'אֵיל זֶה עוֹלָה וְנִסְתָּאב' - רָצָה יְבִיא בְּדָמָיו כֶּבֶשׂ, אֲבָל מְבִיא בְּדָמָיו שְׁנֵי כֶּבֶשִׁים, וְרַבִּי אוֹסֵר, שְׁאֵינָהּ הִיא חִבְלִיָּה. 'כֶּבֶשׂ זֶה עוֹלָה'! וְנִסְתָּאב, אִם רוּצָה - יְבִיא בְּדָמָיו אֵיל. 'אֵיל זֶה עוֹלָה'! וְנִסְתָּאב, רָצָה - יְבִיא בְּדָמָיו עֲגֹל. 'עֲגֹל זֶה עוֹלָה'! וְנִסְתָּאב, רָצָה - יְבִיא בְּדָמָיו שׁוֹר. 'שׁוֹר מִן שׁוֹרֵי עוֹלָה, וְכֵן שׁוֹר שֶׁל עוֹלָה שֶׁנִּתְעַרַב בְּשׁוֹרָיו - הָרִי זֶה מְבִיא אֶת הַגְּדוֹל שִׁבְהֵן עוֹלָה. וְהַשָּׂאָר - יִמְכְּרוּ לְחֻבְי עוֹלוֹת, וְדָמָיו חֲלִין.

ג. 'הרי עלי עולה' - 'קריבנה במקדש, ואם הקריבה בבית חוניו - לא יצא, וחיבין עליה כרת. 'הריני נזיר' - יגלח במקדש, ואם גלח בבית חוניו - לא יצא, וחיבין על זבחי כרת. הכהנים ששמשו בבית חוניו, או במקומות אחרים, בשעת אסור הבמה - אסור. בשעת החר הבמה - מתר, שנאמר (מלכים-ב כג, ט): "אף לא יעלו כהני הבמות על מזבח ה' בירושלם כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם"; וכול אם אכלו מצות בתוך אחיהן - יהיו אסורין, אם לאו - יהיו מתרים? אמור מעתה: כשרין לחלק ופסולין לקרב, בבעלי מומין. הרי שהיה טהור בשעת שחיטה, ובשעת זריקת דמים, ובשעת הקטר חלבים, נטמא - הרי זה חולק בפשר. רבי נהוראי אומר: אפלו טהור בשעת זריקה ובשעת הקטר חלבים, נטמא, אין חולק בפשר. לעולם אין חולק בפשר, עד שיהא טהור בשעת שחיטה ובשעת זריקת דמים ובשעת הקטר חלבים. כהן בא ומקריב קדשיו במשמר שאינו שלו - עורן ועבודתן שלו, ואם היה זקן או חולה - נותן לכל כהן שירצה, עורן ובשרן שלו. ואם היה בעל מום - נותן לאנשי משמר, עורן ועבודתן שלו. וגזל הגר - נותן לכל כהן שירצה, ושדה אחוזה - נתנת לאנשי משמר שבראש השנה, שהיובל נכנס לתוכה.

ד. בראשונה היו מכניסין עורות קדשים ללשכת בית הפרה, והיו מחלקין אותו בערבית לכל בית אב שבאותו היום, והיו גדולי כהנה באין ונוטלין אותן ברוע, התקינו, שיהו מחלקין אותו בערבי שבת לכל משמר ומשמר, ועדין היו גדולי כהנה באין ונוטלין אותן ברוע, עמדו בעלים והקדישו לשמים. אמרו, לא היו ימים מועטין עד שחפו כהנים פני כל האולם בטבלאות של זהב, מאה על מאה, ועל עבי דינר זהב, מה שמחפין עד הרגל, וברגל, מקפלין אותן ומניחין אותן על גבי מעלות בהר הבית, כדי שיראו העם את מלאכתו

שהיא נאה. ושלל נטה בה כלום אחר הרגל - חזרין וקובעין אותם במקומם. אבא שאול אומר: קורות שקמה היו ביריחו, והיו בעלי אגרוף באין ונוטלין אותן ברוע, עמדו בעלים, והקדישו לשמים. אמרו, לא הקדישו בעלים לשמים אלא קורות שקמה בלבד, על אלו, ועל פיוצא בהן, ועל דומה להן, ועל העושין כמעשיהן, היה אבא שאול בן בטנית, ואבא יוסי בן יוחנן איש ירושלים אומר: אוי לי מבית ביתוס! - אוי לי מאלתן! אוי לי מבית קתרוס! - אוי לי מקלמוסן! אוי לי מבית אלחנן! - אוי לי לחישתן! אוי לי מבית אלישע! - אוי לי מקלמוסן! אוי לי מבית ישמעאל בן פאבי! שהם כהנים גדולים, ובניהם גזברים, וחתניהן אמרכלין, ועבדיהן באין וחובטין עלינו במקלות. אמר רבי יוחנן בן תורתא: מפני מה חרבה שילה? - מפני בזיון קדשים שבתוכה. ירושלים, בנין הראשון, מפני מה חרבה? - מפני עבודת כוכבים וגלוי עריות ושפיכות דמים שהיו בתוכה. אבל באחרונה, מפירין אנו בהן, שהן עמלים בתורה וזהירין במעשרות, מפני מה גלו? - מפני שאוהבין את המזון, ושונאין איש את רעהו, ללמדך, שקשה שגאת איש את רעהו לפני המקום, ושקלה הפתוב כנגד עבודת כוכבים, וגלוי עריות, ושפיכות דמים. אבל בבנין האחרון, שעתידה לבנות בחיינו ובזמינו, מה נאמר בו? 'והיה באחרית הימים נכון יהיה הר בית ה' בראש ההרים וגו', והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' ואל בית אלהי יעקב' וגו' (ישעיה ב, ג). ואומר (ירמיה לא, ה): "כי יש יום קראו נצרים בהר אפרים קומו ונעלה ציון אל ה' אלהינו".

מסכת חלין פרק ראשון

א. הפל כשרין לשחוט, אפלו כותי, אפלו ישראל ערל, ואפלו ישראל שהמיר דתו לעבודת כוכבים. שחיטת עובד כוכבים - הרי זו פסולה. ושחיטת הקוף - הרי זו

אם הוליד והביא, אף על פי שאין בסכין מלא שנים בצואר - שחיטתו כשרה.

ו. מצות שחיטה: מן הטבעת ועד הראה. מגרמת - פסולה. רבי חנניה בן אנטיגנוס מכשיר. שיר בה כחוט השערה סמוך לראש, מקף את כלה - כשרה. רבי יוסי בן רבי יהודה אומר: אם היה רבה מקף כלבנה¹ - כשרה. כל הצואר כשר לשחיטה.

ז. שחטה מלמעלה - שחיטתו כשרה. מלמטה ומן הצדדין - שחיטתו פסולה. ומן הערף - כשר למליקה. מלק מלמעלה - מליקתו כשרה. מלמטה מן הצדדין - מליקתו פסולה. שחיטה בכלי, מליקה ביד. נמצאת אומר: כשר בשחיטה - פסול במליקה. כשר במליקה - פסול בשחיטה. שחיטת העוף בפנים - פסולה, ומליקה - כשרה. מליקת העוף בחוץ - פסולה, ושחיטה - כשרה. נמצאת אומר: מקום כשר בשחיטה - פסול במליקה. מקום כשר במליקה - פסול בשחיטה.

ח. דם חטאת בהמה למעלה, ודם כל הזבחים למטה. נמצאת אומר: כשר בחטאת - פסול בכל הזבחים. כשר בכל הזבחים - פסול בחטאת. כשר במזבח החיצון - פסול במזבח פנימי. כשר במזבח פנימי - פסול במזבח חיצון. כשר באילים - פסול בכבשים. כשר בכבשים - פסול באילים. הפלגיס² - בזה ובזה פסול.

¹ הלבנה קדם שהיא מלאה, נראית כמו שהיא מקפת איזה שטח. ואמרת ההלכה בתוספתא: שצריך שרוב הנשחט בתוך הטבעת יהיה במקום אחד כהקף הלבנה

שהוא כאחד.

² בן י"ג חדש.

פסולה; שנאמר (דברים יב, כא): "וזבחת ואכלת" - לא זבחת העובד כוכבים, ולא זבחת הקוף, ולא שנזבחה מאליה. ישראל ששחט ומרק עובד כוכבים שחיטה על ידיו - שחיטתו פסולה. שחט בה שנים או רב שנים - שחיטתו כשרה. עובד כוכבים ששחט ומרק ישראל שחיטה על ידיו - שחיטתו כשרה. שחט בה דבר שאינו עושה אותו טרפה, וישראל בא וגומרה - מתרת באכילה. ישראל ועובד כוכבים שהיו אחזין בסכין ושוחטין, אפלו אחד מלמעלה ואחד מלמטה - שחיטתן כשרה.

ב. וכן סומא שיודע לשחוט - שחיטתו כשרה. קטן שיודע לשחוט - שחיטתו כשרה. לעולם שוחטין: בין ביום ובין בלילה, בין בספינה בין בראש הגג. בכל שוחטין: אפלו בצור, אפלו בזכוכית, אפלו בקרומית של קנה. בכל שוחטין: בין בדבר המחבר בקרקע, ובין בתלוש מן הקרקע, בין שהעביר סכין על גבי צואר, ובין שהעביר צואר על גבי סכין ושחט - שחיטתו כשרה.

ג. המרגיל לעור ושחט - שחיטתו כשרה. שן תלושה או צפרן תלושה - שוחטין בה. מגל קציר כדרך הליכתה: בית שמאי פוסלין, ובית הלל מכשירין. אם החליקו שניה - הרי זו פסכין. תחב סכין בארץ, באטלס, ושחט בה - שחיטתו פסולה. סכין שיש בה פגימות פגימות - הרי זו כמגרה. אם יש בין פגימה לחברתה, כמלא שנים בצואר - שחיטתו כשרה. אין בה אלא פגימה אחת, אם היתה מסכסכת ושוחטת - כשרה. אם חונקת - פסולה.

ד. זרק את הסכין ואת הפגיון, ושחט - שחיטתו כשרה. משום רבי נתן אמרו: כדרך הליכתה - כשרה. ושלא כדרך הליכתה - פסולה.

ה. מצות שחיטה: מוליד ומביא. הוליד ולא הביא, או הביא ולא הוליד - כשרה. ובלבד שיהא בסכין כדי הולכה והובאה.

הַעֲמִים, וְטְהוּרִין מְשׁוּם כְּלֵי חָרָס.
מְשֻׁהוּסְקוּ - טְמָאִין מְשׁוּם כְּלֵי חָרָס
וְטְהוּרִין מְשׁוּם אַרְץ הַעֲמִים. נִמְצְאָתָא אוֹמֵר:
בְּשַׁעָה שְׁטַמְאִין מְשׁוּם אַרְץ הַעֲמִים -
טְהוּרִין מְשׁוּם כְּלֵי חָרָס. וּמְשַׁעָה שְׁטַמְאִין
מְשׁוּם כְּלֵי חָרָס - טְהוּרִין מְשׁוּם אַרְץ
הַעֲמִים. הַחֹתָם⁴, טְמָא בִּיבְשָׁה - טְהוּר
בְּרֻטָב. גְּרַעֲיִין⁵ - טְמָאָה בְּרֻטָב וְטְהוּרָה
בִּיבְשָׁה. נִמְצְאָתָא אוֹמֵר: טְהוּר בִּיבְשָׁה -
טְמָא בְּרֻטָב, טְהוּר בְּרֻטָב - טְמָא בִּיבְשָׁה.
שְׁקָדִים הַמְרִים, קְטַנִּים - חֲיִבִין. גְּדוּלִין -
פְּטוּרִין. וּמְתוּקִין, גְּדוּלִים - חֲיִבִין. קְטַנִּים -
פְּטוּרִין. נִמְצְאָתָא אוֹמֵר: חֲיִב בְּשְׁקָדִים
הַמְרִים - פְּטוּר בְּמְתוּקִין. חֲיִב בְּמְתוּקִין -
פְּטוּר בְּמְרִים.

יג. כְּשֵׁר בַּגֹּט - פְּסוּל בְּפְרוּזְבוּל. כְּשֵׁר
בְּפְרוּזְבוּל - פְּסוּל בַּגֹּט. כְּשֵׁר בְּאִשָּׁה - פְּסוּל
בִּיבְמָה. כְּשֵׁר בִּיבְמָה - פְּסוּל בְּאִשָּׁה. כְּשֵׁר
בַּגְרוּשָׁה - פְּסוּל בְּחַלּוּצָה. כְּשֵׁר בְּחַלּוּצָה -
פְּסוּל בַּגְרוּשָׁה.

יד. בְּכָל מְקוֹם שֵׁישׁ תְּקִיעָה - אֵין הַבְּדֵלָה.
וְכָל מְקוֹם שֵׁישׁ הַבְּדֵלָה - אֵין תְּקִיעָה. בְּיוֹם
טוֹב שֶׁחָל לְהִיּוֹת עֶרֶב שַׁבָּת - תּוֹקְעִין וְלֹא
מְבַדְּלִין. אַחַר שַׁבָּת - מְבַדְּלִין וְלֹא
תּוֹקְעִין. כִּיצַד תּוֹקְעִין? תּוֹקְעִין פְּשוּטָה אַחַת
וְלֹא מְרִיעַ.

מִסְכַּת חֲלִין פְּרָק שְׁנִי

א. הַשׁוּחַט שְׁנֵי חֲצָאִין בְּעוֹף - שְׁחִיטָתוֹ
פְּסוּלָה, וְאֵין צָרִיף לֹמֵר שְׁנֵי חֲצָאִין

⁴ בַּגְּרִיגֵר שֶׁל עֲנָבִים וְתַמְרִים יֵשׁ "חֹתָם"
שְׁחֹתָם אֵת נֶקֶב הַפְּרִי וּכְרָאשׁ הַחֹתָם -
עַקֵּן. וְכִשְׁהוּא יָבֵשׁ הוּא מְצַטְרֵף, דְּחָשִׁיב
נִגְמָר, וְחֹזֵי לֹאכִילָה עִם הַתְּמָרָה.

⁵ גְּרַעֲיִין שֶׁל תְּמָרָה לְחָה רְאוּי לְמוֹץ אוֹתָהּ,
וּמְצַטְרֵף עִם הָאֶחָל וְהוּא טְמָא.

ט. כְּשֵׁר בְּפָרָה - פְּסוּל בְּעַגְלָה. פְּסוּל בְּפָרָה
- כְּשֵׁר בְּעַגְלָה. עֶבְדָּה - פּוֹסְלָת בְּזֶה וּבְזֶה.
בְּנֵי יוֹנָה - מְשִׁיעֲלֵעְלוּ³ אוֹ עַד שִׁיעֲהִיבוּ.
תּוּרִין - מְשִׁפְרִיחוּ. אֶפְלוּ הֵן זְקַנִּים.
נִמְצְאָתָא אוֹמֵר: כְּשֵׁר בְּתוּרִין - פְּסוּל בְּבְנֵי
יוֹנָה. כְּשֵׁר בְּבְנֵי יוֹנָה - פְּסוּל בְּתוּרִין.

י. כְּהִנִּים, מְשִׁיבֵיאוּ שְׁתֵּי שַׁעֲרוֹת, וְאֶפְלוּ הֵן
זְקַנִּים - כְּשָׂרִים, וְהַמוֹם פּוֹסֵל בָּהֶם. הַלּוּיִם,
מִבֵּן שְׁלֹשִׁים שָׁנָה וְעַד בֵּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה -
כְּשָׂרִים, וְאֵין הַמוֹם פּוֹסֵל בָּהֶם. נִמְצְאָתָא
אוֹמֵר: כְּשֵׁר בְּכַהֲנִים - פְּסוּל בְּלוּיִם. כְּשֵׁר
בְּלוּיִם - פְּסוּל בְּכַהֲנִים. בְּמָה דְבָרִים
אֲמוּרִים? בְּאֵהֵל מוֹעֵד שְׁבַמְדָּבָר! אֲבָל
בְּבֵית עוֹלָמִים - אֵין הַלּוּיִם נִפְסְלִין, אֲלָא
בְּקוֹל. כְּשֵׁר בְּכַהֵן גְּדוּל - פְּסוּל בְּכַהֵן
הַדְּיוּט. כְּשֵׁר בְּכַהֵן הַדְּיוּט - פְּסוּל בְּכַהֵן
גְּדוּל. כְּשֵׁר בְּבַגְדֵי זֶהָב - פְּסוּל בְּבַגְדֵי לְבָן.
כְּשֵׁר בְּבַגְדֵי לְבָן - פְּסוּל בְּבַגְדֵי זֶהָב.

יא. מְנוּרָה, אֵין כְּשֵׁרָה אֲלָא מִן הַעֲשָׂת.
עֲשָׂאָה מִן הַגְּרוּטָאוֹת - פְּסוּלָה. וּמְשַׁאֵר
מִיְנֵי מִתְכּוֹת - כְּשֵׁרָה. חֲצוּצְרוֹת, אֵינָה
כְּשֵׁרָה אֲלָא מִן הַפְּסָף. עֲשָׂאָה מִן הַגְּרוּטָאוֹת
- כְּשֵׁרָה. מְשַׁאֵר מִיְנֵי מִתְכּוֹת - פְּסוּלָה.
נִמְצְאָתָא אוֹמֵר: פְּסוּל בְּמְנוּרָה - כְּשֵׁר
בְּחֲצוּצְרוֹת. פְּסוּל בְּחֲצוּצְרוֹת - כְּשֵׁר
בְּמְנוּרָה.

יב. אוֹיֵר כְּלֵי חָרָס - טְמָא, וְגַבּוּ טְהוּר. אוֹיֵר
כָּל הַפְּלִים - טְהוּר, וְגַבּוּ טְמָא. נִמְצְאָתָא
אוֹמֵר: טְהוּר בְּכֵלֵי חָרָס - טְמָא בְּכָל
הַכְּלִים. טְמָא בְּכָל הַכְּלִים - טְהוּר בְּכֵלֵי
חָרָס. פְּשוּטֵי כְּלֵי עֵץ טְהוּרִין, וְגוֹלְמֵיהֶן
טְמָאִין. פְּשוּטֵי כְּלֵי מִתְכּוֹת טְמָאִין,
וְגוֹלְמֵיהֶן טְהוּרִין. נִמְצְאָתָא אוֹמֵר: טְהוּר
בְּכֵלֵי עֵץ - טְמָא בְּכֵלֵי מִתְכּוֹת. טְהוּר בְּכֵלֵי
מִתְכּוֹת - טְמָא בְּכֵלֵי עֵץ. וְהַמְבִיא אֲרוֹנוֹת
וְתַנּוּרִין, סְפָלִין וְכֵלֵי חָרָס, מְחוּצָה לְאַרְץ
עַד שְׁלֹא הוֹסְקוּ - טְמָאִין מְשׁוּם אַרְץ

³ כְּשִׁשׁוּמְטִים מִמֶּנּוּ נּוֹצָה בְּאֵ דָם.

בבהמה. רבי יהודה פוסל לעולם, עד שישחט את הושט ושני הורדין. שחט חצי גרגרת בעוף, ושהה כדי שחיטה, ואחר כך שחט את כלה - שחיטתו כשרה. אחד או רוב אחד בעוף, אף על פי שהיא לזמן מרבה - שחיטתו כשרה. היה שוחט וחתך את הראש בכת אחת, אם נתפון לכן - שחיטתו פסולה. ואם לאו - שחיטתו כשרה. שחט את הושט, ואחר כך נשמטה הגרגרת - שחיטתו כשרה. נשמטה הגרגרת, ואחר כך שחט את הושט - שחיטתו פסולה. שחט את הושט, ונמצא הגרגרת שמוטה, ספק עד שלא נשחטה ספק משנשחטה, זה היה מעשה ובאו ושאלו חכמים, ואמרו: כל ספק שמוטה פסולה.

ב. נגנבה תרנגלתו ובא ומצאה שחוטה, נגנבה בהמתו ובא ומצאה שחוטה; רבי חנניה בנו של רבי יוסי הגלילי פוסל, ורבי יהודה מכשיר. אמר רבי: נראין דברי חנניה בנו של רבי יוסי הגלילי, בשמציאה בתוך הבית. ודברי רבי יהודה בשמציאה באשפה. המוצא תרנגלת לשחוט בשוק, וכן מי שנתן תרנגלת לאחד מן השוק לשחוט, ואינו יודע מה טיבו - הולכין אחר הרב. נפלה סכין ושחטה, או שדרס עליה ושחטה, או שטבחה מאליה - נבלה ומטמאה במשא. היה שוחט והרתית, או שער, או שדחה חברו, או שדחתו הרוח, או שנפלה סכין מידו והגביהה, או שנפלה קרן טליתו והגביהה, ושהה כדי שחיטה אחרת - פסולה. רבי שמעון אומר: כדי בקור בהמה אחרת. שחט את הושט, ושהה כדי שחיטה, ואחר כך פסק את הושט, או שהחליד את הסכין תחת הושט ופסקו, או שהחליד את הסכין תחת הגרגרת ופסקה, או שהחליד את הסכין תחת שתיקה ופסקו. רבי ישכב אומר: נבלה ומטמאה במשא. רבי עקיבה אומר: טרפה ושחיטתה מטהרתה. אמר לו רבי ישכב: אי אתה זכור, שהיה רבי יהושע שונה - כל

שנתנבלה בשחיטתה - נבלה ומטמאה במשא; קדם לשחיטתה - טרפה ושחיטתה מטהרתה? ! חזר רבי עקיבא להיות שונה כדברי רבי ישכב. שחט מעוטו של ושט, ושהה כדי שחיטה, ואחר כך שחט את שניהם, או שנקב הושט ואחר כך שחט את שניהם - טרפה, ושחיטתה מטהרתה.

ג. רבי שמעון אומר משום רבי אליעזר: השוחט בלילה, ובשחר עמד ומצא כתלים מלאים דם - כשרה, בידוע שזנקה! רבי יוסי אומר: רבי מאיר היה אומר - אם הגיעה בשעת שחיטה - כשרה. רבי אליעזר דרבי יוסי אומר משמו: הרופפת בעיניה, והמוציאה רעי בשעת שחיטה - כשרה. פשטה ידיה ולא החזירה - פסולה, שאינה אלא כהוצאת נפש. וברגל, פשטה ולא החזירה, החזירה ולא פשטה - כשרה. במה דברים אמורים? בדקה! אבל בגסה, בין ביד ובין ברגל, פשטה ולא החזירה, החזירה ולא פשטה - כשרה. במה דברים אמורים? בבהמה, אבל בעוף, אפלו לא כשפשטה אלא בראש גפה, ובראש זנבה - כשרה.

ד. השוחט את הבהמה לזרק את דמה לעבודת כוכבים, ולהקטיר חלבה לעבודת כוכבים - הרי זה בשר זבחי מתים. אם מששחטה, וזרק את דמה לעבודת כוכבים, והקטיר חלבה לעבודת כוכבים - זה היה מעשה בקסרי, ובאו ושאלו את חכמים, ולא אמרו לא אסור ולא התיר. השוחט בעזרה בהמה חיה ועופות טמאין - אסורין בהנאה. ואין צריך לומר באכילה. בהמה חיה ועופות טהורין - מתרין בהנאה. השוחט את הטרפה, וכן השוחט ונמצאת טרפה, רבי מאיר אוסר בהנאה, ורבי שמעון מתיר בהנאה. השוחט לרפואה, לאכילת עובד כוכבים, ולאכילת כלבים - אסור בהנאה. השוחט ונתנבלה בידו, והנוחר והמעקר, שחיטת עובד כוכבים - מתר בהנאה. השוחט בעזרת נשים בהמה

חַיָּה וְעוֹפוֹת טְהוּרִין - מִתְרִין בְּאֵכִילָהּ, וְאֵין צְרִיךְ לומר בְּהֶנְאָה.

ה. רבי מאיר אומר: "טוב אֲשֶׁר לא תדור מִשְׁתַּדּוֹר וְלֹא תִשְׁלֵם" (קהלת, ח, ט) - טוב מִזֶּה וּמִזֶּה שְׁלֹא תדור כָּל עֵקֶר. רבי יהודה אומר: טוב אֲשֶׁר לא תדור מִשְׁתַּדּוֹר וְלֹא תִשְׁלֵם. טוב מִזֶּה וּמִזֶּה - מִבֵּיא כִּבְשֹׁתוֹ לְעִזְרָה, וְסוֹמֵךְ עָלֶיהָ וְשׁוֹחֵט.

ו. הַשׁוֹחֵט לְשֵׁם חֻמָּה, לְשֵׁם לְבָנָה, לְשֵׁם כּוֹכְבִים, לְשֵׁם מְזֻלוֹת, לְשֵׁם מִיכָאֵל שֶׁר צָבָא הַגְּדוֹל, וְלִשְׁוֹם שְׁלִשׁוּל קֶטֶן - הָרִי זֶה בֶּשֶׁר זֹבְחֵי מַתִּים. אֵין שׁוֹחֵטִין: לא לְתוֹךְ יָמִים, וְלֹא לְתוֹךְ נְהוּרוֹת, וְלֹא לְתוֹךְ מִים עֲכוּרִין. אֲבָל שׁוֹחֵט לְתוֹךְ אֲגוֹן שֶׁל מִים. וּבִסְפִינָה, עַל גְּבֵי כְּלִים. וְאִם אֵין לוֹ מְקוֹם בִּסְפִינָה - שׁוֹחֵט לְתוֹךְ הַיָּם. וְאִם אֵין רוּצָה לְטַנֵּף אֶת בֵּיתוֹ - שׁוֹחֵט לְתוֹךְ כְּלִי, אוֹ לְתוֹךְ גּוּמָא. וּבִשְׁוֹק לא יַעֲשֶׂה כֵן, מִפְּנֵי שְׁעוּשָׂה אֶת חֻקֵי הָעוֹבְדֵי כּוֹכְבִים. אִם עֲשֶׂה כֵן - צְרִיךְ בְּדִיקָה. בֶּשֶׁר שֶׁנִּמְצָא בְּיַד עוֹבֵד כּוֹכְבִים - מִתֵּר בְּהֶנְאָה. בְּיַד הַמֵּין - אִסוּר בְּהֶנְאָה. הַיּוֹצֵא מִבֵּית הַמֵּין - הָרִי זֶה בֶּשֶׁר זֹבְחֵי מַתִּים, מִפְּנֵי שְׁאֵמְרוּ: שְׁחִיתָת הַמֵּין לְעַבּוּדַת כּוֹכְבִים! וּפְתַן - פֶּת עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים. וְיֵינָם - יֵיזַן נֶסֶךְ. וּפִירוּתִיהֶן - טְכֻלִים. וְסִפְרִיהֶן - סִפְרֵי קוֹסְמִין. וּבְגִינָהם - מְזוּרִים. וְאֵין מוֹכְרִין לָהֶם, וְאֵין לוֹקְחִים מֵהֶם, וְאֵין נוֹשְׂאִין מֵהֶם, וְאֵין נוֹתְנִין לָהֶם, אֵין מְלַמְּדִין אֶת בְּנֵיהֶם אֲמֻנוֹת, וְאֵין מִתְרַפְּאִין מֵהֶן, לא רְפוּי מִמּוֹן וְלֹא רְפוּי נַפְשׁוֹת. מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר בֶּן דָּמָא בֶּן אַחוּתוֹ שֶׁל רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל שֶׁהִכִּישׁוּ נַחֲשׁ, וּבָא יַעֲקֹב אִישׁ כֶּפֶר סְכִינְיָא לְרַפְּאֵתוֹ, וְלֹא הִנִּיחוּ רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל, אָמַר לוֹ: אֵי אַתָּה רִשְׁאֵי בֶּן דָּמָא. אָמַר לוֹ: אֲנִי אָבִיא לָךְ רְאִיָּה שְׁיִרְפְּאִנִי, וְלֹא הִסְפִּיק לְהַבִּיא רְאִיָּה עַד שָׁמַת. אָמַר רַבִּי יִשְׁמַעְאֵל: אֲשֶׁרִיךְ בֶּן דָּמָא שְׂצִיאתָ בְּשִׁלוֹם (מ) הָעוֹלָם, וְלֹא פְרָצְתָ גְּדָרָן שֶׁל חֻכְמִים, שְׁכָל הַפּוֹרֵץ גְּדָרָן שֶׁל חֻכְמִים - סוּף פְּרַעְנוֹת בָּא עָלָיו. שְׁנֵאמַר (קהלת, י, ח): "וּפּוֹרֵץ גְּדָר יִשְׁכַּנּוּ נַחֲשׁ". מַעֲשֶׂה

בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר שֶׁנִּתְפַּסַּס עַל דְּבָרֵי מִינוֹת, וְהִעֲלוּ אוֹתוֹ לְבִמָּה לְדוֹן, אָמַר לוֹ אוֹתוֹ הַגְּמוֹן: זָקֵן כְּמוֹתְךָ יַעֲסֹק בְּדְבָרִים הֲלָלוּ? אָמַר לוֹ: נֶאֱמַן דִּין עָלִי, כְּסָבוֹר אוֹתוֹ הַגְּמוֹן, שְׁלֹא אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, אֲלֵא לוֹ. וְלֹא נִתְכַּנֵּן רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אֲלֵא נִגְדַר אָבִיו שְׁבַשְׂמִים. אָמַר לוֹ הוֹאִיל וְהֶאֱמַנְתָּנִי עָלֶיךָ, אִף אֲנִי כִּךְ אֲמַרְתִּי. אֲפֶשֶׁר שֶׁהִסְבּוֹת הֲלָלוּ טוֹעִים בְּדְבָרִים הֲלָלוּ, דִּימוּס! - הָרִי אַתָּה פְּטוּר. וּכְשֶׁנִּפְטַר מִן הַבְּמָה הָיָה מַצְטַעַר שֶׁנִּתְפַּסַּס עַל דְּבָרֵי מִינוֹת, נִכְנָסוּ תַלְמִידָיו לְנַחְמוֹ, וְלֹא קָבַל. נִכְנַס רַבִּי עֲקִיבָא וְאָמַר לוֹ: רַבִּי! אָמַר לְפָנֶיךָ דְּבַר, שְׁמָא אֵין אַתָּה מַצַּר? אָמַר לוֹ: אָמַר! אָמַר לוֹ: שְׁמָא אַחַד מִן הַמֵּינִין אָמַר לָךְ דְּבַר שֶׁל מִינוֹת וְהִנְאָךְ? אָמַר לוֹ: הֵן! אָמַר לוֹ: הַשָּׁמַיִם! הַזְּכַרְתָּנִי, פַּעַם אַחַת הֵייתִי מֵהַלָּךְ בְּאַסְתְּרִטְיָא שֶׁל צַפּוּרִי, מַצְאֵתִי אִישׁ כֶּפֶר סְכִינְיָא, וְאָמַר דְּבַר שֶׁל מִינוֹת, וְהִנְאִנִי, וְנִתְפַּשְׁתִּי עַל דְּבָרֵי מִינוֹת, שְׁעַבְרְתִּי עַל דְּבָרֵי תוֹרָה (משלי ה, ח): "הִרְחַק מֵעָלֶיךָ דְרָכָךְ וְאֵל תִּקְרַב אֵל פֶּתַח בֵּיתֶךָ כִּי רַבִּים חֲזָלִים הַפִּילָה" וְגו'; שֶׁהָיָה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אומר: לְעוֹלָם יֵהָא אָדָם בּוֹרַח מִן הַכַּעֲבוֹר וּמִן הַדּוּמָה לְכַעֲבוֹר.

ז. הַשׁוֹחֵט לְשֵׁם עוֹלָה, לְשֵׁם שְׁלָמִים, לְשֵׁם אֲשֵׁם תְּלוּי, לְשֵׁם פֶּסַח, לְשֵׁם תוֹדָה - שְׁחִיטָתוֹ פְּסוּלָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן מְכַשִּׁיר, לְפִי שְׂאִין כְּיוֹצֵא בְּהֵן מִתְנַדְּבִין. רַבִּי שְׁמַעוֹן אומר: הַשׁוֹחֵט לְשֵׁם עוֹלָה - הָרִי זוֹ אֵינָה עוֹלָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן: מַה אִם אָמַר 'הָרִי עָלִי עוֹלָה', 'שְׂאִקְרִיבָנָה בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן' שְׁמָא עוֹלָה הִיא? לְפִיכָךְ הַשׁוֹחֵט לְשׁוֹם עוֹלָה - הָרִי זוֹ אֵינָה עוֹלָה. הַשׁוֹחֵט לְשׁוֹם חֻטָּאת, לְשׁוֹם אֲשֵׁם וְדָאִי, לְשׁוֹם כְּכוֹר, וְלִשְׁוֹם מַעֲשֶׂר, וְלִשְׁוֹם תְּמוּרָה - שְׁחִיטָתוֹ כְּשֶׁרָה. זֶה הַכֹּל: דְּבַר שְׁנֵדֵר וְנִדְב - הַשׁוֹחֵט לְשׁוֹם פְּסוּל. וְדְבַר שְׂאִין נִדְר וְנִדְב - הַשׁוֹחֵט לְשׁוֹם כְּשֶׁר.

6 הַזְּקָנִים.

מַסְכַּת חֵלִין פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

א. וְאֵלּוּ טְרָפוֹת בְּבִהְמָה: נְקוּבַת הַדָּבָר, וּפְסוּקַת הַגְּרָגֶרֶת לְרַחֲבָה - הָרִי זֶה פְּסוּלָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אָמַר: אֵף שְׁנַתְמַזְמוּ מוֹחָה - פְּסוּלָה. נִשְׁבְּרָה שְׁדָרָה וְנַחְתָּךְ רַבּוּ שֶׁל חוּט - פְּסוּלָה. נִימוּקָה הָרְאָה וְאִין חוּט הַשְּׁדָרָה קִיָּם - פְּסוּלָה. רַבִּי יַעֲקֹב אָמַר: אֶפְלוּ נִקְבָּה. נִטְלָה כְּבֹד וְלֹא נִשְׁתִּיר בַּהּ כְּדִי לְהַעֲלוֹת אֲרָכָה - פְּסוּלָה. כָּרְס הַפְּנִימִי שְׁנִקְבָּה אוֹ שְׁנִקְרַע רֹבַח הַחִיצוֹנָה, רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: בְּגִדוּלָה - טַפַּח. וּבִקְטָנָה - בְּרַבָּה. וְכַמָּה הִיא גְדוּלָה? טַפְחִים - הָרִי זֶה גְדוּלָה. פְּחוֹת מִכֵּן - הָרִי זֶה קְטָנָה. אִיזוּ הִיא כָּרְס הַפְּנִימִי? הַעֵיד בֶּן שִׁילָא רֵאשׁ שְׁבָעִים בְּצוּפְרִי, מִשׁוּם רַבִּי נֶתָן: - זֶה סִנְיָא דִּיבִי.⁷

ב. דְּרוּסַת הַזָּאֵב לְבֵית הַחֲלָל - פְּסוּלָה. דְּרוּסַת הַנֶּזֶץ לְבֵית הַחֲלָל - פְּסוּלָה. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר: דְּרוּסַת הַזָּאֵב בְּדָקָה, דְּרוּסַת אֲרִי בַגְּסָה, דְּרוּסַת הַנֶּזֶץ בְּעוֹף הַדֶּק, וְדְרוּסַת הַגַּס בְּעוֹף הַגַּס. נִפְלָה מִן הַגַּג וְנִתְרַסְקוּ אַבְרָיָה, אוֹ רִצְצָתָהּ חִבְרָתָהּ וְנִתְרַסְקוּ אַבְרָיָה, אִם שֶׁהָתָה מֵעַת לְעַת וּשְׁחָטָה - כְּשָׂרָה. אִם עָמְדָה מִיָּד, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף - כְּשָׂרָה.

ג. נִשְׁתַּבְּרוּ רַב צְלֻעוֹתֶיהָ - פְּסוּלָה. וְכַמָּה הֵן רֹב צְלֻעוֹתֶיהָ? אַחַת עֲשָׂרָה צְלֻעוֹת בְּשְׁדָרָה מִכָּאן, וְאַחַת עֲשָׂרָה צְלֻעוֹת בְּשְׁדָרָה מִכָּאן. נִשְׁתַּבְּרוּ בַּהּ שְׁנַיִם עֲשָׂר מִן הַצְּדָדִין - פְּסוּלָה. נִשְׁתִּירוּ בַּהּ אַחַת עֲשָׂרָה מִן הַצְּדָדִין - כְּשָׂרָה. נִתְחַתְּכָה יָרֵךְ שְׁלָה, מִן הָאֲרָכָה וּלְמַטָּה - כְּשָׂרָה. מִן הָאֲרָכָה וּלְמַעְלָה - פְּסוּלָה. נִשְׁבַּר הָעֵצִים וְנִטְלָה צִמַּת הַגִּידִים

⁷ הַמְּקוֹם הַשְּׁנֵאוֹי אֵף עַל הַזָּאֵבִים. הֵינוּ

הַמְּעִי הַעֲשׂוֹי סְרוּס, וְכַתוּשׁ בְּרֵאשׁוֹ, שֶׁהוּא

מְקוֹם כְּחוּשׁ וּמְאוּס, וְאֵף הַזָּאֵבִים נִרְתָּעִים

וּמוֹאָסִים מְלֹאכְלוֹ.

שְׁלָה - פְּסוּלָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר מְכַשֵּׁיר, מִפְּנֵי שֶׁיְכוּלָה לְפוֹת וּלְחַיֹּת. חֲרוּתָהּ בִּידֵי אָדָם - פְּסוּלָה. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר אָמַר: בִּידֵי כָּל הַבְּרִיּוֹת. הַגְּלוּדָה - רַבִּי מֵאִיר מְכַשֵּׁיר וְחַכְמִים פּוֹסְלִין. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן אֱלֶעָזָר: לֹא נִחְלַק רַבִּי מֵאִיר עַל הַגְּלוּדָה שֶׁהִיא פְּסוּלָה. הַעֵיד יְהוּדָה בֶּן יִשְׁעִיָּה הַבְּסָם לְפָנָי רַבִּי עֲקִיבָא, שֶׁאָמַר מִשׁוּם רַבִּי טַרְפוֹן עַל הַגְּלוּדָה שֶׁהִיא פְּסוּלָה. אִיזוּ הִיא הַגְּלוּדָה? כָּל שֶׁהִפְשִׁיט אֶת הָעוֹר וְלֹא שִׁיר בַּהּ כְּדִי לְהַעֲלוֹת אֲרָכָה. וְאִם שִׁיר כְּדִי לְהַעֲלוֹת אֲרָכָה - הַכֹּל מוֹדִים שֶׁהִיא כְּשָׂרָה. וְכַמָּה הִיא כְּדִי לְהַעֲלוֹת אֲרָכָה? רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל אָמַר: עַד כְּאִסְרַי הָאִיטְלָקִי, מִבֵּית חֲלָלָה וְלֹא מִשְׁאָר אַבְרָיָה.

ד. יֵשׁ מִן הָאֲבָרִים שֶׁהֵן פְּסוּלִין: אֲבָר מְדֻלְּל בְּבִהְמָה אִין בּוֹ לְהַעֲלוֹת אֲרָכָה. בְּשׂוֹר מְדֻלְּל בְּבִהְמָה אִין בּוֹ לְהַעֲלוֹת אֲרָכָה. נִשְׁבַּר הָעֵצִים וְיִצָּא לְחוּץ, וְאִין רַב עוֹר וּבְשׂוֹר מְקִיפִין אוֹתוֹ, כִּיֵּצֵד הוּא עוֹשֶׂה? נוֹטְלוּ וּמְשָׁלִים, וְהִשְׁאָר - הָרִי זֶה מְתָר. יֵשׁ מִן עֲבָרִין שֶׁהֵן פְּסוּלִין: בֶּן אֲרַבְעָה בְּדָקָה וּבֶן שְׁמוֹנָה בַגְּסָה. יִצָּאוּ לוֹ שְׁנֵי גִבִּין וְלוֹ שְׁתֵּי שְׁדָרָאוֹת, הוּאִיל וְאִין כִּיּוּצָא בּוֹ לְהַתְקִים בּוֹ - פְּסוּל. וְאֵלּוּ כְּשֵׁרוֹת בְּבִהְמָה: נְקוּבַת הַגְּרָגֶרֶת וּסְדִיקַת הַגְּרָגֶרֶת לְאֲרָכָה - הָרִי זֶה כְּשָׂרָה. נִשְׁבְּרָה שְׁדָרָה וְלֹא נַחְתָּךְ רַבָּה שֶׁל חוּט - כְּשָׂרָה. נִטְלָה כְּבֹד וְנִשְׁתִּיר בַּהּ כְּדִי לְהַעֲלוֹת אֲרָכָה - כְּשָׂרָה. נִימוּקָה הָרְאָה וּקְרוּם שְׁלָה קִיָּם - כְּשָׂרָה. נִטְלָה שְׁלַחוּפִית שְׁלָה - כְּשָׂרָה. הַתְּלִיעָה כְּבֹד שְׁלָה - כְּשָׂרָה. הַלְכָה זֶה עָלוּ עָלֶיהָ בְּנֵי אַסְיָא שְׁלִשָּׁה רְגָלִים לִיבְנָה, בְּרִגְלֵי שְׁלִישִׁי הַכְּשִׁירוּ לָהֶן. רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן גְּמְלִיאֵל אָמַר: הַדִּקְרִין שְׁנִקְבּוּ וְהִלְחָה סוֹתְמַתָּם - כְּשָׂרָה. מַחֲט שְׁנִמְצָאת בְּעַבֵּי בֵּית הַכּוֹסוֹת, בְּזִמְן שְׁנִרְאִית מִצַּד אַחַד - כְּשָׂרָה. מִשְׁנֵי צְדָדִין - פְּסוּלָה. אִם יֵשׁ בְּמִקוּמָה קָרֵט דָּם - בְּיָדוּעַ שֶׁלְּפָנָי שְׁחִיטָה. אִין בְּמִקוּמָה קָרֵט דָּם - בְּיָדוּעַ שֶׁלְּאַחַר שְׁחִיטָה. הַגְּלִיד פִּי

המכה - בידוע לפני שחיטה שלשה ימים. לא הגליד פי המכה - המוציא מחברו עליו הראיה.

ה. חרותה בידי שמים - כשרה. איזו היא חרותה? כל שצמקה הראה שלה. יש מן אכרין שהן כשרין. אכר מדלדל בבהמה - יש בו להעלות ארפה. בשר מדלדל בבהמה - יש בו להעלות ארפה. נשבר העצם ויצא לחוץ, ורב עור ובשר מקיפין אותו - כשר. יש כאן עברין שהן כשרין, בן חמש בדקה ובן תשע בגסה, יצאו לו חמש עינים ולו שלש רגלים, הואיל וכיוצא בו ראוי להתקיים - כשר.

ו. ואלו טרפות בעוף: נקובת הנושט ופסוקת הגורגרת, לרחקה - הרי זו פסולה. הכתה חלדה על ראשה, מקום שעושה אותה טרפה - פסולה. נקובת המח שנקב קרום שלה - פסולה. נקובת הלב לבית חללו - פסולה. כיצד בודקין אותה? רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יהודה: בודקין אותה ביד, ואין בודקין במחט. אם נקב העצם - פסולה, אם לאו - כשרה. נפלה לאור ונחמרו בני מעיה - פסולה, באלו בני מעים אמרו? בקרקבנין, בכבד ובלב. אלו כשרות בעוף: נקובת הגורגרת ופסוקת הגורגרת, לארפה - הרי זו כשרה. הכתה חלדה על מקום שאינו עושה טרפה - כשרה. נקב הלב שלא לבית חללה - כשרה. נפלה מן הגג, נתרסקו אבריה, או רצצתה חרותה, ונתרסקו אבריה ושחטה - כשרה. אם עמדה מיד, בין כך ובין כך - כשרה. נקב הזפק, רבי אומר: אפלו נטל ולא הודו לו חכמים. נשתברו גפיה, נשתברו רגליה, נמרטו כנפיה. רבי יהודה אומר: אם נטלה הנוצה - פסולה. אחרות הדין, המעשנת והמצננת, הלעיטה חלתית, הרדפני, סם המות, צואת התרנגולים - כשרה. נשוכת נחש, נשוכת כלב שוטה, משום טרפה מתרת, ואסורה משום סכנת נפשות. סימן לטרפה - כל שאינה יולדת. רבי שמעון בן גמליאל אומר: אם לא

היתה מכחשת והולכת בידוע שאינה טרפה. אם היתה מכחשת והולכת - בידוע שהיא טרפה. רבי אומר: אם נתקיימת שלוש יום, בידוע שאינה טרפה, לא נתקיימת שלוש יום בידוע שהיא טרפה. אמרו לו: פעמים שמתקיימת שתיים ושלוש שנים.

ז. אלו הן סימני בהמה (ויקרא יא, ג-כ): "לכל הבהמה אשר הוא מפרסת פרסה ושטעת שסע פרסת מעלת גרה בבהמה אתה תאכלו". כל מעלת גרה - אין לה שנים שלמעלה. איזה שור שקדמו קרניו לטלפיו? זה פרו של אדם הראשון, שגאמר (תהלים סט, לב): "ותיטב לה' משור פר מקרן מפריס". אלו הן סימני חיה: כל שיש לה קרנים וטלפים. רבי דוסא אומר: יש לה קרנים - אי אתה צריך לשאול על הטלפים, אף על פי שאין ראה לדבר זכר לדבר: "ותיטב לה' משור פר מקרן מפריס". רבי שמעון בן גמליאל אומר: כל שיש לו אצבע יתרה בעוף טהור, כל העוף הדורס - טמא. רבי שמעון בן אלעזר אומר: כל הקולט באויר ואין קרקבנו נקלף. רבי אלעזר בר צדוק אומר: כל הנותן על גבי משיחה. החולק שתיים לפניו ושתיים לאחוריו - טמא. אחרים אומרים: השוכן בין הטמאין ודומה לטמאין - טמא. השוכן בין הטהורים, ודומה לטהורין - טהור. אנשי איש כפר תמרתא שביהודה היו אוכלין את הזרזירין, מפני שיש להן זפק. אנשי שוק העליון שבירושלים היו אוכלין את סינוניא לבנה, מפני שקרקבנה נקלף.

ח. ובבצים, כל שכודרת ועגולגלת בידוע של עוף טמא, וכל שאינה כודרת ועגולגלת - בידוע של עוף טהור הוא. לוקחין ביצים מכל מקום, ואין חוששין שמא של נבלות ושל טרפות הן. אין מוכרין ביצים של נבלות של טרפות לעובדי כוכבים, אלא אם כן היו נקופות לקערה. לפיכך אמרו: אין לוקחין מן העובדי כוכבים ביצים נקופות לקערה.

ט. אלו סימני חגבים: כל שיש לו ארבע רגלים וארבעה סנפירים, וקרסוליו וכנפיו חופין את רבו. רבי יוסי אומר: ושמו חגב. ולא כנצרון שיש בהן סימנין הללו. סומכוס אומר: אף המורר. רבי אליעזר בן רבי יהודה אומר: אין לו עכשו ועתידי לגדל לאחר זמן, כגון החולחזה - כשר. אלו הן סימני דגים: כל שיש לו סנפיר וקשקשת, יש לו קשקשת - אי אתה צריך לשאול על סנפיר. יש לו סנפיר ואין לו קשקשת - טמא. אלו הן קשקשין: שמלבש בהן, וסנפירין ששט בהן, וכמה קשקשין יהיה בו? אפלו אחת תחת לחיו ואחת תחת זנבו, ואחת תחת סנפיר שלו. רבי יהודה אומר: שני קשקשת אין לו עכשו, אבל עתיד לגדל לאחר זמן, כגון הסולתנית ונפאי - כשר. יש לו עכשו אבל עתיד להשירם כשעולה מן הים - כגון הקוליוס הספיתאים ואנתינוס. רבי יוחנן בן דורמסקא אומר: לוימן דג טהור הוא, שנאמר (איוב מא, ד-ח): "גאוה אפיקי מגנים סגור חותם צר"; "אחד באחד יגשו", וגו'. "תחתיו חודודי חרש" וגו' (שם פסוק כב). "גאוה אפיקי מגנים" - אלו קשקשין שלו. "תחתיו חודודי חרש" - אלו סנפירין שלו.

מִסְכַּת חֲלִין פְּרָק רִבְעִי

א. בהמה המקשה לילד, הוציא העבר את ראשו, והחזירו, ואחר כך שחטה, שחטה ואחר כך החזירו - אסור. חתכו ואחר כך שחטה - היא מתרת באכילה, והעבר - אסור. הוציא ראשו ורבו והחזירו - הרי הוא כילוד. הוציא ידו וחתכה, ואחר כך שחטה, מה שיצא אסור, ושכפנים - מתר. חמר באברין מה שאין בעברין, ובעברין שאין באברין, שהעבר הוציא ראשו והחזירו - אסור, הוציא ידו והחזירה - מתר. חמר באברין, שהמתוך את העבר במעי אמו - מתר באכילה, מן הטחול ומן הכליות - אסור. בהמה המקשה לילד והוציא העבר את ידו והחזירה, ואחר כך שחטה - מתר. שחטה ואחר כך החזירה -

אסור. חתכה ואחר כך שחטה, מה שיצא - אסור. ושכפנים - מתר. שחטה ואחר כך חתכו, מה שיצא - אסור. ושכפנים - מתר. בשר - במגע נבלה; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: מגע טרפה שחוטה. אמר להן רבי מאיר: מי טהר את העבר הזה מן המגע? אמרו לו: שחיתת אמו מטהרתו! אמר להן: אם טהרתו שחיתתו מן המגע, לא טהרנו לאכילה? אמרו לו: טרפה טהרתו מן המגע, ולא טהרנו לאכילה. אמר להן רבי מאיר: לא! אם טהרה שחיתה אותה, דבר שגופה! טהרה את העבר שאינה גופה? אמרו לו: מצינו שיפה כחה להציל מדבר שאינו גופה, על דבר שגופה, שמחתך את העבר במעי אמו - מתר באכילה. מן הטחול ומן הכליות - אסור באכילה.

ב. השוחט את הבהמה ומצא בה בן תשעה חי - טעון שחיטה וחיב במתנות, ואסור משום "אותו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד"; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: אין אסור משום "אותו ואת בנו", שנאמר (ויקרא כב, כח): "אתו ואת בנו לא תשחטו ביום אחד", את שטעון שחיטה - אסור משום "אותו ואת בנו", ואת שאין טעון שחיטה, מתר משום "אותו ואת בנו" ופטור מן המתנות, שנאמר (דברים יח, א): "מאת זבחי הזבח", את שטעון זביחה - חיב במתנות. ואת שאין טעון זביחה - פטור מן המתנות. רבי שמעון שזורי אומר: אפלו עומד וחרש על גבי מענה, קורע ומוציא את דמו, חותך ואוכל בשר. רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי יוסי הגלילי: טמא טמאת אוכלין ומטמא טמאת אוכלין, וצריך הכשר. רבי אומר: אין מטמא טמאת אוכלין מפני שהוא חי, וחי אין מטמא טמאת אוכלין.

ג. בהמה שמתה וקרעה, ומצא בה בן תשעה חי - טעון שחיטה וחיב במתנות, ופטור לגבי מזבת. השוחט את הטרפה ומצא בה בן תשעה חי, טעון שחיטה וחיב

במתנתות. ואם מת - טהור מלטמא במשא, מפני ששחיטת אמו מטהרתו. השוחט את החטאת ומצא בה בן ארבעה חי, אפלו לאחר שלשה, ואפלו יצא חוץ לקלעים - מתר באכילה. המבכרת שהפילה שליאי - ישליכנה לכלבים, ובמקדשין - תקבר, מפני שגדולה קדשו. שליאי אין מפגלת את הזבח, לא לחוץ לזמנו ולא לחוץ למקומו, ואין מחשבה פוסלת בה משום פסול, והמעלה אותו בחוץ - פטור.

מִסַּכַּת חֵלִין פֶּרֶק חֲמִישִׁי

א. אותו ואת בנו נוהג בכלאים וכוי. רבי אליעזר אומר: הכלאים, מן הרחל ומן הגדי - נוהגין בו, ומן הכוי - אין נוהגין בו. השוחט אותו ואת בנו חלין בפנים וקדשים בחוץ, השוחט את הטרפה, וכן השוחט ונמצאת טרפה, רבי מאיר אוסר משום "אותו ואת בנו". ורבי שמעון מתיר משום "אותו ואת בנו". השוחט לרפואה, לאכילת עובדי כוכבים, לאכילת כלבים - אסור משום "אותו ואת בנו". השוחט ונתנבלה בידו, הנוחר, והמעקר, ושחיטת עובד כוכבים - מתר משום "אותו ואת בנו". חרש שוטה וקטן ששחטו, בזמן שאחרים רואין אותן - אסור משום "אותו ואת בנו". אין אחרים רואין אותן - מתר משום "אותו ואת בנו"; דברי רבי מאיר. וחקמים אומרים: בין כך ובין כך לא ישחט, ואם שחט - פטור. הלוקח מבעל הבית, הוא קדם לבעל הבית, שמתחלה לא לקחו אלא על מנת כן. שנים שלקחו פרה, איזה שלקח ראשון - ישחט ראשון, ואם קדם השני ושחט - הרי זה זריז ונשפר. שחטה ואת אמה, אפלו עד חמשה דורות - אינו חיב אלא אחת. שחטה ואת בנה ואת בת בתה, אפלו עד חמשה דורות - חיב על האחרונה. שחטה, ובא אחר ושחט את בתה - שנים האחרונים חיבין, והאמצעי פטור. שחט את חמשה בניה - חיב משום חמשה לאוין. שחט חמשה בניה ואחר כך שחטה, סומכוס אומר משום רבי מאיר:

חיב משום חמשה לאוין. וחקמים אומרים: אין חיב אלא משום לאו אחד בלבד. שחט את בתה ואחר כך שחטה, ואחר כך שחט את אמה, השוחט את האם - חיב, ואת הבת פטור. שחטה עד שלא חשכה - מתר לשחוט את בתה בלילה. משחשכה - אסור לשחוט את בתה, כל היום וכל הלילה.

ב. בארבעה פרקים בשנה המוכר בהמה לחברו צריך להודיע: 'אמה מכרתי לשחוט' ו'בתה מכרתי לשחוט'. אלו הן: ערב יום טוב האחרון של חג, והאחרון של פסח, וערב עצרת, וערב ראש השנה, וכדברי רבי יוסי הגלילי אף ערב יום הכפורים בגליל, מפני שהוא יום טוב. אמר רבי יהודה: במה דברים אמורים? בזמן שחל יום הכפורים להיות בשני בשבת, אבל אם חל להיות באחד מכל ימות השבת - אין צריך להודיעו, מפני שזה יכול לשחוט היום הזה, וזה יכול לשחוט למחר.

כ"ד

עצרתו אמונה
בזו מיון טויר?

IDFA: 8462765654

יא, מיטן איבערשטנ'ס הילף!

סיונט אויך אויף עס צו
באקומען וועכנטליך
אויף די פאסט

רופט אדער טעקסט:

718-387-2691

אנעיל צו:

subscribe@kerenhadfusa.org

<p>7</p> <p>ראשון Sunday</p>	<p>א</p> <p>1</p>	<p>נץ החמה _____ 5:33 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:16 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:31 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:42</p> <p>בבלי: ב"ב יב • ירושלמי: פסחים נ • תוספתא: מנחות יב ב"ך: ישעיהו סו • ירמיה א • רמב"ם: בית הבחירה ב</p>
<p>8</p> <p>שני Monday</p>	<p>ב</p> <p>2</p>	<p>נץ החמה _____ 5:34 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:16 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:31 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:41</p> <p>בבלי: ב"ב ג • ירושלמי: פסחים נא • תוספתא: מנחות יג ב"ך: ירמיה ב-ג • רמב"ם: בית הבחירה ג</p>
<p>9</p> <p>שלישי Tuesday</p>	<p>ג</p> <p>3</p>	<p>נץ החמה _____ 5:34 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:17 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:31 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:41</p> <p>בבלי: ב"ב יד • ירושלמי: פסחים נב • תוספתא: חלוין א ב"ך: ירמיה ד-ה • רמב"ם: בית הבחירה ד</p>
<p>10</p> <p>רביעי Wednesday</p>	<p>ד</p> <p>4</p>	<p>נץ החמה _____ 5:35 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:17 סו"ז תפלה - גר"א _____ 10:32 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:40</p> <p>בבלי: ב"ב טו • ירושלמי: פסחים נג • תוספתא: חלוין ב ב"ך: ירמיה ו-ז • רמב"ם: בית הבחירה ה</p>
<p>11</p> <p>חמישי Thursday</p>	<p>ה</p> <p>5</p>	<p>נץ החמה _____ 5:36 סו"ז קר"ש - גר"א _____ 9:18 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:32 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:40</p> <p>בבלי: ב"ב טז • ירושלמי: פסחים נד • תוספתא: חלוין ג ב"ך: ירמיה ח-ט • רמב"ם: בית הבחירה ו</p>
<p>12</p> <p>ששי Friday</p> <p>Candle Lighting 8:08 הדלקת הנרות</p>	<p>ו</p> <p>6</p>	<p>נץ החמה _____ 5:36 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:18 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:32 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:39</p> <p>בבלי: ב"ב יז • ירושלמי: פסחים נה • תוספתא: חלוין ד ב"ך: ירמיה יא • רמב"ם: בית הבחירה ז</p>
<p>13</p> <p>שב"ק Shabbos</p> <p>Shabbos Ends 9:39 זמן מוצש"ק</p>	<p>ז</p> <p>7</p>	<p>חַקַּת, פַּרְקָה</p> <p>נץ החמה _____ 5:37 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 9:19 סו"ז תפלה - מג"א _____ 10:33 צה"כ לשיטת ר"ת _____ 9:39</p> <p>בבלי: ב"ב יח • ירושלמי: פסחים נו • תוספתא: חלוין ה ב"ך: ירמיה יב-יג • רמב"ם: בית הבחירה ח</p>

וּזְעַן אַ מַעֲנֵשׁ הָאֵט אַמּוֹנָה, אִיז אִים דַּעַר אַיִבְעַר־שְׁטֵטער מוֹחֵל זַיִן אוֹיף אַלֶּע זַיִנְעַע עֲבִירוֹת.

(ספֿר המִּדּוֹת אוֹת אַמּוֹנָה סִימֵן ל"ג)